

ПАРАФІЯЛЬНИЙ ІНФОРМАТОР

SVATÝ VÁCLAV – 28. ZÁŘÍ 2025

Ty, Hospodine, vládneš nade vším.

„SVATÝ VÁCLAVE, VÉVODO ČESKÉ ZEMĚ, KNÍŽE NÁŠ, PROS ZA NÁS BOHA, SVATÉHO DUCHA! KRISTE ELEISON. TY JSI DĚDIC ČESKÉ ZEMĚ, ROZPOMEŇ SE NA SVÉ PLÉMĚ, NEDEJ ZAHYNOUTI NÁM NI BUDOUCÍM!“ NAHOŘE: hl. oltář v Topolanech, vlevo sv. Václav; DOLE: Poutníci a poutnice u oltáře křestního patrona v bazilice sv. Petra v Římě *Peregrinatio In Honorem Apostolorum Gentium Slavorum*, 9. 7. 2019.

MODLITBA U OLTÁŘE SV. VÁCLAVA v bazilice sv. Petra v Římě, *Peregrinatio ad limina apostolorum*, 9. června 2007.

MODLITBA VĚŘÍCÍCH

K: Bratři a sestry, Bůh je náš Otec a ví, co potřebujeme. Spojme své modlitby s prosbami našich národních patronů, zvláště sv. Václava, vévody české země, a s důvěrou volejme:

L: KÝRIE, KÝRIE, ELEISON.

- Bože Ježíše Krista, posiluj papeže Lva, jemuž jsi svěřil klíče nebeského království, dej mu pevné zdraví, a Církvi svého Syna otevřené srdce pro naslouchání jeho hlasu.
- Bože, vysvobod' celý svět z rozbrojů a zmatků, zmučenou Ukrajinu zbav ruského barbarství, a lidu Palestiny dej pokojně žít ve své zemi.
- Bože věrný, ved' smýšlení všech občanů naší vlasti, aby po vzoru svatého Václava hledali moudrost, jejímž počátkem je bázeň Boží.
- Bože našich otců, posilni naši víru, stůj při nás v dobách zkoušek, a chraň nás před vlašností a lhostejností.
- Bože vševládny, na přímluvu sv. Václava, prosíme za ty, kdo mají volební právo, aby u vědomí odpovědnosti za budoucnost našeho národa šli k volbám, nevolili uskupení Babiše, Okamury, komunisty a populisty, ale osobnosti pokoje, moudrosti a spravedlnosti.
- Modleme se, abychom po vzoru svatého Františka zakoušeli vzájemnou provázanost s celým stvořením, protože je Bohem milované, a proto hodné lásky a respektu.
- Bože, jehož milosrdenství je nezměrné a dobrota nezná konce, uveď naše drahé zemřelé do světla tvého království.

K: Všemohoucí, věčný Bože, dej ať po příkladu svatého mučedníka Václava žijeme moudře a spravedlivě, ať statečně usilujeme o to, co slouží k nastolení tvého pokoje, a přemáháme zlo dobrem. Skrze Krista našeho Pána.

L: Amen.

„SVATÝ MICHAELI, OPATRUJ NÁS V BOJI!“ Dříve jsme se to modlili po každé mši svaté. Zavedl tu modlitbu papež Lev XIII. Byl si vědom, že vliv zlého ducha na lidi a na svět je silný, máme proto vzývat často o pomoc anděly, především jejich hlavu a vůdce sv. Michaela. Každý z nás se také utíká pod ochranu svého anděla strážného. Když se stala ve 4. století křesťanskou celá římská říše, zvolila si za svého anděla strážného sv. Michaela. Vidělo se to potvrzeno jeho zjevením na hoře u Gargána, kam vždycky putovalo mnoho poutníků do velké jeskyně, kde se to událo. (Tomáš kardinál Špidlík, S.I., čestný občan Pustiměř). Anni Paulini Peregrinatio, 2. 7 2009; *Iter ad christianae religionis divitias in Italia quae ad fidem amoremque Christi nos promovent*, Monte Sant'Angelo, , Itálie, 3.7. 2016.

"JÁ JSEM SVŮJ DÍL SPLNIL. TOMU VAŠEMU VÁS NAUČÍ KRISTUS!" (sv. František z Assisi, 3. října 1226).
 Eucharistie u hrobu sv. Františka z Assisi, krypta dolní baziliky,
Peregrinatio In Honorem Apostolorum Gentium Slavorum, 29. června 2019, Assisi, Itálie.

„ŽIVOT NENÍ ČAS, ŽIVOT JE SETKÁNÍ S PŘÁTELI“ (Tomáš kardinál Špidlík, S.J., čestný občan Pustiměře)
 Svatoanenské poutníky 2017 - **FRANTIŠEK BUČEK** (druhý zleva) – ★6. října 1935 ♦ **90** ♦ 2025

ПАРАФІЯЛЬНИЙ ІНФОРМАТОР

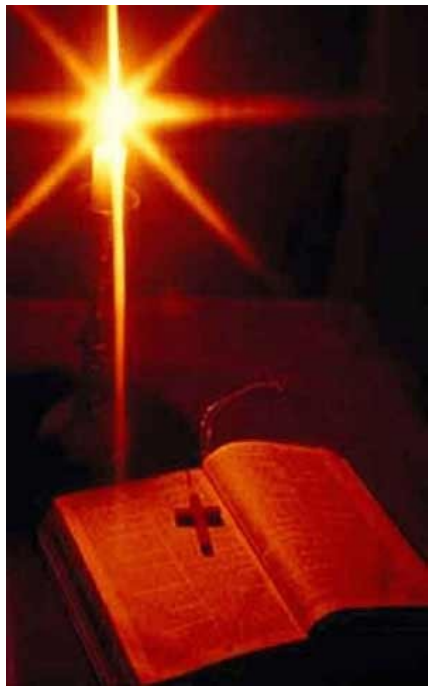
27. NEDĚLE V MEZIDOBÍ – 5. ŘÍJNA 2025

Kéž byste dnes uposlechli jeho hlasu: „Nezativrzujte svá srdce!“

Nahoře: MILOSTNÝ OBRAZ NA HLAVNÍM OLTÁŘI PAPEŽSKÉ BAZILIKY PANNY MARIE RŮŽENCOVÉ v POMPEJÍCH. *Peregrinatio In Honorem Apostolorum Gentium Slavorum*, 8. července 2019, Pompei, Itálie. Dole: U SARKOFÁGU SV. JANA XXIII. oltář sv. Jeronýma v bazilice sv. Petra v Římě, *Peregrinatio ad Miracula Fidei*, 15.6.2014.

LITURGICKÉ TEXTY SLAVNOSTI SV. VÁCLAVA

1. ČTENÍ – MOUDR 6,9-21

Čtení z knihy Moudrosti.

Vládcové, k vám se obracejí má slova, abyste se naučili moudrosti a neklesli. Ti totiž, kdo svatě střeží svaté příkazy, budou uznáni za svaté, ti, kdo jsou o nich poučeni, najdou ospravedlnění. Buďte tedy žádostiví mých slov, mějte po nich touhu, a poučí vás. Moudrost září a nevadne, snadno ji vidí ti, kdo ji milují, dává se nalézt těmi, kdo ji hledají. Předchází ty, kdo po ní touží, a ukazuje se jim první. Neunaví se, kdo k ní časně přichází, najde ji, jak mu sedí u dveří. Myslet totiž na ni je svrchovaná prozíravost, kdo kvůli ní bdí, brzy je bez starosti. Vždyť sama obchází a hledá ty, kdo jsou jí hodni, na cestách se jim ukazuje s přízní a při každé myšlence jim vychází vstříc. Neboť její začátek je

zcela upřímná touha poučit se, chtít se poučit je láska k ní, láska k ní je zachovávat její přikázání, dbát o přikázání je zajistit si nesmrtelnost, nesmrtelnost pak dává místo u Boha. A tak touha po moudrosti přivádí ke kralování. Vládcové lidí, když se tedy těšíte z trnů a žezel, ctěte moudrost, abyste kralovali navěky.

ŽALM : 1KRON 29,11ABC.11D-12A.12BCD

Tvá je, Hospodine, velikost a moc, nádhera, lesk i vznešenost, neboť tobě patří všechno na nebi i na zemi. Tobě, Hospodine, přísluší kralovat, ty jsi svrchovaně povýšený nade vším, od tebe je bohatství a velebnost. Ty vládneš nade vším, v tvé ruce je síla a moc, z tvé ruky pochází všechna velikost a vláda.

2. ČTENÍ – 1 PETR 1,3-6; 2,21B-24

Čtení z prvního listu svatého apoštola Pavla Petra.

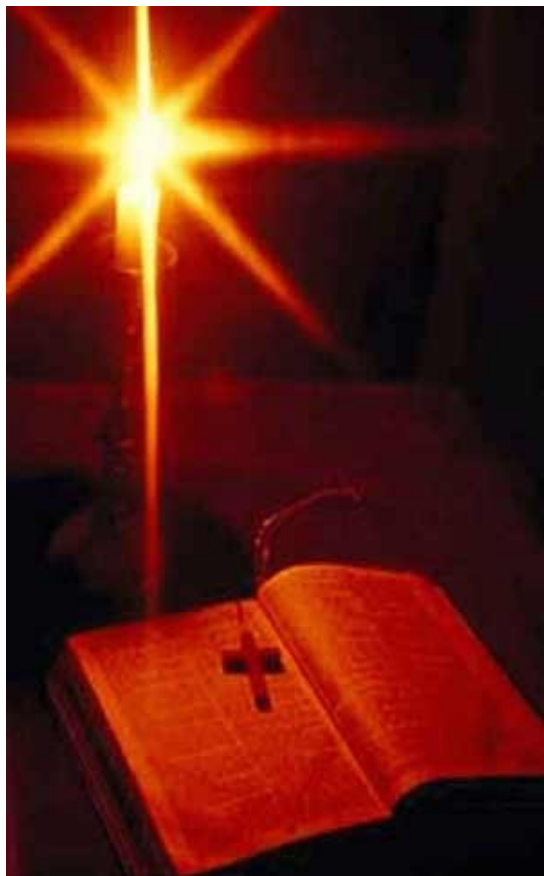
Buď veleben Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista! Protože je tak nesmírně milosrdný, znovu nás zrodil, takže zmrtvýchvstáním Ježíše Krista máme živou naději na dědictví, které nepomine, na dědictví skvělé a trvalé. Je pro nás připraveno v nebi; protože totiž máte víru, chrání vás Boží moc a vede ke spáse, která se má ukázat nyní poslední době. A proto budete potom jásat, i když vás musí trápit teď ještě na krátký čas všelijaké zkoušky. Vždyť i Kristus trpěl za vás a zanechal vám tak příklad, abyste šli v jeho šlépějích. 'On nezhřešil a nikdo od něho neslyšel nic neupřímného.' Když mu spílali, on jim to spíláním neoplácel, když trpěl, nevyhrožoval, ale ponechal vše tomu, který soudí spravedlivě. On sám na svém těle vynesl naše hříchy na dřevo kříže, abychom byli mrtví hříchům a žili spravedlivě. Jeho ranami jste uzdraveni.

EVANGELIUM – MT 16,24-27

Slova svatého evangelia podle Matouše.

Ježíš řekl svým učedníkům: „Kdo chce jít za mnou, zapři sám sebe, vezmi svůj kříž a následuj mě! Neboť kdo by chtěl svůj život zachránit, ztratí ho, kdo však svůj život pro mne ztratí, nalezne ho. Neboť co prospěje člověku, když získá celý svět, ale ztratí svou duši? Nebo jakou dá člověk náhradu za svou duši? Syn člověka přijde ve slávě svého Otce se svými an-děly a tehdy odplatí každému podle jeho jednání.“

LITURGICKÉ TEXTY 27. NEDĚLE V MEZIDOBÍ

1. ČTENÍ – HAB 1,2-3; 2,2-4

Čtení z knihy proroka Habakuka.

Jak dlouho již volám o pomoc, Hospodine, – ty však neslyšíš; křičím k tobě: ”Násilí!” – ty však nepomáháš. Proč mi dáváš hledět na bezpráví? Můžeš se dívat na soužení? Zpustošení a násilí je přede mnou, povstávají hádky, rozmáhá se svár. Tu mi Hospodin odpověděl: ”Napiš vidění, vyryj ho zřetelně na desky, aby ho mohl každý snadno přečíst. Na určený čas totiž ještě čeká vidění, spěje však k naplnění a nezklame. I když ještě prodlévá, počkej na ně, neboť jistě se splní, nedá se zdržet. Hle, zahynul ten, kdo nebyl upřímný v duši, spravedlivý však bude žít pro svou věrnost.”

ŽALM 95

Pojďme, jásejme Hospodinu, – oslavujme skálu své spásy, – předstupme před něho s chvalozpěvy – a písněmi mu zajásejme! Pojďme, padněme, klaňme se, – poklekněme před svým tvůrcem, Hospodinem! – Neboť on je náš Bůh – a my jsme lid, který pase,

stádce vedené jeho rukou. Kéž byste dnes uposlechli jeho hlasu: – ”Nezatvrzujte svá srdce jako v Meribě, – jako tehdy v Masse na poušti, – kde mě dráždili vaši otcové, – zkoušeli mě, ač viděli mé činy.”

2. ČTENÍ – 2TIM 1,6-8.13-14

Čtení z druhého listu svatého apoštola Pavla Timotejovi.

Milovaný! Vybízím tě: zase oživ plamen Božího daru, který ti byl dán vzkládáním mých rukou. Vždyť Bůh nám nedal ducha bojácnosti, ale ducha síly, lásky a rozvážnosti! Proto se nestyď veřejně vyznávat našeho Pána ani se nestyď za mě, že nosím kvůli němu pouta. Naopak: Bůh ti dej sílu, abys nesl jako já obtíže spojené s hlásáním evangelia. Jako vzoru zdravé nauky se drž toho, cos ode mě slyšel, a měj přitom víru a lásku v Kristu Ježíši. Ten drahocenný, tobě svěřený poklad opatruj skrze Ducha svatého, který v nás bydlí.

EVANGELIUM – LK 17,5-10

Slova svatého evangelia podle Lukáše.

Apoštolové prosili Pána: ”Dej nám více víry!”

Pán řekl: ”Kdybyste měli víru jako hořčičné zrnko a řekli této moruši: ‚Vyrvi se i s kořeny a přesad se do moře!‘, poslechla by vás.

Když někdo z vás má služebníka a ten orá nebo pase, řekne mu snad, až se vrátí z pole: ‚Hned pojď a sedni si ke stolu?‘ Spíše mu přece řekne: ‚Připrav mi večeři, přepásej se a obsluhuj mě, dokud se nenajím a nenapiji. Potom můžeš jíst a pít ty.‘ Děkuje snad tomu služebníkov, že udělal, co mu bylo přikázáno?

Tak i vy, až uděláte všechno, co vám bylo přikázáno, řekněte: ‚Jsme jenom služebníci. Udělali jsme, co jsme byli povinni udělat.‘”

SVATÝ VILÉM

1.1.: Narodil se začátkem léta 962 v Orta San Giulio na jezeře Orta v provincii Novara v severní Itálii jako čtvrtý syn hraběte Roberta Volpiana. Ten se prý v té době marně snažil ubránit ostrov proti císaři Ottovi, který i s císařovnou Viléma nakonec sponzoroval. Vilém pak byl od sedmi let vzděláván v benediktinském opatství Locadio ve Vercelli. Později se stal mnichem, vynikl horlivostí pro reformu šířenou z opatství Cluny a podílel se na reorganizaci opatství Saint-Sernin na řece Rhône (Rýnu). V roce 990 byl vysvěcen a potom ustanoven představeným opatství sv.

Benigna u Dijonu. Toto opatství se uvádí jako mateřský klášter čtyřiceti dalších klášterů v Burgundsku, v Lorraine, v Normandii a v severní Itálii, které Vilém založil či reformoval. V roce 1001 byl Vilém povolán reformovat opatství Fécamp (dnes Seine-Maritime). V té době v rodinném sídle v diecézi Ivrea Vilém založil také další klášter Fruttuaria. V jeho klášteře sv. Benigna u Dijonu asi do roku 1020 vzrostl počet mnichů na 79. Ke konci života založil také klášter La Trinité ve Fécampu na pobřeží Normandie. Ten měl zvláště význam pro řeholní život v Anglii. Vilém tam zemřel na samém začátku roku 1031. Mezi svaté byl zařazen papežem Piem XII. v roce 1950.

26.4.: Vilém pocházel z Antiochie Syrské. V první polovině XII. století se oženil a ve spokojeném manželství měl jen jednoho syna Peregrína. Toho vychovával ve značné izolaci od okolního světského života a k velké zbožnosti. Po smrti matky se otec a syn domluvili, že budou žít poustevnickým životem, oddělení od světa, jen pro Boha. V mladém Peregrínovi se však objevila silná touha poznat svatá místa, na nichž žil Pán Ježíš. Po velkých prosbách mu otec dovolil putovat do Jeruzaléma. S velkou zbožností navštívil všechna místa posvěcená životem a utrpením Krista. U Božího hrobu udělal předsevzetí, že se chce z lásky k Ježíši odříci světa a sloužit nemocným a trpícím bratrům. Proto pak odešel ve Svaté zemi do nemocnice ošetřovat nemocné. Jeho otec Vilém se ho doma nemohl dočkat, a vydal s poutnickou holí na cestu za ním. Ve Svaté zemi prošel všechna významná místa vyptáváje se na Peregrína, ale nikdo o něm nevěděl. Nakonec mu nohy přestaly sloužit a museli ho zanést do nemocnice. Tam se spolu setkali. Ze začátku otec syna nepoznal a ten zvažoval, zda se mu má dát poznat, neboť neměl v plánu odejít, přesto tak učinil vida otcovo trápení pro něho. Peregrín vysvětlil otcí okolnosti svého života a oba se spolu vrátili do Antiochie, prodali své nemovitosti, výtěžek věnovali kostelům a chudým a jen malou část si nechali na cestu do Jeruzaléma, kde se spolu rozhodli ošetřovat nemocné. Po nějaké době se vrátili ke svému původnímu plánu žít poustevnickým životem.

Odešli do Itálie do Foggia v Neapolském království a svým poustevnickým životem ovlivnili i mnohé obyvatele ve Foggia. Poměrně brzy po smrti otce odešel na věčnost i syn.

SVATÁ INGRID

2.9.: Narodila se v polovině XIII. století do švédské urozené rodiny Elofsdotter a dostalo se jí vynikajícího vzdělání a znamenité křesťanské výchovy. Duše ryzích ideálů, už od útlého věku žila vroucí zbožností, kterou si uchovala po celý život. I ty nejheroičtější ctnosti se jí zdály přirozené, a když ji v mladém věku rodiče přinutili vdát se za velmi zámožného ženicha,

ani všechna ta světská nádhera ji neoslnila, a nadále žila ve světě aniž by byla ze světa.

V raném věku ovdověla a s oddaným doprovodem družiček podnikla dlouhou pouť do Svaté země, kde její srdce ještě více roznítla něžná láska ke Spasiteli Ježíši. Z Palestiny se poté vydala do Říma a odtud k sv. Jakubovi do Compostely.

Po návratu do vlasti ji opanovala jediná touha: navždy se zasvětit život v modlitbě a pokání. Dábel však, roznícený pekelným vztekem, zosnoval proti ní strašlivý plán, aby poškodil její pověst mezi spoluobčany a ohrozil i její samotný život. Vše ale vyšlo do prázdna a svatá poutnice, přijatá se slavnostní úctou, mohla brzy vykonat své sliby, a s pomocí štědrých dobrodinců vybudovat klášter řádu svatého Dominika, který byl prvním v zemi, a kde se spolu s velkým počtem panen zcela oddala kontemplaci a svaté askezi. Stalo se tak 15. srpna 1281 za přítomnosti krále Magnuse Ladulase, s pomocí a podporou dominikánského otce Petra z Dacie a s povolením biskupa z Linköpingu a provinciála. Vynikala pokorou a laskavostí.

Zemřela 2. září 1282, v době, kdy byla převorkou tohoto kláštera, tak proslulá svou svatostí a konáním podivuhodných zázraků, že se její kult brzy rozšířil mezi okolní národy.

V roce 1414 požádal biskup z Linköpingu Knut Bosson Svatý stolec o povolení k zahájení kanonizačního procesu. Poté, co byl proces v roce 1448 zastaven, byl na začátku následujícího století obnoven. Ačkoli to nevedlo k formální kanonizaci, vedlo to k slavnostnímu přenesení jejích ostatků 29. července 1507 z pověření papeže Alexandra VI., za přítomnosti krále, velkého zástupu, všech švédských biskupů a samozřejmě bratří dominikánů z dané oblasti.

JEŽÍŠ KRISTUS NAŠE NADĚJE

III. JEŽÍŠOVA PASCHA

6. Smrt. „Ježíš však vydal mocný hlas a vydechl naposled.“ (Marek 15,37)

(GENERÁLNÍ AUDIENCE, náměstí sv. Petra, 10. září 2025)

Když bylo dvanáct hodin, nastala tma po celém kraji až do tří odpoledne. Ve tři hodiny zvolal Ježíš mocným hlasem: „Eloi, Eloi, lema sabachthani?“, to je v překladu: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“ Když to uslyšeli někteří z těch, kdo stáli kolem, řekli: „Hleďte, volá Eliáše!“ Jeden z nich odběhl, namočil houbu do octa, nastrčil ji na rákosovou hůl a chtěl mu dát pít; říkal přitom: „Počkejte, chceme vidět, zdali ho Eliáš přijde sejmut!“ Ježíš však vydal mocný hlas a vydechl naposled. Tu se chrámová opona roztrhla vpůli odshora až dolů. Když setník, který stál při tom naproti němu, uviděl, že tak vydechl naposled, prohlásil: „Tento člověk byl opravdu syn Boží!“

(Mk 15,33-39)

Drazí bratři a sestry,

dobrý den a děkuji vám za vaši přítomnost, která je krásným svěděním!

Dnes rozjímáme o vrcholu Ježíšova života na tomto světě: o jeho smrti na kříži. Evangelia uvádějí velmi cenný detail, který si zaslouží, aby o něm bylo rozjímáno pomocí inteligence víry. Na kříži Ježíš neumírá v tichosti. Neodchází pomalu, jako světlo, které dohořívá, ale opouští život s výkřikem: „Ježíš vydal mocný hlas a vydechl naposledy“ (Mk 15,37). Ten výkřik v sobě zahrnuje vše: bolest, opuštěnost, víru, obětování. Není to jen hlas těla, které se vzdává, ale poslední znamení života, který se vydává.

Ježíšovu výkřiku předchází otázka, jedna z nejbolestivějších, jaké lze vyslovit: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“ Je to první verš dvaadvacátého žalmu, ale z Ježíšových úst má jedinečnou váhu. Syn, který vždy žil v úzkém společenství s Otcem, nyní zakouší ticho, nepřítomnost, propast. Nejde o krizi víry, ale o poslední etapu lásky, která se vydává až do konce. Ježíšův výkřik není zoufalstvím, ale upřímností, pravdou dovedenou do krajnosti, důvěrou, která odolává i tehdy, když vše mlčí.

V tom okamžiku se zatmí nebe a roztrhne se chrámová opona (srov. Mk 15,33.38). Je to, jako by se samotné stvoření podílelo na této bolesti a zároveň odhalovalo něco nového: Bůh již nebydlí za oponou, jeho tvář je nyní plně viditelná v Ukřižovaném. Právě tam, v tom umučeném člověku, se projevuje největší láska. Právě tam můžeme rozpoznat Boha, který nezůstává vzdálený, ale prochází naší bolestí až do konce.

Setník, pohan, to chápe. Nikoli proto, že by vyslechl nějakou řeč, ale protože viděl Ježíše zemřít tímto způsobem: „Ten člověk byl opravdu Syn boží!“ (Mk 15,39). Je to první vyznání víry po Ježíšově smrti. Je to výsledek výkřiku, který se nerozplynul ve větru, ale dotkl se srdce. Někdy to, co nedokážeme vyjádřit slovy, vyjadřujeme hlasem. Když je srdce plné, volá. A to není vždy známkou slabosti, může to být hluboký úkon lidskosti.

Jsme zvyklí považovat výkřik za něco nevychovaného, co je třeba potlačit. Evangelium přikládá našemu výkřiku nesmírnou hodnotu a připomíná nám, že může být prosbou,

protestem, touhou, odevzdáním se. Může být dokonce krajní formou modlitby, když nám již nestačí slova. Do toho výkřiku vložil Ježíš vše, co mu zbývalo: veškerou svou lásku, veškerou svou naději.

Ano, protože i to je součástí výkřiku: naděje, která se nevzdává. Voláme, když věříme, že nás ještě někdo může slyšet. Voláme nikoli z beznaděje, ale z touhy. Ježíš nekřičel na Otce, ale volal k Otcí. I když mlčel, byl přesvědčen, že Otec je tam. A tak nám ukázal, že naše naděje může volat, i když se zdá, že je vše ztraceno.

Výkřik se tak stává duchovním gestem. Není to jen první projev při našem narození – když přicházíme na svět s pláčem –, ale také způsob, jak zůstat naživu. Křičíme, když trpíme, ale také když milujeme, voláme, prosíme. Výkřik znamená říci, že jsme tady, že nechceme zaniknout v tichu, že máme ještě co nabídnout.

Na cestě životem jsou chvíle, kdy nás pomalu může stravovat, že v sobě všechno zadržujeme. Ježíš nás učí, abychom se nebáli výkřiku, pokud je upřímný, pokorný a zaměřený na Otce. Výkřik není nikdy zbytečný, pokud vychází z lásky. A nikdy nebude opomenut, pokud je svěřen Bohu. Je to způsob, jak nepodlehout cynismu, jak pokračovat ve víře, že jiný svět je možný.

Drazí bratři a sestry, naučme se také toto od Pána Ježíše: naučme se vykřičet naději, až přijde hodina krajní zkoušky. Nikoliv proto, abychom zraňovali, ale abychom se svěřili. Nikoliv proto, abychom na někoho křičeli, ale abychom otevřeli své srdce. Bude-li náš výkřik upřímný, může být prahem nového světla, nového zrození. Jako u Ježíše: když se zdálo, že je vše skončeno, ve skutečnosti měla začít spása. Pokud se trpící hlas našeho lidství projeví s důvěrou a svobodou Božích dětí, může se ve spojení s Kristovým hlasem stát zdrojem naděje pro nás i pro ty, kteří jsou nám blízcí.

7. Smrt.

„Nová hrobka, kde nebyl ještě nikdo pochován“ (Jan 19,40-41)

(GENERÁLNÍ AUDIENCE, náměstí sv. Petra, 17. září 2025)

Vzali tedy Ježíšovo tělo a zavinuli ho s těmi vonnými věcmi do (pruhů) plátna, jak mají židé ve zvyku pohřbívat. Na tom místě, kde byl ukřižován, byla zahrada a v té zahradě nová hrobka, kde nebyl ještě nikdo pochován. (Jan 19,40-41)

Drazí bratři a sestry,

na naší katechetické pouti za Ježíšem, naší nadějí, dnes rozjímáme o tajemství Bílé soboty. Boží syn leží v hrobě. Ale tato jeho „nepřítomnost“ není prázdnotou: je očekáváním, zadrženou plností, příslibem uchovaným ve tmě. Je to den velkého ticha, kdy nebe jako by mlčelo a země byla nehybná, ale právě tam se naplňuje nejhlubší tajemství křesťanské víry. Je to ticho obtěžkané významem, jako lůno matky, která chrání své ještě nenarozené, ale již živé dítě.

Ježíšovo tělo, sňaté z kříže, je pečlivě zahaleno, jako se to dělá s něčím cenným. Evangelista Jan nám říká, že Ježíš byl pohřben v zahradě, v „nové hrobce, kde nebyl ještě

nikdo pochován“ (Jan 19,41). Nic není ponecháno náhodě. Ta zahrada připomíná ztracený ráj, místo, kde byli Bůh a člověk sjednoceni. A onen nikdy nepoužitý hrob hovoří o něčem, co se teprve musí stát: je to práh, nikoliv konec. Na počátku stvoření Bůh zasadil zahradu, nyní i nové stvoření začíná v zahradě: v uzavřeném hrobě, který se brzy otevře.

Bílá sobota je také dnem odpočinku.

Podle židovského zákona se sedmého dne nesmí pracovat: po šesti dnech stvoření si Bůh odpočinul (srov. Gn 2,2). Nyní odpočívá i Syn, poté co dokončil své dílo spásy.

Nikoli proto, že je unavený, ale proto, že dokončil své dílo. Nikoli proto, že se vzdal, ale protože miloval až do konce. Není co dodat. Tento odpočinek je pečeti dokončeného díla, potvrzením, že to, co mělo být učiněno, bylo skutečně dovršeno. Je to odpočinek naplněný skrytou přítomností Pána.

Nám se nedaří zastavit se a odpočívat. Žijeme, jako by nám život nikdy nestačil. Spěcháme, abychom něco vytvořili, něco dokázali, abychom neztratili půdu pod nohama. Evangelium nás však učí, že umět se zastavit je gestem důvěry, kterému se musíme naučit. Bílá sobota nás vybízí k tomu, abychom objevili, že život vždy nezávisí na tom, co děláme, ale také na tom, jak se umíme rozloučit s tím, co jsme mohli vykonat.

Ježíš, živé Slovo Otce, mlčí v hrobě. Ale právě v tom tichu začíná kvasit nový život. Jako semeno v zemi, jako tma před úsvitem. Bůh se nebojí plynoucího času, protože je také Pánem čekání. Tak se i náš „neužitečný“ čas, čas přestávek, prázdnoty, neplodných okamžiků, může stát lůnem vzkříšení. Každé přijaté ticho může být předzvěstí nového Slova. Každý pozastavený čas se může stát časem milosti, pokud jej nabídneme Bohu.

Ježíš, pohřbený v zemi, je pokornou tváří Boha, který nezabírá celý prostor. Je to Bůh, který nechává věci plynout, který čeká, který se stahuje, aby nám dal svobodu. Je to Bůh, který důvěřuje, i když se zdá, že je vše ztraceno. A my se v tom pozastaveném sobotním dni učíme, že nemusíme spěchat se vzkříšením: nejprve je třeba zůstat, přijmout ticho, nechat se obejmout omezeností. Někdy hledáme rychlé odpovědi, okamžitá řešení. Ale Bůh působí v hloubi, v pomalém čase důvěry. Pohřební sobota se tak stává lůnem, z něhož může vytrysknout síla neporazitelného světla, světla Velikonoc.

Draží přátelé, křesťanská naděje se nerodí v hluku, ale v tichu očekávání obývaném láskou. Není dcerou euforie, ale důvěřivého odevzdání se. Učí nás tomu Panna Maria: ona ztělesňuje toto očekávání, tuto důvěru, tuto naději. Když se nám zdá, že vše stojí, že život je přerušena cesta, vzpomeňme si na Bílou sobotu. I v hrobě připravuje Bůh největší překvapení. A pokud dokážeme s vděčností přijmout to, co bylo, zjistíme, že právě v malosti a tichu Bůh rád proměňuje realitu a svou věrnou láskou činí vše nové. Skutečná radost vzniká z očekávání naplněného trpělivou vírou a nadějí, že to, co bylo prožito v lásce, povstane jistě k věčnému životu.

SVATÝ ROK V DĚJINÁCH CÍRKVE (8)

PROF. THDR. JAROSLAV POLC (14. září 1929, Chicago, USA – 15. ledna 2004, Praha)

SVATÝ ROK 1925

Mezi Svatým rokem Lva XIII., jímž bylo posvěceno nové století a vztyčovány kříže na nejvyšších vrcholcích světa, a jubilejním rokem 1925, který zanechal v liturgii církevního roku trvale slavnost Ježíše Krista Krále, došlo dotud k nejstrašnější katastrofě v lidských dějinách - k první světové válce. Navenek poklidný svět počátku dvacátého století se změnil v svět nejistoty, neklidu a revolucí.

Pius XI.

Nový papež Pius XI., jehož starobylé tzv. Malachiášovo proroctví označilo přízviskem »neochvějná víra«, naznačil už v den své volby 6. února 1922, že se nechce uzavírat světu. Byl prvním papežem, který po zániku Papežského státu udělil své první papežské požehnání nikoliv z balkónu uvnitř baziliky svatého Petra, nýbrž s vnějšího balkónu na náměstí. Ve své první encyklice zdůraznil, že mír, založený jen na vzájemných smlouvách, jimiž se skončila první světová válka, není skutečným mírem mezi národy: »Je svěřen pouze úředním dokumentům, v srdcích lidí však zapsán není.«

Na slavení Svatého roku myslel Pius XI. už ode dne svého zvolení. V okružním listě »Ubi arcano Dei« z 22. prosince 1922, v němž vzpomenu mezinárodního eucharistického sjezdu, konaného tehdy v Římě, vyjevil i svůj úmysl shromáždit v Římě biskupy celého katolického světa během blížícího se Svatého roku, a po padesáti pěti letech uzavřít nedokončený Vatikánský sněm - dílo, provedené až o půl století později Druhým vatikánským koncilem. Nejistá doba totiž Piu XI. nedovolila uskutečnit tento smělý plán.

Přípravy

Svatý rok se však v roce 1925 konal. Papež vydal k němu zvláštní pokyny už v roce 1923. V jeho rámci se měla otevřít velká misijní výstava, aby pozornost poutníků byla tak zaměřena k rozvíjejícím se misiím. Kardinálu prefektu Kongregace pro misie napsal v dopise počátkem roku 1923, »aby se ve Svatém roce 1925, kdy se, jak doufáme, že nám to Pán dopřeje, sjedou ze všech konců světa do tohoto posvátného města početní oddaní synové církve na zbožnou pouť, konala ve Vatikánském paláci misijní výstava.« Spojení Svatého roku se zaměřením na misijní činnost církve jako na současný a živý konkrétní projev její víry a lásky, zdůraznil onen velký papež misií též členům přípravného výboru pro Svátý rok dne 1. března 1924. Mezi členy výboru byl i monsignor Angelo Roncalli, pozdější papež Jan XXIII.

Biskupové celého světa byli vyzváni 13. dubna 1924, aby podpořili všechny podněty a akce zaměřené na důstojnou oslavu Svatého roku. 29. května byla v předsíni baziliky svatopetrské slavnostně čtena bula vyhlášující Svátý rok, v níž Pius XI. zdůraznil, že spolu se zbožnými úkony poutníků je především zapotřebí pomoci Boží, »aby povzbudila duše k vyššímu stupni svatosti a mravní dokonalosti, a aby podnítila křesťanskou obnovu společnosti. Neboť tak jako bezuzdná mravní nevázanost jednotlivců vyústí ve škodu všech, tak také obrácení jednotlivců k svatějšímu životu jasně přivádí celou lidskou společnost k nápravě a užšímu přimknutí k Ježíši Kristu.« Dále papež pokračuje: »Není však možno vidět, jak by se dala obnovit pouta bratrství mezi lidmi a jak by bylo možno nastolit trvalý mír, když ani občané ani vlády samé se nedají proniknout onou láskou, jež bohužel už dlouho, zvláště následkem války, je jakoby udušena a zapomenuta.«

V samý předvečer Svatého roku světová situace jen podtrhovala obavy Pia XI. V Palestině po skončení turecké nadvlády bylo uspořádání poměrů svěřeno nekatolické Velké Británii, která se pochopitelně nijak nezasazovala za zájmy katolíků na Svatých místech, jak se po skončení války doufalo. Celý Střední Východ byl v pohybu: tisíce arménských uprchlíků, kterým se podařilo uniknout krvavému pronásledování, ztěžovalo nesnadnou hospodářskou situaci zemí, jež je přijaly: Sýrie, Řecka a Bulharska. V Sovětském Rusku bylo bezbožectví vyhlášeno za státní ideologii a kostely byly přeměňovány na vojenské baráky, na divadla, na výstavní sítě, církevní představitelé byli vězněni a věřící pronásledováni. V Evropě samé trvalo francouzsko-německé napětí, rýnský separatismus byl krvavě potřen, a v celém Německu získávaly půdu revoluční živly. V Itálii se dostal k moci fašismus. Ve Švýcarsku a v Československu se stále silněji ozývaly hlasy proti církvi. Ani jinde však nebyl klid: Anglii ničily vážné stávkové, na Pyrenejském poloostrově se chystala půda pro diktaturu. K tomu se přidávala všeobecná peněžní krize v celé Evropě, jež byla předzvěstí těžké hospodářské krize. Jen některé misijní země poskytovaly radostnější naděje na rozkvět křesťanství.

Proto se měli i poutníci během Svatého roku k získání odpustků modlit za mír mezi národy, za návrat nekatolíků do církve a za úpravu poměrů v Palestině. Tento poslední úmysl byl tentokrát přidán k obvyklým dvěma prvním.

Ještě před zahájením Svatého roku došlo v samém Římě k nechutné polemice proti papeži a Svatému roku, když dala italská vláda v rámci příprav mj. zbořit staré domky u kolonády svatého Petra. Byl totiž mezi nimi i ten, v němž měl sídlo radikálně protikatolický kroužek Giordana Bruna. Římem byly také šířeny poplašné zprávy, že kupole svatopetrské baziliky hrozí zřícením a že nával poutníků přispěje k zvýšení cen. V

cizině zase kolovaly zprávy, že kvůli nedostatečnému zajištění bezpečí poutníků a nedostačujícím zdravotním opatřením se Svatý rok odloží.

Teprve tři papežské konstituce vydané v letních měsících roku 1924 a stanovící podmínky k získání jubilejních odpustků rozptýlily všechny úmyslně vyvolávané pochybnosti.

Jako příprava na Svatý rok byl v den národního italského svátku znovu umístěn na věži římské radnice na Kapitolu tradiční kříž, který byl odtud kdysi stržen z nenávisti k víře. Poprvé v dějinách se objevily na veřejnosti i barevné propagační plakáty Svatého roku v šesti řečech a italská vláda vydala sérii šesti příležitostných známek.

Zahájení

Pius XI. otevřel 21. prosince rozsáhlou misijní výstavu umístěnou částečně ve Vatikánských muzejích, zahradách a nádvořích. Ráno 25. prosince otevřel slavnostně i Svatou bránu u svatého Petra. Obřad byl přizpůsoben okolnostem a papež, dosud »vatikánský vězeň«, nevyšel v slavnostním průvodu na náměstí. Zato v ostatních třech bazilikách otevřeli Svaté brány kardinálové-legáti, poprvé po sto letech slavnostně podle rituálu použitého v roce 1825 papežem Lvem XII. Zatímco přístup do předsíně Vatikánské baziliky byl omezen pro nedostatek místa, obrovské zástupy Římanů a poutníků se sešly do ostatních tří bazilik.

Během Svatého roku jmenoval Pius XI. šest kardinálů, prohlásil za blahoslavené řadu osob, mezi nimi i Bernardettu Soubirous a skupiny mučedníků kanadských, korejských a z Orange za francouzské revoluce 1793/4.

Šest blahoslavených bylo prohlášeno za svaté, mezi nimi i karmelitka Terezie z Lisieux, jmenovaná později patronkou misií, oblíbená světice Pia XI., dále jezuitský theolog protireformační doby Petr Kanisius, prohlášený současně i za církevního učitele, a »svatý farář arský« Jan Maria Vianney.

Udává se, že během Svatého roku připutovalo do Říma na 580.000 poutníků, ale mnoho přišlo soukromě. Ačkoliv německá společnost Aeroloyd nabízela k přepravě letadla, poutníci dali přednost rychlým vlakům a autobusům. Zpočátku v zimních měsících bylo poutníků málo, což zavdalo příležitost tisku k ironickým poznámkám o čekání na poutníka, který nepřijde. Na jaře a v létě však přijely skupiny z celého světa, včetně Jižní Ameriky, Afriky, Skandinávie a Austrálie. Sovětský svaz byla tehdy jediná země, jež nebyla zastoupena ani jediným poutníkem.

Péče o poutníky

Podobně jako v roce 1900 nebylo už možno poskytnout chudým poutníkům pohoštění zdarma. Zvláštní komise pro ekonomické ubytování poutníků však zajistila zaopatření asi pro 1 milion očekávaných poutníků. Pohoštění zdarma mělo být poskytnuto pouze těm, kteří by podle starobylého zvyku připutovali do Říma pěšky: mimo chudých italských poutníků bylo takto pohoštěno také 40 poutníků z Německa, 11 z Rakouska, 7 z Maďarska, 6 z Holandska, 5 z Československa, 1 ze Sýrie a otec s dvěma syny z Mexika. Mnozí, kteří putovali pěšky na paměť svých dědů a otců, pohostinství ze skromnosti nepřijali, a o mnohých se ani neví. I tak neušla pozornosti matka rodiny z Maroka, skupina deseti skautů

z Rivoli u Turína, kteří ušli 740 kilometrů za 20 dní, a nejmladšímu bylo pouhých 10 let, a 86-letý kmet maďarského původu, který připutoval až z Jeruzaléma.

Někteří poutníci v Římě zemřeli: jeden indický biskup, bratr předsedy vlády Bavorska, bavorská poutnice, švec z Abruz, bývalý major rakouskouherské armády z Rumunska, devatenáctiletý student z Horního Slezska Jan Skalud se jménem Ježíš na rtech, starosta porýnského Schaufenhergu a jiní. Třináctiletý anglický skaut, jediný syn matky vdovy, při návratu se svým oddílem domů nešťastnou náhodou vypadl uprostřed noci z vlaku nedaleko Laroche ve Francii.

Ač Svatý rok probíhal v usebraném a klidném ovzduší, přece občas různé události rozrušily poutníky: v noci ze 3. na 4. července se dírou v místnosti nad pokladem baziliky svatého Petra v paláci kanovníků dostali dovnitř zloději a odnesli cenných předmětů asi za 1 milión tehdejších lir. Policie je dopadla i s lupem 6. července. 12. října byl zase zavražděn na ulici zavražděn šíleným vojákem jezuita Pavel Gény.

Poutníci z našich zemí

I v Československu vyzývali věřící na pouť do Říma všichni biskupové. Zvláštní výbor měl organizovat pouti skupin. Z Plzně přijela do Říma pouť už v březnu, mariánské družiny v dubnu, v červenci a v září němečtí katolíci z litoměřické diecéze, v červenci Lurdská poutní společnost, slovenská pouť v srpnu, katolická mládež z Čech a Moravy se připojila k mezinárodní pouti mládeže v září, moravská pouť byla v Římě koncem září, a česko-vídeňská v říjnu.

Skutečně impozantní byla pouť ze Slovenska: poutníků bylo na 1200 a byly zastoupeny všechny čtyři jazyky: slovenský, rusínský, maďarský a německý. Rusíni mimoto přijeli ještě ve zvláštní skupině. I tak však bylo z celého Československa jen asi 4000 poutníků ve skupinách, což vzhledem k ostatním zemím byl počet překvapivě malý.

V úřední publikaci vydané v Římě po Svatém roku se jako hlavní příčiny udávají jednak hospodářská krize, jednak volby v Československu, jednak chystaný slet katolické tělovýchovné organizace a konečně i událost, jež během Svatého roku narušila i styky mezi Československem a Svatým Stolicem.

Husovy oslavy

V Československu se totiž konaly, ač nebylo žádné zvláštní jubileum, okázale oslavy na paměť Mistra Jana Husa - 6. července pod patronátem presidenta Masaryka a za čestného předsednictví ministerského předsedy Antonína Švehly. Svatý stolec viděl v této události během Svatého roku úmyslné provokační protikatolické gesto, urážející city katolické většiny občanů, podal prostřednictvím nuncia Marmaggiho protest a odvolal jej do Říma. československá vláda pak odvolala svého vyslance u Vatikánu, a oficiální československý tisk zahájil očerňovací kampaň proti Vatikánu.

Italský tisk naopak zdůraznil, že přes všechny zásluhy Husovy o český národ je nesporná skutečnost, že byl jako kacíř církví odsouzen, a tudíž jde o jasnou nesrovnalost, když je oficiálně oslavován jako symbol převážně katolického národa. I biskupové celého státu vydali k 1. srpnu společný pastýřský list, kde zdůraznili jasně protikatolické zabarvení oslav a přes svou věrnost státu prohlásili, že nemohou souhlasit, aby někdo

bránil dávat Bohu, co je Božího, a jeho církvi na zemi, co jí patří. V Římě vyjádřil Pius XI. během audience svou bolest 10. července litoměřickým a 17. července českým poutníkům.

Kolej Nepomucenum

Radostnější byly kroky, podniknuté během Svatého roku ve prospěch budoucího papežského semináře pro všechny diecéze Československa — koleje Nepomucena. Jeho založení na místo staré České koleje bylo rozhodnuto biskupy Československa v roce 1922. Katolická Jednota Slováků Amerických už přispěla značným obnosem, ale stále chyběly finanční prostředky. Proto v roce 1924 znovu zdůraznil vyšehradskému proboštovi mons. Zapletalovi Pius XI. nutnost nové koleje a rozhodl, že jeden milión lir by měli obstarat biskupové od dobrodinců v Československu, druhý by měly vynést sbírky mezi krajany v Americe, a třetí milión že přidá on sám, »jakožto otec svým dětem na to, co nutně potřebují, peníze dává a nepůjčuje«. Během Svatého roku ukázal papež biskupu Kašparovi svůj deník, kde měl zapsáno, že určil pro novou kolej jeden milión lir, a ještě v srpnu 1925 uložil na účet stavby jednu třetinu obnosu.

Zakončení

Svatý rok se přes všechna očekávání uzavřel klidně. Mnoho kongresů a shromáždění se konalo v jeho rámci v Římě. V Koloseu byl odpoledne 29. listopadu posvěcen podstavec nového kříže, nahrazujícího onen, který byl provokativně odstraněn po roce 1870. Kříž sám byl v Koloseu vztyčen až 24. října 1926.

Večer na Štědrý den Pius XI. uzavřel Svatou bránu svatopetrské baziliky. Totéž datum nese i okružní list *»Quas primas«*, jímž na trvalou památku na tento Svatý rok Pius XI. ustanovil svátek Ježíše Krista Krále, slavený do nedávné reformy kalendáře v poslední neděli v říjnu, nyní poslední neděli liturgického roku. V roce 1925 však nový svátek oslavil Pius XI. 31. prosince na závěr občanského roku papežskou mší svatou, a po ní zasvětil celý svět Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu, a na poděkování za Boží požehnání, udělené během Svatého roku, se ozvalo svatopetrskou bazilikou mohutné *Te Deum*. Jubilejní odpustky pak byly rozšířeny na místní diecéze po celý rok 1926.

Když odevzdával kardinál Pompili 6. srpna 1927 do tisku mohutný dokumentační sborník *»Cronistoria dell'Anno Santo 1925«*, právem mohl v předmluvě napsat: *»Jubileum roku 1925 bylo jednou z nejvýznačnějších událostí v dějinách církve, před nímž mizí ostatní události politické, sociální, ekonomické, vědecké a umělecké, jimiž se hemží současná doba.«*

Průběh Svatého roku nebylo možno shrnout lépe a stručněji než slovy *»Cronistorie«*: *»Přes všechnu nejistotu, temné předpovědi a obavy, manifestace Svatého roku proběhly klidně a pokojně. Vyústily v slavné zdůraznění víry, zbožnosti a synovské oddanosti k stolci Petrovu a k zástupci Ježíše Krista. Nechť je Bůh pochválen!«*

1900 LET OD SMRTI KRISTOVY

Mimořádné Milostivé léto 1933

»Kdyby byl Pius XI. zemřel v roce 1930 namísto 1939,« píše Daniel Rops, »byl by nám zanechal o sobě zcela jiný obraz než ten, který známe. Byl by ovšem býval slaven nejen jako úspěšný nástupce Benedikta XV. ve své konkordátní politice, ale také jako papež Katolické akce, sociálního katolicismu a intelektuální obrody, jako papež barevných církví a prvních ekumenických snah. Jeho charakteristické rysy, jež jsou i dnes považovány za charakteristické pro jeho osobnost, a jež se tak mocně dotkly jeho současníků, by však nikdy nebyly bývaly oceněny.« Rops dále pokračuje: »Před rokem 1930 měl velmi málo příležitostí k rozvinutí těchto darů (neoblomnost v zásadách, strohá energičnost, chladná rozhodnost, nikdy nekolísající před zodpovědností), později však příliš mnoho... Obrana víry byl poslední důvod všeho, co konal.«

Pius XI. papež konkordátů

Pius XI. vstoupil do dějin jako papež konkordátů. Konkordát ovšem není, jak se někdy naivně prohlašuje, dohoda mezi přáteli. Nelze se tedy divit, snažil-li se o konkordát i tam, kde se projevovalo vůči církvi nepřátelství. I když některé konkordáty nakonec zklamaly, přece poskytly církvi aspoň právní základnu - tam kde se jí žádná práva přirozená neuznávala - k vyjádření nesouhlasu. Po první světové válce měly nové státy zájem na úpravu poměrů církve na svém území, československá vláda odmítala formální konkordát, ale přistoupila na jakési podmínky soužití - »modus vivendi« v roce 1928. To bylo jedno ze šťastných řešení Pia XI., který až do konce zůstal v dobrých stycích s Československem.

Dalekosáhlý význam mají ovšem tzv. Lateránské smlouvy, podepsané 11. února 1929 italským fašistickým státem a Svatým stolcem. V prvních letech pohlížel i Pius XI. na fašismus s jakýmsi uspokojením, poněvadž dal Itálii jakýsi pořádek, když demokratické strany nebyly s to zahladit všeobecnou demoralizaci způsobenou anarchií a marxismem. Fašismus neměl také svou programovou bibli, jakou byl pro nacisty »Mein Kampf« a pro komunisty díla Marxova. Když se však Itálie měnila v násilný totalitní stát, Pius XI. nemlčel.

Lateránskými smlouvami se papež zřekl teritoriálních požadavků v Itálii a uznal Savojský rod za svrchovaného vládce. Itálie mu přiznala nezávislost v malém papežském státě a odškodnění za zabavený církevní majetek. I když ústupek byl značnou obětí ze strany papeže, přece Pius XI., původem z Milána, nebyl zatížen citovým poměrem k bývalému papežskému státu a uvažoval realisticky. Budoucnost i v tom uznala jeho velikost. Konkordát s Itálií mu ovšem nijak nebránil promluvit, když bylo třeba, např. v listě »*Non abbiamo bisogno*« z července 1931, v němž bránil právo církve na výchovu mládeže a odsoudil fašistický pohanský kult státu, neslučitelný s vírou katolíka.

Situace v Německu

Svatý rok 1933 se konal v této nové historické souvislosti. I na něm se důrazněji projevuje silná osobnost papeže než na onom, který slavil v roce 1925. Ve svém vánočním projevu 24. prosince 1932 oznámil Pius XI. vyhlášení Svatého roku na památku 1900 let, jež podle zbožné tradice uplynou od Kristovy smrti. Dodal však, že datum, ač pravděpodobné, není přesně dokazatelné. Proto neklade důraz na výročí smrti, nýbrž na vykupitelskou smrt Ježíšovu a na jiné významné události kolem ní, např. na ustanovení svátostí Eucharistie, kněžství, pokání, primátu Petrova atd.

Zatímco pokrokové noviny vyhlašovaly, že »neomylný papež se zmýlil«, anglikánský týdeník »The Church Times« poznamenal: »V poslední době měla Jeho Svatost papež mnoho šťastných vnuknutí. Žádné z nich však nemohlo být krásnější než výzva k věřícím, aby v roce 1933 slavili Svatý rok.«

Vyhlášení

V bule z 15. ledna 1933 opakuje Pius XI., co už řekl ve vánočním projevu a stanoví, aby se Svatý rok slavil od Smrtné neděle 2. dubna 1933 do Velikonočního pondělí 2. dubna 1934. Je to zvláštní jubilejní rok, »zvláštní nikoliv, že by byl menší, nýbrž že je větší«. Měl přinést v neklidných a bouřlivých dobách duším mír, církvi svobodu, všem národům svornost a prospěch. Bulu doplňovaly tři konstituce z 30. ledna stanovící podmínky k získání jubilejních odpustků v Římě i mimo něj. V Římě postačily tři návštěvy čtyř římských bazilik, v nichž se bylo třeba pomodlit určené modlitby na úmysl svatého Otce »za vzrůst církve ve světě a za svornost mezi národy, za vykořenění bludů a za pokoj a mír mezi lidmi«.

SVATÝ ROK 1950

Dne 2. března 1939 na svátek blahoslavené Anežky České a v den svých 63. narozenin kardinál Eugenio Pacelli, státní sekretář papeže Pia XI., byl zvolen jeho nástupcem; bylo to nejkratší konkláve v dějinách, neboť trvalo pouhých 24 hodin. Mezi voliči byl i pražský arcibiskup kardinál Karel Kašpar. Nesmírný jásot se ozval na náměstí svatého Petra, když byla z balkónu ohlášena volba Pia XII. Nový papež shrnul v den své korunovace svůj program do tří slov: »Následovat pravdu s láskou.«

Slavnostní korunovace se konala v den svatého Řehoře Velikého, 12. března, za značné účasti zástupců celého světa; nad budoucností světa se však už stahovaly temné mraky. Bylo to poslední pokojné shromáždění světa před druhou světovou válkou. Zvláštní přídech dostala tehdy slova starobylého rituálu, pronášena v okamžiku, kdy byla před papežem na zlaté tyči pálena koudel: »Svatý otče, tak pomíjí sláva světa.« Takřka prorocky vyzněla i výzva, s níž mu vkládal kardinál protodiákon na hlavu těžkou papežskou korunu: »Přijmi tiaru zdobenou třemi korunami a věz, že jsi otcem knížat a králů, usměřovatelem světa, zástupcem našeho Spasitele na zemi, jemuž je čest a sláva na věky věků.« Celý svět ji mohl slyšet, neboť poprvé v dějinách byl korunovační obřad vysílán do všech zemí Vatikánským rozhlasem.

Předvečer války

Tři dny po korunovaci přepadla vojska hitlerovského Německa Čechy a Moravu, a tak učinila konec tomu, co ještě zbylo z Československé republiky. Pius XII. projevil kardinálu Kašparovi svou osobní účast, stejně jako předtím Pius XI. vyslovil svůj nesouhlas s Mnichovskou dohodou a své sympatie k postižené zemi.

Od počátku pontifikátu se Pius XII. neustával zasazovat o záchranu míru ve světě, válce však zabránit nemohl. 18. června 1939 v předtuše toho, co nastávalo, dal Itálii za hlavní ochránce svatého Františka z Assisi a svatou Kateřinou Sienskou, oba světce oddané celou bytostí věci míru. Už tři dny předtím, 15. června, udělil napříště plnomocné odpustky všem, kteří budou naslouchat papežskému požehnání Orbi et Urbi, tak jako kdyby byli přítomni na Svatopetrském náměstí, jako by tušil, že vbrzku k mnoha katolíkům pronikne jen jeho hlas. Při příležitosti pětadvacátého výročí smrti Pia X., velkého papeže míru, končil 19. srpna svůj proslov k poutníkům z Benátská úpěnlivou prosbou: »Uděl, Pane, mír v našich dnech!« Krátce nato, 31. srpna, v předvečer druhé světové války, tlumočil kardinál státní sekretář velvyslancům Itálie, Francie, Německa, Polska a Velké Británie u Svatého stolce výzvu papežovu k vyjednávání o dosažení spravedlivého řešení mezinárodních problémů a dodal:

„Jeho Svatost zapřísahá vlády Německa a Polska ve jménu Božím, aby učinily vše, aby se vyhnuly jakémukoliv incidentu a aby se zdržely jakýchkoliv kroků ztěžujících nynější napětí.«

V onom okamžiku však nacistická vojska byla na pochodu do Polska. Agónie lidstva, dušená válečnou vřavou zasahovala hluboce citlivé srdce Pia XII. Jeho prosby, jeho výzvy k míru, nebyla pouze prázdná slova. Nejvíce sil v oněch tragických dobách věnoval on i jeho spolupracovníci především těm nejubožejším - obětem krutého pronásledování, válečným zajatcům, chudým a nemocným, na něž válečné útrapy nejtíže doléhaly. Po jeho smrti bylo o této neúnavné činnosti napsáno: »

Přijal s neochvějným klidem odpovědnost, že s tak vysokým úřadem byla spojena i povinnost, kterou mu mohl odejmout pouze Bůh, ne lidská zloba, ani bolest, ani otcovský zármutek. Zaujal k ní takový postoj, jaký vyžadovala podstata tohoto mírového poslání s přísnou a úzkostlivou nestranností. Nepřátelé i přátelé, ti kdo narušovali, i ti kdo zachovávali náboženské svobody, utiskující i ti, kteří s církví spolupracovali, měli v Piu XII. stejně nestranného ochránce svých práv.«

Pomoc trpícím

Těm, jimž účinně pomoci nemohl, přicházela aspoň na sklonku předvánočního dne jeho pevná a uklidňující slova, uprostřed tolika utrpení, násilí a nespravedlnosti, o jejich důstojnosti a nezcizitelných lidských právech. Slavným se stal zvláště jeho projev z roku 1942.

Jak Pius XII. neustával žít z hmotných prostředků Svatého stolce ty nejpotřebnější, tak ani na okamžik neopomenul štědře rozdávat i největší poklad církve, Boží slovo. V letech válečných vznikly dva z jeho nejzávažnějších okružních listů, oba v roce 1943, jistě ne náhodně. Vždyť v době tak hlubokého rozdělení mezi národy, a tak krutého vzájemného odcizení Pius XII. v encyklice »*Mystici corporis*« v duchu vidí výraz jednoty lidstva v mystickém těle Kristově, v jeho církvi, neboť žádná jiná jednota nemůže být ani trvalá ani

dokonalá. Encyklikou *»Divino afflante Spiritu«* zase dal směrnice biblickým odborníkům a všem, kdo se zabývají studiem Písma svatého, jak hledat Boží pravdu pod svrchním rouchem lidského způsobu myšlení a vyjadřování.

Papež deportován

Přesto se však v oněch pohnutých měsících vynořovala i otázka papežovy osobní bezpečnosti. Nepatrný nezávislý Vatikánský stát mu neposkytoval žádnou bezpečnou záruku před diktátorem, který se násilím zmocnil tolika zemí velikých a mocnějších. Při pročítání nedávno uveřejněných dokladů z válečné doby z vatikánských archivů se naráží i na důvěrná sdělení, že Adolf Hitler skutečně uvažoval o tom zmocnit se papeže a převézt ho do Německa. Tento zločinný plán však nemohl být uskutečněn jinak než násilným únosem, neboť Pius XII. nikdy nepomýšlel na to Řím opustit, ani za cenu sebevětšího osobního nebezpečí. A to nakonec znamenalo i záchranu Říma.

Čím více se přibližovala k městu válečná vřava, tím starostlivěji projevoval Pius XII. svou péči o trpící a strádající Římány. Byl pro ně ochoten vydat v sázku i vlastní život, jak statečně ukázal po těžkém bombardování chudé okrajové čtvrti Říma, kde se objevil ještě před skončením náletu spojeneckých letadel, žehnající uprostřed hrůzou oněmělých obyvatel, aby potěšil ty, kteří krátce předtím ztratili svá obydlí a své příbuzné, a aby jim přinesl i první hmotnou pomoc.

Zachránce Říma

Dějinný okamžik však nastal po kapitulaci Itálie Spojencům. Do všeobecného zmatku zasáhly tvrdě německé vojenské jednotky, jež svými zbraněmi kontrolovaly celou neosvobozenou Itálii a brzdily, ne bez krveprolití, postup spojeneckých armád. Případ zničeného montecassinského opatství byl výmluvným dokladem toho, co se mohlo opakovat v Římě samém. Tak, když i ten se ocitl v chaosu bezvládní, a když už nebylo odpovědné autority, jež by byla schopna co podniknout, oči všech se upřely ještě na onu poslední morální autoritu, která v Římě zbyla. Pius XII. nemohl sice zjednat mír Itálii celé, ale v hodině dvanácté, na jaře roku 1944, přece dosáhl, že obě válčící strany uznaly Řím za otevřené město. A tak jako kdysi jeho předchůdce svatý Lev Veliký zastavil ničící ruku hunského Atilly před branami města, i Pius XII. zachránil Řím pro doby lepší.

Vděčnost Římanů záhy připojila k titulu *»Andělský pastýř«*, jímž Pia XII. ozdobilo starobylé takzvané Malachiášovo proroctví, titul neméně slavný a starobylý - *»Defensor civitatis«*, ochránce města. Byl to titul muže, který měl v starořímských městských obcích chránit zájmy slabých proti zvlí silných, titul, který při rozpadu římské říše spontánně přecházel na biskupy. Ale v případě Pia XII. se netýkal pouze záchrany holých zdí a budov, nebo jen těch, kteří je obývali, nýbrž v širokém smyslu i celého křesťanského dědictví, jak to po jeho smrti vystihl v italském parlamentu předseda poslanecké sněmovny Giovanni Leone; neboť *»hájl důstojnost lidské osoby proti všem formám totalitarismu, svobodu a pokojný vývoj národů proti nacionalismu, autonomii ducha a nadpřirozenou podstatu duše proti degeneraci technicismu.«*

Blíží se rok 1950

A v městě, jež takto sám uchránil před zkázou, slavil Pius XII. v roce 1950 Svatý rok. O svém úmyslu slavit jej zmínil se poprvé v den svého svátku 2. června 1948 kardinálům, kteří mu přišli blahopřát. Ač druhá světová válka porazila nacismus a fašismus, jež ji vyvolaly, přece nevyřešila jiná nebezpečí narušující pokojné lidské soužití. Velká část světa však žila v míru, a tím byly vytvořeny i příznivé podmínky k pečlivě plánovaným přípravám. Z tohoto hlediska Svatý rok 1950 předčil všechny předcházející Svaté roky.

12. července 1948 vyhlásil Pius XII. úmysly Svatého roku, totiž posvěcení modlitbou, pokáním a neochvějnou vírou v Krista a jeho církev, věc všeobecného míru ve světě a ochrana posvátných míst ve Svaté zemi, obrana církve proti obnoveným útokům jejích nepřátel a dosažení pravé víry bloudícím, nevěřícím a ateistům, i uskutečnění sociální spravedlnosti a pomoci prostým a potřebným.

Práce Ústředního výboru

28. června téhož roku byl jmenován Ústřední výbor pro slavení Svatého roku, jehož předsedou byl arcibiskup, pozdější kardinál Valerio Valeri, členem mj. Monsignor Giovanni Battista Montini, pozdější papež Pavel VI., a bylo v něm i pět členů římské šlechty - vesměs úředníků Vatikánského státu.

Výkonným orgánem Ústředního výboru bylo pět komisí pro duchovní pomoc poutníkům, pro sjezdy, pro výstavy, pro posvátnou hudbu a pro záležitosti technické a finanční. Mimoto ve většině zemí světa se ustavily místní výbory národní, jež měly ve spojení s Ústředním výborem na místě organizovat národní pouti. Takové výbory existovaly nejen v některých východoevropských zemích, např. v Polsku a Maďarsku, ale též v Hong Kongu, ve Vietnamu a jinde.

Ústřední výbor začal vydávat v lednu 1949 úřední Buletin Svatého roku, který mimo informací o programu a průběhu oslav přinášel také organizační pokyny. Hlavním motivem barevného oficiálního plakátu byl bílý obelisk stojící před bazilikou Svatého Petra s nápisem: »Nechť tento Svatý rok je pro lidskou rodinu předzvěstí nového údobí v míru, blahobytu a pokroku.« Nápis s obeliskem tvořil veliký kříž a byl vytištěn v mnoha jazycích.

Pro poutníky byla připravena i takzvaná Složka poutníka, obsahující poutnickou legitimaci, blok s kupóny na různé slevy, malá příručka se zpěvy a modlitbami pro pout' Svatého roku, malý průvodce Římem a plánem města a kovový poutnický odznak, 415 tun obálek - asi třicet vagónů, bylo rozesláno do celého světa místním výborům. Jejich režijní cena daleko vyvážila všechny výhody, jež poutníkům poskytovaly. Poutnická legitimace nejen opravňovala na železniční slevu na italských drahách ve výši 40 procent pro jednotlivce a až 70 procent pro skupiny, ale získávala podobné slevy i jinde, ba dokonce řada zemí uznala legitimaci jako platný cestovní dokument místo cestovního pasu na cestu do Říma, neboť v poválečných letech nebylo ještě možno získat všude pasy rychle a bez zdlouhavých formalit. Bylo připraveno celkem na dva milióny obálek pro poutníky. Také letecké společnosti poskytl skupinám poutníků až padesátiprocentní slevu, jednotlivcům desetiprocentní.

Tak jako kdysi bratrstva se starala o pomoc poutníkům, v roce 1950 převzala na sebe tento úkol organizace »Peregrinatio Romana ad Petri sedem« - technický orgán Ústředního

výboru Svatého roku - která udržovala na římských nádražích a jiných bodech, kam přijížděli poutníci čtyřiašedesátihodinovou bezplatnou službu, podávala informace, zajišťovala noclehy atd. Během Svatého roku takto pomohla 1.229.367 poutníkům.

Svatý rok vyhlášen

Podle starobylé tradice předal Pius XII. prelátům, kterým tradičně příslušelo veřejně přečíst bulu vyhlášující Svatý rok v předsíních čtyř hlavních bazilik, a zástupcům Ústředního výboru Svatého roku v den svátku Nanebevstoupení Páně, 26. května 1949, originál buly. V krátkém projevu mj. prohlásil:

»I když hříchy lidí jsou překážkou k tomu, aby bylo možno vstoupit do nastávajícího jubilejního roku za stavu konečného a všeobecného míru, zbaveného jakékoliv hrozivé nejistoty, nechť aspoň modlitby a kající skutky, jimiž věřící mohou zadostiučinit Boží spravedlnosti, aby tak doplnili utrpení Kristovo, přispějí k tomu, aby lidské pokolení dosáhlo skutečné svornosti srdcí a onoho skutečného míru, který jen Bůh může udělit.«

Krátký proslov Pia XII. byl jen ohlasem myšlenek buly, již hned nato přečetl v předsíni svatopetrské baziliky monsignor Carinci, děkan papežských protonotářů, který o řadu let později oslavil své stoleté narozeniny během Druhého vatikánského sněmu jako nejstarší ze sněmovních Otců.

Ne bezdůvodně zdůraznil Pius XII. v bule mezi úmysly Svatého roku, že věřící mají *»prosit Krista, aby věrnost jemu a církvi byla zachována všemi, a aby byla uchována i práva církve proti léčkám a nástrahám a pronásledování.«*

Těmito slovy se Pius XII. dotýkal stále vzrůstajících těžkostí ve vztazích mezi církví a některými východoevropskými státy. Neboť zatímco se svobodný svět připravoval nadšeně oslavit Svatý rok, polští biskupové byli nuceni své věřící varovat pastýřskými listy proti vzrůstajícímu tlaku ateistické propagandy, v únoru 1949 byl odsouzen do vězení maďarský primas kardinál Mindszenty, a v Rumunsku byli uvězněni během roku 1949 dva katoličtí biskupové, kteří ještě byli na svobodě.

Pronásledování Církve v ČSR

Neméně vážná situace byla v Československu, kde 29. dubna žádali všichni biskupové prezidenta Gottwalda po ujištění, že i nadále chtějí plnit své povinnosti vůči Bohu a státu, aby byla zastavena pomlouvačná kampaň proti církvi a svatému Otci v rozhlase a tisku, aby byl svobodně vydáván katolický tisk, aby bylo možno se svobodně shromažďovat k náboženským úkonům, a aby stát učinil majetkové urovnání s církví, neboť toto vše porušuje náboženskou svobodu. Biskupové se bránili znovu a znovu proti dalším administrativním zásahům ze strany státu, jak memorandy příslušným vládním činitelům, tak pastýřskými listy, aby informovali a varovali katolické věřící. Tak už 28. května museli prohlásit, že některé kdysi katolicky orientované listy nejsou už noviny katolické a když měla být založena státními orgány takzvaná Katolická akce bez biskupů, varovali v červnu i před ní.

20. června 1949 vydalo i Svaté ofícium v Římě dekret, který opakoval jen to, co arcibiskup Beran konstatoval ve svém oběžníku čteném 19. června, že příslušníci této

Katolické akce jsou podle platných církevních zákonů vyloučeny z Církve. Dekret Svatého officia zdůvodnil své upozornění těmito slovy:

„V těchto dnech založili odpůrci katolické církve v Československu podvodně falešnou Katolickou akci, jejímž prostřednictvím se snaží přimět katolíky oné republiky k vzpouře proti katolické církvi a k odeprání poslušnosti oprávněným pastýřům církve. Tato akce je tím ničemnější, nakolik se její organizátoři neostýchají donutit mnohé násilím nebo podvodem se do ní zapsat. Dosáhli dokonce takové troufalosti, že vložili na seznam členů a zveřejnili jména mnoha kněží a laiků, kteří se k ní nikdy nepřidali, ale naopak s ní vyjádřili svůj nesouhlas.“

1. července 1949, ve snaze zabránit uměle vyvolaným zmatkům, vydalo Svaté officium další dekret ve formě otázek a odpovědí, v němž prohlašuje, že není katolíkům dovoleno stát se členy Komunistické strany, neboť komunismus je materialistický, ateistický a protikřesťanský, že ze stejného důvodu není jim dovoleno tisknout, šířit nebo číst komunistický tisk, že takoví nemohou být připuštěni k svátostem a že ti z nich, kteří vyznávají a především propagují takovou nauku, propadají trestům církevního práva jako odpadlíci, tj. vyloučení z církve. 11. srpna Svaté officium znovu odpovědělo na dotaz týkající se svátosti manželství, kde vzhledem k zvláštní povaze této svátosti, za určitých okolností může asistovat katolický kněz - jako v případě smíšených manželství, kde jedna strana není katolík.

Přípravy pokračují

Přípravy na Svatý rok i uprostřed těchto bolestných událostí pokračovaly nerušeně. Už 10. července vydal stejně jako jeho předchůdci Pius XII. tři buly upravující podmínky získání odpustků mimo Řím a poskytující mimořádné pravomoci zpovědníkům v Římě.

V říjnu bylo též oznámeno, že hymnus složený Charles Gounodem k zlatému kněžskému jubileu Pia IX. v roce 1869 (byl tehdy předveden papeži sedmi kapelami různých vojenských útvarů Papežského státu na náměstí Svatého Petra 11. dubna), se stává hymnou Vatikánského státu.

Uprostřed rozsáhlých příprav se přiblížil i den zahájení Svatého roku. 15. prosince vydal Pius XII. dovolení sloužit po celém světě 1. ledna 1950 půlnoční mše svaté, 18. prosince byla podruhé čtena v předsíni svatopetrské baziliky bula Svatého roku, 21. prosince vyšly zvláštní vatikánské známky, a téhož dne konal Pius XII. tajnou konsistoř, v níž jmenoval tři kardinály legáty k otevření svatých bran ve třech patriarchálních basilikách. Byl mezi nimi i kardinál Klement Micara, někdejší první nuncius v československé republice. V promluvě řekl papež kardinálům:

»Ano, spatříme velikou podívanou, a to nejen My, nejen Římané, ale též všichni ti, kteří jsou kdekoli na světě vedeni správným myšlením a úsudkem. Neboť všichni spatří, že jen Ježíš Kristus a církev jím založená mohou lidem vrátit mír, mír trvalý a upřímný. Tento mír, tato trvalá svornost, ducha nemůže totiž vyrůst než z křesťanského svědomí, které je ve shodě s Božím učením a je živeno Jeho milostí...«

Otevření svatých bran jen potvrdilo tato slova.

VĚŘÍM VE SPOLEČENSTVÍ SVATÝCH

28. ZÁŘÍ – SV. VÁCLAV /freska sv. Václava v presbytáři kostela sv. Cyrila a Metoděje v Podivicích/

Hle, nyní¹ se naplnilo prorocké slovo, které řekl sám náš Pán Ježíš Kristus: Přihodí se zajisté v posledních dnech, a ty, jak se domníváme, jsou právě nyní, povstane bratr proti bratru svému a syn proti otci svému, a člověku budou jeho domácí nepřáteli. Neboť lidé budou k sobě nemilosrdní, ale Bůh odplatí jim podle skutků jejich. Byl jeden kníže v Čechách jménem Vratislav a jeho žena se zvala Drahomíra.²

I narodil se jim prvorozený syn a na křtu dali mu jméno Václav. Když povyrosl a bylo třeba mu udělit postřižiny, otec jeho Vratislav pozval k nim jednoho biskupa s jeho notářem i s jeho duchovenstvem. V chrámě svaté Marie byla proň odzpívána mše, a potom biskup vzal hocha a postavil jej na rohu stupně před oltářem a požehnal jej slovy: „Pane Ježíši Kriste, požehnej tohoto hochu, jakos požehnal všechny své spravedlivé“.³ A tak s požehnáním byl postřižen. Proto se domníváme, že hoch požehnáním tohoto biskupa a jeho zbožnými modlitbami počal růst chráněn milostí Boží. Jeho bába Ludmila dala jej vyučit v knihách slovanských pod vedením kněze, a on si dobře osvojil jejich smysl. Vratislav pak jej poslal do Budče, tam se hoch počal učit knihám latinským a osvojil si je dobře.⁴ Když otec jeho Vratislav zemřel, dosadili Češi na dědičný trůn jeho syna, knížete Václava. Jeho bratr Boleslav vyrůstal pod

¹ „SĚ NYNĚ“, nejstarší staroslovenská legenda o sv. Václavovi.

² O křtu Vratislava ani Drahomíry se nemluví. Předpokládá se zcela automaticky, že byli oba křesťané. Proto také dávají Václava s naprostou samozřejmostí pokřtít hned po narození, jak se slušelo.

³ Postřižiny se udělovaly chlapcům v sedmi letech věku. Severoruská redakce legendy (text Minejní) se v tom od charvátské významně liší ve znění biskupova požehnání, uvádí jej v celé nezkrácené podobě: „A požehnal jej biskup takto řka: „Pán Bůh Ježíš Kristus požehnejž pachole toto, jakož jsi požehnal všechny spravedlivé své: Abrahama, Izáka, Jakoba, a [jakož] jsi korunoval pravověrné císaře, rovné apoštolům, Konstantina a Helenu“.

⁴ Jestliže Ludmila dala vyučit Václava v knihách slovanských pod vedením kněze (a on si dobře osvojil jejich smysl) a pak byl otcem poslán do Budče (patrně dodatek podle legendy X), aby se vyučil v knihách latinských (zde ho učil kněz, zvaný Učen, jak praví *Crescente* a II. stsl. legenda, podle Kosmových *anagramů* totožný s moravským biskupem Gorazdem), potom logicky v sídle Vratislavově (což zřejmě nebyla Praha, kde vládl Svyatopluk) by musel tehdy působit pouze slovanský kněz, latiny neznalý. Je ovšem možné, pokud Ludmila sídlila na Budči (D. Třeštík 1997, s. 364-366), že knihám slovanským i latinským Václava učil tentýž kněz – biskup Gorazd-Učen.

ním, neboť oba byli ještě malí. Ale matka jejich Drahomíra zajistila zemi a spravovala lid, dokud Václav nedospěl, a když dospěl, sám se jal spravovat svůj lid.⁵ Měl čtyři sestry, ty provdali a vybavili do různých knížectví. Milostí Boží vskutku kníže Václav nejen se dobře naučil knihám, ale i ve víře byl dokonalý. Všem nuzným prokazoval dobrodiní, nahé odíval, lačné krmil, pocestné přijímal podle slov evangelia, vdovám nedával ukřivdit, všechny lidi chudé i bohaté miloval, přisluhoval služebníkům Božím, kostely zlatem zdobil. Ježto věřil celým srdcem v Boha, konal za svého života všechny dobré skutky, jaké jen mohl.

I zpychli mužové čeští, vždyť kníže jejich byl ještě mlád, a ďábel vnukl jim do srdce dřív jako do srdce Jidášovi, zrádci Páně, aby povstali proti svému pánu Václavovi jako Židé proti Kristu. Neboť je psáno, že každý, kdo povstává proti svému pánu, podoben je Jidášovi. Ti tedy namluvili Boleslavovi: Bratr Václav tě chce zabít a dohodl se o tom se svou matkou a se svými muži. Ti zlí psi i Václava před tím navedli, aby vyhnal svou matku bez viny. Ale Václav byl si vědom, co je to bázeň Boží, a ulekl se slova, jež dí: Cti otce svého i matku svou a milovat budeš svého bližního jako sebe samého. Aby splnil všelikou spravedlnost Boží, přivedl svou matku nazpět a velmi se kál a s pláčem pravil: Pane Bože, nepokládej mi to za hřích. A připomínal si též slova proroka Davida, jenž řekl: Hříchů mé mladosti a mých nevědomostí nevzpomínej, Pane.⁶ Kál se tedy a ctil svou matku, ona pak se radovala z jeho víry a z dobroty, kterou konal. Neboť nejenže chudým a ubohým a pocestným a mnohým jiným prokazoval dobrodiní, jakož jsme shora řekli, nýbrž vykupoval i ty, kteří byli prodáni do otroctví. Na všech hradech vystavěl kostely velmi krásně a v nich se postaral velkolepě o služebníky Boží z mnohých národů, kteří tam konali bohoslužby dnem i nocí podle ustanovení Božího a jeho služebníka Václava. A jak mu Bůh vložil do srdce, vystavěl kostel svatého Víta.⁷ Boleslavovi však, bratru jeho, který

⁵ Po smrti knížete Vratislava (†921) dosadili Václava na trůn a „Boleslav vyrůstal pod ním“. Ale „oba byli ještě malí“, a tak vládla Drahomíra. Z této nelogické změti informací má racionální jádro asi jen zpráva o Drahomířině regentské vládě, o níž Crescente vůbec nemluví. Proč k ní vůbec došlo? Vždyť Václav už nebyl žádný mladíček, v roce 921 měl asi 26 roků, jak vyplývá z antropologicko lékařského průzkumu jeho kosterních pozůstatků, který provedl E. Vlček (1997, s. 112, 126, 134-135, 137), čili ve Václavově věku příčina v žádném případě nebyla. Svůj lid tedy nezačal spravovat „až dospěl“, když dospělý byl již v roce otcova úmrtí, ale zřejmě až po Arnulfově zásahu v Čechách v roce 922, kdy Drahomíra byla donucena odstoupit, či spíše byla vyhnána. Tehdy měl Václav 27 let a Boleslav asi patnáct (nebo méně), a jak uvádí I. stsl. legenda, „rostl pod ním“ (charv.), resp. „počal mu býti poddán“ (Vost., Min.). Jeho skutečný věk ovšem legendista uvést nemohl, protože pak by Václav vypadal jako slaboch, který si svoje právo na stolec nedokázal vůči „matce“ prosadit. Proto se také v žádné václavské legendě nemluví o Václavově dožitém věku!

⁶ Legendista se vůbec nezmiňuje o Ludmilině vraždě, proto může mluvit „o matce bez viny“, chybí mu pak motiv pro Václavovo vyhnání Drahomíry. K tomu stejně mohlo dojít až po Arnulfově zásahu (922), tedy až poté, co se Václav ujal vlády. Je proto možné, že v době, kdy tato legenda vznikla, se kult sv. Ludmily buď ještě neprosadil, anebo naopak legendista nechtěl opakovat to, co v té době již bylo zaznamenáno ve staroslověnské legendě ludmilské – dnes ztracené. Ta musela vzniknout ještě za života knížete Václava, když se v ní mluvilo jen o Václavově matce jako o vražedkyni a Boleslav I. tu vůbec nebyl jmenován. Co bylo jejím obsahem můžeme dnes usuzovat jen ze staroslověnského Prologu o sv. Ludmile nebo z latinské Fuit.

⁷ Na všech (»přemyslovských«) hradech nechal postavit kostely“, nad tím se asi pozastavovat nebudeme. Proč však na Pražském hradě staví právě rotundu? Stavbu podle velkomoravských vzorů. Stál zde již kostel P. Marie, kde byl pohřbený jeho strýc Spytihněv, a bazilika sv. Jiří, v níž nalezl spočinutí jeho otec Vratislav. Pro svoji bábu Ludmilu dává postavit při bazilice samostatnou kapli. Nabízí se tu tedy logické vysvětlení, že svatovítskou rotundu dal Václav postavit nad hrobem svého děda Bořivoje. Byl to přece

byl proti němu naveden, zasel ďábel zlobu do srdce, aby jej zabil, a tak nebyla spasena jeho duše na věky. Když se přiblížil den svatého Jimrama, jemuž byl svatý Václav zbožně oddán a veselival se v tento den, ti zlí psi pozvali Boleslava a konali s ním ďábelskou poradu o jeho bratru Václavovi jako kdysi Židé o našem Pánu Ježíši Kristu.

Kdykoli se někde slavilo posvěcení chrámu, jezdíval Václav do všech chrámů. I vešel do hradu Boleslavova v neděli na svátek Kosmy a Damiana. Když vyslechl mši, chystal se vrátit domů do Prahy. Ale Boleslav jej zadržel s podlým úmyslem a řekl mu: Proč odcházíš, bratře? Vždyť máme i zdravý nápoj. On tedy neodřekl bratru, ale vsedl na kůň a zahájil hru se svou družinou na hradě Boleslavově.⁸

A tu se domníváme, že mu pověděli: Bratr Boleslav tě chce zabít. Ale on tomu neuvěřil a poručil to Bohu. Když nastala noc, shromáždili se ti zlí psi na dvorci jednoho z vrahů Hněvsy, zavolali Boleslava a s ním se usnesli na onom ďábelském záměru proti jeho bratru. Neboť jako se kdysi Židé shromáždili a kuli pikle proti Kristu, tak se tito zlí psi sešli a radili, jak by svého pána knížete Václava zavraždili. I řekli: Až půjde na jitřní, tehdy si naň počíháme.

Časně zrána zvonili na jitřní. Jakmile Václav uslyšel zvon, řekl: Díky tobě, Pane, že ses mi dal dočkat tohoto jitra. I vstal a šel na jitřní. Hned v bráně jej dostihl Boleslav. Václav se naň ohlédl a řekl: Bratře, včeras nám dobře posloužil. K uchu Boleslava se naklonil ďábel a zkazil jeho srdce, že mu odpověděl: Nyní ti chci lépe posloužiti. Po těch slovech udeřil jej mečem po hlavě. Václav se obrátil a řekl: Co ti to napadlo, bratře? A po těch slovech jej uchopil a srazil na zem. Tu přispěchal jakýsi Tuža a ťal Václava do ruky. Ten poraněn na ruce pustil bratra a běžel do chrámu. Tu dva ďábli řečení Tira a Česta ubili jej v bráně chrámové. Hněvsa pak přiskočil a probodl mu bok mečem. Václav ihned vypustil svou duši se slovy: V ruce tvé, Pane, poroučím ducha svého (Luk. 23, 46).

V tom hradě zabili i jakéhos Mstinu, urozeného muže Václavova, ostatní pak hnali do Prahy, některé povraždili a jiní se rozprchli po zemi. I nemluvnátka kvůli němu povraždili. Mnohé ženy provdali za jiné muže, služebníky Boží vyhnali a kdejakou ďábelskost napáchali.

Tira pak řekl Boleslavovi: Pojdme a zabijeme též i vaši matku, tak nejednou oželíš bratra i matku. Boleslav však řekl: Nemá, kam by se poděla, dokud nebudeme hotovi s jinými. A odešli a nechali Václava rozsekaného a neuklizeného.⁹

Tu kněz jeden Krastěj vzal a položil jej před chrámem a přikryl jej plachtou. Jakmile uslyšela matka, že její syn byl zavražděn, přišla a hledala jej. A když ho spatřila, s pláčem padla na jeho srdce a posbírala všechny údy jeho těla, neodvážila se však je odnést k sobě

právě Bořivoj, kdo přenesl moravské křesťanství do Čech (Kristián, kap. 2). Kromě toho Václav zřejmě usiloval o to, aby staroslověnská liturgie zazněla i na Pražském hradě, nejen v rotundách v jeho blízkém či vzdálenějším okolí – rotunda (?) sv. Klimenta na Levém Hradci, rotunda sv. Petra na Budči, rotunda sv. Kosmy a Damiana v Boleslavi.

⁸ Na všech „přemyslovských“ hradech tehdy asi stál kostel.

⁹ To vše ukazuje, že Václavova vražda nebyla spáchána „nešťastnou náhodou“, jak se domnívá D. Třeštík (1997, s. 434), ale že šlo o dlouho dopředu pečlivě připravovaný zločin. Jinak by se na místě vraždy nemohli „náhodou“ objevit jen oba hlavní protagonisté a čtyři spiklenci, ale nikdo z Václavovy družiny! První, co Boleslav po vraždě udělal bylo, že zlikvidoval nejen Václavovu družinu, ale i jeho přátele v Praze, a Boleslavovi družiníci dokonce i „nemluvnátka“. A když už byli v ráži, chystali se i na Boleslavovu matku Drahomíru. Pokud by šlo o „nechtěnou“ nešťastnou náhodu, jak chce D. Třeštík (1997, s. 434), nenechali by Václava „rozsekaného a neuklizeného“!

domů, ale umyla je a oblékla v příbytku kněžovně, a pak jej zanesla a položila do chrámu. A poněvadž se bála, že bude zavražděna, utekla do Charvat, takže Boleslav ji tu už nezastihl. I povolal jednoho kněze jménem Pavla, aby vykonal modlitbu nad tělem Václavovým.

Pohřbili potom úctyhodné tělo Václava, dobrého a spravedlivého ctitele Božího a milovníka Kristova, duše pak jeho odešla k Bohu, jemuž sloužil s nábožností a kázní. Krev jeho však po tři dny nechtěla vsáknout do země. Až třetí den, jak všichni viděli, krev jeho se ztratila a vzešla v chrámě nad ním, takže se všichni divili. Doufáme však v Boha, že se na přímluvy zbožného a dobrého muže Václava ukáže ještě větší zázrak. Neboť jeho utrpení se vpravdě vyrovnalo utrpení Kristovu a svatých mučedníků. Vždyť i o něm konali poradu jako Židé o Kristu, rozsekali ho stejně jako Petra a nemluvnátka kvůli němu povraždili jako i kvůli Kristu.

Byl pak zabit kníže Václav 28. dne měsíce září. Bůh udělil pokoj jeho duši na místě věčného odpočinutí se všemi spravedlivými, i s těmi, kteří kvůli němu byli pobiti, ač byli nevinni.

Bůh však nezanechal své vyvolené na posměch nevěřících, ale shlédl na ně svým milosrdenstvím a obrátil jejich kamenná srdce na pokání a doznání hříchů (Ezech. 11, 19; 36, 26). Tak i Boleslav se rozpomenul, jak veliký hřích spáchal, modlil se k Bohu a všem jeho svatým a přenesl tělo svého bratra, spravedlivého muže Václava, do Prahy a řekl: Zhřešil jsem a svého hříchu jsem si povědom (Ž 50, 5-6)¹⁰.

Uložili jej v kostele svatého Víta po pravé straně oltáře dvanácti apoštolů, kde sám řekl při stavbě chrámu. Bylo pak přeneseno tělo knížete Václava, milovníka Kristova, 4. den měsíce března. Ať Bůh umístí jeho duši v lůně Abrahámově, Izákově a Jakubově, kde odpočívají všichni spravedliví a čekají na vzkříšení svých těl v Kristu Ježíši, Pánu našem, jemuž sláva na věky. Amen. (*„SĚ NYNĚ“ první staroslověnská legenda o svatém Václavi*)

„... Svou krví skropil vaši zem. Jeho orlice, kterou jste vybrali jako znak mé návštěvy zde – před chvílí to připomněl váš kardinál arcibiskup – je historickým symbolem vznešeného českého národa. Tento veliký světec, kterého rádi nazýváte „věčným“ knížetem Čechů, nás zve, abychom vytrvale a věrně následovali Krista, vybízí nás, abychom byli svatí. On sám je vzorem svatosti pro všechny, obzvláště pro ty, kteří řídí osudy společnosti a národa. Avšak ptáme se: je svatost v dnešní době ještě aktuální? Anebo je to spíše něco, co je málo přitažlivé a nedůležité? Nehledají se dnes více úspěch a lidská sláva? Avšak jak dlouho trvá a jakou cenu má pozemský úspěch? Minulé století – a vaše země toho byla svědkem – vidělo padnout nemálo mocných, o nichž se zdálo, že dosáhli výšin takřka závratných. A najednou byla jejich moc pryč. Ti, kdo popírají Boha, a v důsledku toho postrádají úctu k člověku, mají – zdá se – snadný život a dosahují materiálního úspěchu. Stačí však

¹⁰ To, co se u Boleslava dostavilo po vraždě, lze stěží nazvat „lítostí“ nebo „pokáním“, ale spíš „chladná kalkulace“. K translaci Václavova těla nedošlo tři roky po vraždě, jak uvádějí některé legendy (Crescente, Gumpold, Kristián, II. stsl. legenda), ale podle D. Třeštíka (2000, I., s. 11) až v šedesátých letech 10. století v souvislosti s přípravami na založení pražského biskupství, tzn. až 30 let po vraždě, a to by byla opravdu velmi pozdní lítost. Podle Vavřincovy legendy k tomu došlo dokonce až „za času pana Vojtěcha, vznešeného vyznavače a biskupa“ (Vojtěch byl zvolen biskupem v roce 982 na Levém Hradci). Protože Boleslav I. zemřel v roce 972, šlo by pak o lítost až jeho syna Boleslava II. (972-999).

nahlédnout pod povrch a zjistíme, že tito lidé jsou nešťastní a nespokojení. Pouze ten, kdo v srdci uchovává posvátnou „bázeň Boží“, má důvěru i v člověka a dokáže věnovat svůj život vytvoření spravedlivějšího a bratrského světa. Dnes je třeba lidí „věřících“ a „věrohodných“, připravených rozšířit do každé oblasti společnosti ty křesťanské zásady a ideály, jimiž se inspiruje jejich jednání. To je svatost, univerzální povolání všech pokřtěných, které je vede, aby plnili své povinnosti věrně a s odvahou, aby nehleděli na vlastní sobecký zájem, ale na společné dobro, a hledali v každém okamžiku Boží vůli. V evangeliu jsme k tomu zcela jasně slyšeli: „Neboť co prospěje – říká Ježíš – člověku, když získá celý svět, ale ztratí svou duši?“ (Mt 16,26). Pán nás tak vybízí, abychom si uvědomili, že skutečnou hodnotu lidské existence nelze měřit jen pozemskými statky a pomíjivými zájmy. Nejsou to hmotné věci, které by uspokojily nesmírnou touhu ukrytou v srdci každého člověka po nalezení smyslu vlastního života a po štěstí. Proto Ježíš neváhá navrhnout svým učedníkům „úzkou“ cestu svatosti: „Kdo však svůj život pro mne ztratí, nalezne ho“ (v. 25). A dnes ráno nám jasně opakuje: „Kdo chce jít za mnou, zapři sám sebe, vezmi svůj kříž a následuj mě!“ (v. 24). Jistě, je to tvrdá řeč a je těžké ji přijmout a uskutečnit. Svědectví světců a světic nám však dokazuje, že je to možné, svěří-li se člověk Kristu a spolehne se na něj. Příklad svatých povzbuzuje každého, kdo si říká křesťan, aby byl důvěryhodný, tedy žil v souladu s principy víry, kterou vyznává. Opravdu nestačí působit zdáním dobrého a čestného člověka; je třeba jím skutečně být. A dobrý a čestný je ten, kdo nezakrývá sám sebou světlo Boží, nevynáší sebe, nýbrž nechává skrze sebe prosvítat Boha. To je i poučení ze života svatého Václava, který měl odvahu dát přednost království nebeskému před kouzlem pozemské moci. Jeho pohled se nikdy neodloučil od Ježíše Krista, který za nás trpěl, a dal nám tak příklad, abychom šli v jeho stopách, jak píše svatý Petr v druhém čtení, které jsme před chvílí slyšeli. Jako Pánův poslušný učedník, mladý kníže Václav zůstal věrný učení evangelia, jež mu vštípila jeho svatá babička, mučednice Ludmila. Proto ještě předtím, než se pustil do budování pokojného soužití ve své vlasti a se sousedními zeměmi, postaral se, aby upevnil křesťanskou víru. Proto povolával kněze a stavěl kostely. V první staroslověnské „legendě“ čteme, že „přisluhoval služebníkům Božím, mnohé kostely zdobil zlatem“ a že „všem chudým prokazoval dobrodiní, nahé odíval, lačné krmil, pocestné přijímal podle slov evangelia, vdovám nedal ukřivdit, všechny lidi, chudé i bohaté miloval“. Od Pána se naučil být „milosrdný a milostivý“ (*resp. žalm*) a prodchnut duchem evangelia dokázal odpustit i bratru, který usiloval o jeho život. Právem ho proto vzýváte jako „dědice“ svého národa a ve vám dobře známé písni jej prosíte, aby mu nedal zahynout. Václav zemřel jako mučedník pro Krista. Je zajímavé si povšimnout, že Boleslav se sice bratrovraždou zmocnil pražského knížecího stolce, avšak koruna, kterou si pak vkládali na hlavu jeho následníci, nenesla Boleslavovo jméno. Nese naopak jméno svatého Václava, na svědectví, že „trůn krále, který soudí chudáky spravedlivě, bude stát navěky“ (srov. dnešní liturgie hodin). To lze hodnotit jako zázračný zásah Boha, který neopouští své věrné: „Nevinný poražený zvítězil nad krutým nepřítelem stejně jako Kristus na kříži“ (srov. *Legenda o svatém Václavu*), a krev mučedníka nevolala po nenávisti a pomstě, ale po odpuštění a míru. Drazí bratři a sestry, poděkujme společně v této Eucharistii Pánu, že vaší vlasti a církvi dal tohoto svatého panovníka. Zároveň se modleme, abychom jako on i my rozhodným krokem putovali ke svatosti. Je to samozřejmě těžké, neboť víra je stále vystavována mnoha zkouškám; když se však necháme přitahovat Bohem, který je Pravda, bude náš krok pevný, protože poznáme sílu jeho lásky. Kéž tuto milost získáme na přímluvu svatého Václava a dalších

svatých ochránců českých zemí. Ať nás ochraňuje a vždy nám pomáhá Panna Maria, Královna míru a Matka lásky. Amen!“ (Benedikt XVI. ve Staré Boleslavi, 28.9.2009)

29. ZÁŘÍ - SV. MICHAEL, GABRIEL, RAFAEL

SVATÝ MICHAEL, (KDO JE JAKO BŮH?) jeho jméno zní jako bojový pokřik proti těm, co by se chtěli rovnat Bohu. Svatým Janem je představen v Apokalypse jako vítězný bojovník s drakem, který znázorňuje satana svrženého na zem. Výše uvedeným textem je naznačen význam nebeského ochránce Církve v boji se Satanem, který chtěl být jako Bůh. Mimo úkolu obránce Církve je tento svatý bojovník uváděn jako průvodce do nebe. Zdá se, že tam, kde vystupuje ďábel jako žalobce, Michael vystupuje jako obhájce. Můžeme to vidět ve zmínce apoštola Judy, který ve svém listě uvedl spor archanděla Michaela s ďáblem o Mojžíšovo tělo (viz Jud 9). Tento spor je rozveden v apokryfní knize. Pravděpodobně se však jedná o uložení Mojžíšova těla z důvodu ochrany Izraele před nesprávnou úctou. Juda k svému vyjádření dochází po připomenutí Sodomy a Gomory, které se oddaly smilstvu, propadly zvrhlosti a mají výstražně ukazovat na trest věčného ohně, protože i dnes blouznivci poskvřňují své tělo, žádnou autoritu neuznávají, nadpozemským mocnostem se rouhají (viz Jud 7-8). Ctihodný služebník Boží, Pius XII. 8. 5. 1940 zdůraznil zvláštní úlohu archanděla Michaela slovy: *"Vést duše k Bohu, do nebeské slávy, to je úkol, který liturgie i tradice připisuje sv. Michaelovi... Michael vás také podporuje ve vaší roli jako rodiče a stará se o vás i o vaše děti."* A vyzval: *"Proste sv. Michaela, aby vzdálil od vašich rodin starosti, které rodičovskému srdci připravuje vratké zdraví vašich dětí, jejich krize v dospívání nebo jejich nemoci."* Jos. Overath ve výkladu modlitby k sv. Michaelu, užívané někde při exorcismu, uvedl, že "anděl jako přímlovce před Božím trůnem znamená pro putující církev účinnou pomoc a nasměrování do Boží blízkosti v naději na vítězství dobra nad zlem." Papež Jan Pavel II. 27. 5. 1987 při pouti na Monte Gargano řekl: *"Přišel jsem, abych uctil a vzýval archanděla Michaela, aby chránil Církev ve chvíli, kdy je obtížné vydávat autentické křesťanské svědectví bez kompromisů a bez polovičatosti."* Připomenul, že jako první papež svatyni v Garganu navštívil Gelasius I., který v roce 493 povolil, aby se jeskyně zjevení sv. archanděla Michaela stala místem bohoslužby. Od té doby sem přišlo mnoho papežů. Vzpomenul, že mu Konstantin postavil první svatyni v Konstantinopoli, slavné Michaelio, a na Západě se úcta k sv. Michaelovi rozšířila v 5. století na mnoha místech. A dodal: *"Nejslavnější z mnoha míst jeho uctívání je jistě Monte Gargano."* Zde se v roce 490 Emanuelovi Elvio zaběhl býk do jeskyně a něco mu bránilo za ním vejít. Chtěl ho tedy zastřelit šípem, ale ten se otočil a zranil mu nohu. Na to v jeskyni zazářilo duhové světlo, kterého se Emanuel polekal. Možná proto, že jeskyně měla být kdysi zasvěcena Mitrovi. Emanuel šel za místním biskupem Vavřincem Maioranem, který ho vyzval, aby se tři dny modlil. Třetí den se biskupovi ve snu zjevil sv. archanděl Michael a řekl mu: *"Jeskyni jsem si vyvolil a je zasvěcena mně. Nesmí se zde již prolévat krev zvířat. O co na tomto místě budete prosit, obdržíte. Vystupte proto na horu a zasvěťte jeskyni křesťanskému kultu."* Představil se a sdělil, že stále prodlévá v Boží přítomnosti. Traduje se, že biskup na poprvé jeskyni nenalezl. Po dvou letech Odoakerovi barbaři oblehli Siponto a dali městu lhůtu tří dnů. Biskup tehdy nařídil konat pokání a modlitby k sv. Michaelu. Ten se mu znovu zjevil ve snu a přislíbil pomoc. Dopoledne v 10 hodin pak začala bouře, která pískem a kroupami zasáhla obléhatele a rozehnala je. Biskup se

skupinou věřících putoval na Monte di San Angelo poděkovat za odehnání nepřátel. Sám ve zjevení uvěřil a od papeže Gelasia I. žádal souhlas k posvěcení jeskyně. Při novém zjevení mu archanděl Michael sdělil, že není nutné jeskyni posvěcenou jeho přítomností ještě zvlášť světit. Vyzval ho, aby na tomto místě začal konat modlitby a sloužit nejsvětější oběť. Zároveň přislíbil ukázat posvěcení místa. Otec Vavřinec Maioran 29. 9. 493, za slunečního žáru, putoval s biskupy a dalším duchovenstvem k jeskyni. Traduje se, že na této pouti je svými křídly před paprsky slunce chránili dva orli. Na místě samém je pak čekal připravený oltář s rudou pokrývkou. Na oltáři se tyčil dřevěný kříž. Předem oznámeným znamením pravosti posvěcení byla stopa, vytlačená nožkou dítěte. Biskup nechal k jeskyni přistavět chrám. V roce 1656, kdy Itálii postihla morová epidemie, vyhlásil biskup Alfons Puccinelli půst a konání modliteb k sv. Michaelovi. Jménem místních obyvatel položil k jeho soše písemnou prosbu o zastavení moru. Ve svém sídle pocítil při modlitbě 25. 9. zachvění jak při zemětřesení a v záři duhových barev užírl archanděla Michaela. Ten se mu představil a dal přislíbení, že kdo si k sobě vezme kámen z jeskyně, bude od moru uzdraven. Biskupa vyzval, aby na kameny vyrýval znamení kříže a iniciály AM. Biskup tak učinil a mor skončil. Na památku dal na podstavec sochy sv. Michaela vytesat nápis *"Knížeti andělů, vítězi nad morem, patronu a ochránci na trvalou památku z vděčnosti Alfonso Puccinelli 1656."* V roce 590, když v Římě řádil mor, papež Řehoř Veliký konal za jeho odvrácení prosebné průvody. Podle legendy, když průvod s obrazem P. Marie zahnul u mostu před Hadriánovým mauzoleem, zjevil se nad ním sv. Michael, který na znamení konce epidemie schovával meč do pochvy. Památkou je přejmenování na Andělský hrad. Ponte Sant'Angelo byl r. 1669 okrášlen 10 sochami andělů od Berniniho a na vrcholu hradu je z r. 1753 bronzová socha archanděla Michaela, chystajícího se zasunout meč. Nejen v Itálii, ale i v dalších zemích vzrůstala úcta k sv. Michaelovi. Zjevení archanděla Michaela sv. Autbertovi na počátku VIII. století v Nordmandii, dalo vznik opatství Mont-Saint-Michel.

SVATÝ GABRIEL (BOŽÍ SÍLA). S archandělem Gabrielem se především setkáváme v Lukášově evangeliu, které nám říká, že byl poslán do Nazareta k Panně Marii, zasnoubené s mužem jménem Josef: *"Anděl k ní vešel a řekl: »Buď zdráva, milostiplná! Pán s tebou«. Když to uslyšela, ulekla se a uvažovala, co má ten pozdrav znamenat. Anděl jí řekl: »Neboj se, Maria, neboť jsi našla milost u Boha. Počneš a porодиš syna a dáš mu jméno Ježíš. Bude veliký a bude nazván Synem Nejvyššího. Pán Bůh mu dá trůn jeho předka Davida, bude kralovat nad Jakubovým rodem navěky a jeho království nebude mít konce«. Maria řekla andělovi: »Jak se to stane? Vždyť muže nepoznávám!« Anděl jí odpověděl: »Duch svatý sestoupí na tebe a moc Nejvyššího tě zastíní! Proto také dítě bude nazváno svaté, Syn Boží... « Maria řekla: »Jsem služebnice Páně: ať se mi stane podle tvého slova!« A anděl od ní odešel." (Lk 1,28-38)* S Božím rozhodnutím, které se týká početí života, se také setkáváme při Gabrielově zvěstování Zachariášovi (manželu Alžběty) v Jeruzalémském chrámu. Gabriel mu oznámil, že bude mít syna a má mu dát jméno Jan. Zachariáš však pochyboval: *"Podle čeho to poznám? Vždyť jsem stařec a také moje žena je v pokročilém věku. Anděl mu odpověděl: »Já jsem Gabriel. Stojím před Bohem a byl jsem poslán, abych k tobě mluvil a sdělil ti tuto radostnou zvěst. Ted' však zůstaneš bez řeči a nebudeš moci promluvit až do dne, kdy se to stane, protože jsi neuvěřil mým slovům, která se naplní ve svůj čas. «" (Lk 1,18-20)* Kromě tohoto se Gabriel také dvakrát představil v knize Daniel. Tam je Gabriel vyzván, aby Danielovi vysvětlil vidění (Dan 8,16) a Daniel dále říká: *"Ještě jsem rozmlouval v modlitbě, když Gabriel, ten muž, kterého jsem prve viděl ve*

vidění, spěšně přilétl a dotkl se mě v době večerního obětního daru. Poučil mě, když se mnou mluvil..." (Dan 9,21n).

SVATÝ RAFAEL (BŮH UZDRAVUJE). S archandělem Rafaelem se především setkáváme v knize Tobíáš, jako s jeho věrným průvodcem na cestě do Médie. Tam v médských Ragách

má Tobíáš od otcova přítele Gebaela vyzvednout uložených 10 talentů stříbra. Před odchodem mu jeho otec Tóbita klade na srdce jak se má na cestě chovat, včetně zachování čistoty a volby manželky. V dodržení těchto pravidel, uvedených ve 4.kap. Tobíáš, mu pomohl archanděl Rafael, který se však dal poznat až na konci příběhu. Tento nebeský průvodce, jenž vystupuje jako Azarjáš, s ním (v 6.kap.) i se psem došel k řece Tigridu, kde se Tobíášovi velká ryba chtěla zakousnout do nohy. Rafael mu poradil jak ji ulovit a využít. Část k snědku, srdce, játra a žluč měly sloužit jako lék. První dvě byly použity proti zlému duchu, žluč nakonec při odstraňování bílého očního zákalu otce Tóbita, který pochovával nepohřbená těla s nasazením vlastního života a při dodržování Zákona přišel o všechno a oslepl. Archandělem byl Tobíáš přiveden do Ekbatan, kde se oženil se Sárrou, kterou zároveň podle rady Rafaela osvobodil od útrap působených zlým duchem. Archanděl pak vyřídil záležitost ve dva dny vzdáleném Rag a na svatbu dovedl Gebaela i se stříbrem. Po návratu z Médie a uzdravení Tóbita se archanděl Rafael dal poznat skutečným jménem a představil se jako jeden ze sedmi andělů, poslaný vyzkoušet Tóbita, který neváhal vstát od hostiny a jít pohřbívat. Proto vyléčil jak jeho tak i jeho snachu Sárrou (viz Tob 12,13-15).

30. ZÁŘÍ - SV. JERONÝM

Jeroným se narodil kolem roku 347 ve Stridonu v křesťanské rodině, od níž obdržel důkladnou výchovu. Byl poslán na studia do Říma. V mládí cítil přitažlivost světského života (srov. *Ep.* 22,7), ale převážila v něm touha a zájem o křesťanské náboženství. Kolem roku 366 přijal křest a vydal se cestou asketického života, odebral se do Akvileje, kde se začlenil do skupiny horlivých křesťanů, které sám definoval jako „chór blažených“ (*Chron. ad ann.* 374), který byl shromážděn kolem biskupa Valeriána. Potom odjel na Východ a žil jako poustevník v poušti, na jih od

města Aleppa (srov. *Ep.* 14,10) a věnoval se důkladnému studiu. Zdokonalil svou znalost řečtiny, začal studovat hebrejštinu (srov. *Ep.* 125,12), prepisoval patristické kodexy a spisy (srov. *Ep.* 5,2). Meditace, samota a kontakt se Slovem Božím daly uzrát jeho křesťanské vnímavosti. Palčivěji pociťoval tíži mladických prohřešků (srov. *Ep.* 22,7) a živě vnímal kontrast mezi pohanskou mentalitou a křesťanským životem. Kontrast, který proslul v dramatické a působivé „vizi“, o níž nám zanechal zprávu. Zdálo se mu v ní, že je bičován před Boží tváří, protože je „ciceronián a nikoli křesťan“ (srov. *Ep.* 22,30).

Roku 382 se odebral do Říma. Tady jej papež Damas, který znal jeho pověst askety a jeho odbornou kompetenci, přijal za sekretáře a rádce; povzbudil ho k tomu, aby se z kulturních a pastoračních důvodů pustil do nového latinského překladu biblických textů. Některé osoby z kruhů římské aristokracie, zejména šlechtičny Pavla, Marcela, Asella, Lea a další, které toužily vydat se cestou křesťanské dokonalosti a prohloubit vlastní poznání Slova Božího, zvolily si jej jako duchovního vůdce a učitele metodického přístupu k posvátným textům. Tyto urozené ženy se rovněž naučily řecky a hebrejsky.

Po smrti papeže Damase roku 385 Jeroným opustil Řím a vydal se nejprve na pouť do Svaté země, mlčenlivé svědkyně pozemského života Kristova, potom do Egypta, vyvolené země mnoha mnichů (srov. *Contra Rufinum* 3,22; *Ep.* 108,6-14). Roku 386 doputoval do Betléma, kde byly velkodušným přispěním vznešené vdovy Pavly vybudovány mužský a ženský klášter a „se vzpomínkou na Marii a Josefa, kteří neměli kde složit hlavu“ (*Ep.* 108,14), tam byl vybudován také hospic pro poutníky, přicházející do Svaté země. V Betlémě zůstal až do své smrti a pokračoval v intenzivní činnosti: komentoval Slovo Boží, hájil víru, rázně oponoval různým herezím, vybízel mnichy k dokonalosti, vyučoval mladé studenty klasické i křesťanské kultury a pastoračně se věnoval poutníkům, kteří navštěvovali Svatou zemi. Skonal ve své cele, nedaleko jeskyně Narození 30.září 419/420. Literární formace a rozsáhlá erudice umožnily Jeronýmovi přistoupit k revizi a překladu mnoha biblických textů. Odvedl tak cennou práci pro latinskou Církev a západní kulturu. Na základě originálních textů v řečtině a hebrejštině a díky konfrontaci s předcházejícími verzemi uskutečnil revizi čtyř Evangelíí v latinském jazyce, potom Žaltáře a velké části Starého zákona. S přihlédnutím k hebrejskému originálu a řečtině Septuaginty, klasickému řeckému znění Starého zákona, sahajícímu do předkřesťanské doby, i k předcházejícím latinským verzím mohl Jeroným spolu s dalšími spolupracovníky nabídnout překlad lepší, kterým je tzv. „Vulgáta“ čili „oficiální“ text latinské Církve, který byl za takový uznán Tridentským koncilem a který i po nedávné revizi zůstal „oficiálním“ textem latinské Církve. Je zajímavé poukázat na kritéria, kterých se tento velký biblista přidržel ve svém překladatelském díle. Sám je zmiňuje, když tvrdí, že zachovává dokonce i pořadí slov Písma Svatého, protože v něm „je i pořadí slov tajemstvím“ (*Ep.* 57,5), tzn. zjevením. Kromě toho klade důraz na nezbytnost sahat po originálních textech: „Kdykoli vyvstane nějaká diskuse mezi latiníky o Novém zákoně kvůli odlišným verzím rukopisů saháme po originále, tzn. po řeckém textu, v němž byla Nová Smlouva sepsána. Stejně tak ve Starém zákoně, jsou-li rozdíly mezi řeckými a latinskými texty, odvoláváme se na originální, hebrejský text. Tak lze všechno, co vychází z pramene, opět nalézt v potocích“ (*Ep.* 106,2). Jeroným také mnohé biblické texty komentoval. Podle něho mají komentáře nabízet různá mínění, „takže obezřetný čtenář po té, co si přečte různá vysvětlení a seznámí se s mnoha míněními, mezi nimiž volí, může usoudit, které je nepřijatelnější a jako znalý penězoměnec odmítnout falešnou minci“ (*Contra Rufinum* 1,16).

Energicky a s vervou vyvracel heretiky, kteří odmítali tradici a víru Církve. Ukázal také důležitost a hodnotu křesťanské literatury, která se tehdy stávala opravdovou kulturou, jež snesla srovnání s kulturou klasickou. Učinil tak ve svém spise *De viris illustribus*, díle, v němž Jeroným představuje životopisy více než stovky křesťanských autorů. Napsal také životopisy mnichů, kterými kromě duchovních profilů také ilustroval mnišský ideál a mimoto také přeložil různá díla řeckých autorů. A nakonec ve své hodnotné Korespondenci, mistrovském díle latinské literatury, vystupuje Jeroným jako vzdělanec, asketa a průvodce duší.

Co se můžeme od svatého Jeronýma naučit my? Mám za to, že především toto: milovat Slovo Boží v Písmu Svatém. Svatý Jeroným říká: „Neznalost Písma znamená neznalost Krista“. Proto je důležité, aby každý křesťan žil v kontaktu a osobním dialogu se Slovem Božím, darovaným nám v Písmu svatém. Tento náš dialog s Ním musí mít vždy dvě dimenze: z jedné strany to musí být dialog skutečně osobní, protože Bůh mluví s každým z nás skrze Písmo Svaté a pro každého má poselství. Musíme číst Písmo Svaté nejen jako slova z minulosti, ale jako Slovo Boží, které se obrací také k nám a snažit se chápat, co Pán chce říci nám. Abychom však neupadli do individualismu, musíme mít přitom na paměti, že Slovo Boží je nám dáno k budování společenství, aby nás sjednotilo v pravdě naší cesty k Bohu. Přestože tedy zůstává Slovem osobním, je také Slovem, které buduje společenství. Proto jej musíme číst ve společenství s živou Církví. Privilegovaným místem četby a naslouchání Slovu Božímu je liturgie, v níž slavením Slova a slavením přítomnosti Kristova Těla mezi námi nakonec Slovo ožívá, mluví k nám a je přítomné v našem životě. Na paměti musíme také mít, že Slovo Boží překračuje doby. Lidská mínění přicházejí a odcházejí. To co je dnes nejmodernější, bude zítra nejzastaralejší. Slovo Boží je však Slovem života věčného, nosí v sobě věčnost, to co platí na vždy. Neseme-li v sobě Slovo Boží, pak v sobě neseme věčnost, život věčný.

Skončím proto slovem svatého Jeronýma svatému Pavlínu z Noly. Velký exegeta v něm vyjadřuje právě tuto skutečnost, tedy že ve Slově Božím se nám dostává věčnos-ti, věčného života. Svatý Jeroným říká: „Snažme se naučit na zemi oněm pravdám, jejichž obsah přetrvá i v nebi, na věčnosti“ (*Ep.* 53,10).

Můj předchůdce papež Benedikt XV. jej označil za „významného učitele interpretace Písma svatého“. Jeroným kladl důraz na potěšení a důležitost sblížení se s biblickými texty: „Nezdá se Ti, že už tady na zemi přebýváš v království nebeském, když s těmito texty žiješ, medituješ je a když neznáš nic jiného a nic jiného ani nehledáš?“ (*Ep.* 53,10). Vést dialog s Bohem, s jeho Slovem totiž v jistém smyslu zpřítomňuje nebe, tedy Boha. Důvěrně se stýkat s biblickými texty, zejména Novým zákonem, je pro věřícího podstatné, protože „neznat Písmo, znamená neznat Krista“, jak zní jeho známý obrat, který citoval 2. vatikánský koncil v konstituci *Dei Verbum* (č.25). Byl vskutku „zamilovaný“ do Božího Slova a kladl si otázku: „Jak by se dalo žít bez poznání Písma, skrze něž se dochází k poznání samotného Krista, který je životem věřících?“ (*Ep.* 30,7). Bible - nástroj, „kterým Bůh každý den mluví k věřícím“ (*Ep.* 133,13) - se stává podnětem a zdrojem křesťanského života každému a ve všech situacích. Číst Písmo znamená hovořit s Bohem: „Modlíš-li se – píše jedné mladé římské šlechtice – mluvíš s Ženichem, čteš-li, mluví k Tobě On“ (*Ep.* 22,25). Studium a meditace Písma činí člověka moudrým a vyrovnaným (srov. *In Eph.* prol.). K hlubšímu proniknutí do Slova Božího je zajisté třeba trvalé a opakované důvěrnosti. Jeroným to doporučuje knězi Nepotianovi takto: „Čti hodně často božská Písma, ba ani neodkládej Svatou knihu z rukou. Tady se nauč to, čemu máš vyučovat“ (*Ep.*

52,7). Římské paní jménem Leta dával k výchově její dceři tyto rady: „Ujisti se, že studuje každý den nějakou část Písma... Po modlitbě, ať následuje četba, a po četbě modlitba... Ať namísto šperků a šatů miluje božské knihy“ (*Ep.* 107,9.12). Meditací a poznáváním Písem se „nabývá duševní rovnováhy“ (*Ad Eph.* , prol.). Jenom hluboký duch modlitby a pomoc Ducha svatého nás mohou přivést k porozumění Bible: „při interpretaci Písma svatého máme vždy zapotřebí pomoci Ducha svatého“ (*In Mich.* 1,1,10,15).

Vroucí láska k Písmu tedy prostupovala celým Jeronýmovým životem; láska kterou se ustavičně snažil probouzet také ve věřících. Jedné své duchovní dceři doporučoval: „Miluj Písmo svaté a moudrost bude milovat tebe, miluj ho něžně a bude tě střežit, važ si ho a dostane se ti jeho něhy. Kéž je ti jako tvé náhrdelníky a tvé náušnice“ (*Ep.* 125,11). A také: „Miluj znalost Písma a nikoli neřesti těla“ (*Ep.* 125,11).

Jeronýmovým základním metodickým kritériem interpretace Písma byl soulad s učitelským úřadem Církve. Nikdy nemůžeme číst Písmo sami. Narazíme na mnoho zavřených dveří a snadno sklouzneme do omylu. Bible byla psána Božím lidem a pro Boží lid z inspirace Ducha svatého. Pouze ve společenství s Božím lidem můžeme jako „my“ děti Božích skutečně přistoupit k jádru pravdy, kterou nám chce říci Bůh. Autentická interpretace Bible musela být podle Jeronýma vždycky v harmonickém souladu s vírou katolické Církve. Nejedná se o požadavek, který by byl uložen této Kniže zvnějšku. Sama

tato Kniha je hlasem putujícího Božího lidu a jenom ve víře tohoto lidu se nacházíme v té správné tónině, abychom rozuměli Písmu svatému. Jeroným proto připomínal: „Zůstávej pevně přimknut ke zdravé tradici, v níž jsi byl vyučen, abys mohl povzbuzovat podle zdravé nauky a potírat ty, kteří jí protiřečí“ (*Ep.* 52,7). Právě vzhledem k tomu, že Ježíš Kristus založil svou církev na Petrovi - usuzoval Jeroným - musí každý křesťan být ve společenství „s katedrou svatého Petra. Víím, že církev je zbudována na této skále“ (*Ep.* 15,2). A v důsledku toho bez okolků prohlašuje: „Jsem ve společenství s kýmkoliv,

kdo je sjednocen s katedrou svatého Petra“ (*Ep.* 16).

Jeroným neopomíjel ani etický aspekt. Často poukazoval na povinnost shody života s božským Slovem. Pouze žijeme-li jej, nalézáme také schopnost mu rozumět. Tato důslednost je pro každého křesťana neodmyslitelná, a zejména pro kazatele, aby jej jeho

činy, kdyby byly v rozporu s jeho promluvami, nepřivedly do rozpaků. Jeroným pobízí kněze Nepotiana takto: „Ať tvé skutky nepoprou tvá slova, aby se nestalo, až budeš kázat v kostele, že si někdo v duchu řekne: «Proč tedy právě ty tak nejednáš?». Vskutku roztomilý je učitel, který s plným žaludkem, obšírně pojednává o pústu; i lupič může pranýřovat lakotu, ale v Kristově knězi musí panovat shoda mezi myslí a slovem“ (*Ep.* 52,7). V jiném svém listě Jeroným zdůrazňuje: „Zahanben je ten, kterého odsuzuje vlastní svědomí, třebaže jeho nauka je skvělá“ (*Ep.* 127,4). Stále v témže kontextu důslednosti pak podotýká: evangelium musí být přeloženo do skutků opravdové lásky, protože v každé lidské bytosti je přítomna samotná osoba Krista. Jeroným radí např. presbyterovi Pavlínovi, jenž se pak stal biskupem v Nole a Svatým: „Pravým chrámem Kristovým je duše věřícího: okrášli tento svatostánek, ozdob jej, slož v něm své dary a přijmeš Krista. Proč zdobit stěny drahocennými kameny, když Kristus umírá hlady v osobě chudého?“ (*Ep.* 58,7). A Jeroným konkretizuje: je zapotřebí „šatit Krista v chudých, navštěvovat ho v trpících, sytit jej v hladovějících, dát mu příbytek v bezdomovcích“ (*Ep.* 130,14). Láska ke Kristu, živená studiem a meditací, nám dá překonat každou obtíž: „Milujme také my Ježíše Krista, vždycky hledejme jednotu s ním: potom se nám bude zdát snadné i to, co je obtížné“ (*Ep.* 22,40). Jeroným, kterého Prosper z Akvitánie nazval „příkladem k jednání a učitelem lidského rodu“ (*Carmen de ingratis*, 57), nám zanechal také bohatou a rozmanitou nauku křesťanského asketismu. Připomíná, že odvážná snaha o dokonalost vyžaduje stálou bdělost, časté, byť rozvážené a umírněné umrtvování, ustavičnou intelektuální či manuální práci, aby se předešlo zahálce (srov. *Epp.* 125,11 a 130,15), a zejména poslušnost Bohu: „Nic se nelíbí Bohu tolik jako poslušnost, která je nejznamenitější a jedinečnou ctností“ (*Hom. de oboedientia*: CCL 78,552). Součástí cesty askeze se může stát také praktikování poutí. Jeroným dal impuls zejména poutím do Svaté země, kde byli mnozí poutníci přijímání a hoštění v domech, které byly zbudovány vedle kláštera v Betlémě díky velkodušnosti vznešené paní Pavly, Jeronýmovy duchovní dcery (srov. *Ep.* 108,14). Nakonec nelze přejít mlčením přínos, který zanechal Jeroným na poli křesťanské pedagogiky (srov. *Epp.* 107 a 128). Navrhuje formovat „duši, která se má stát chrámem Páně“ (*Ep.* 107,4), „cenným drahokamem“ v očích Boha (*Ep.* 107,13). S hlubokou intuicí radil, aby byla uchovávána před zlem a hříšnými příležitostmi, vystříháním se dvojakých a rozmařilých známostí (srov. *Ep.* 107,4 a 8-9; srov. též *Ep.* 128,3-4). Vybízí především rodiče, aby vytvářeli kolem svých dětí klidné a radostné prostředí, podněcovali je ke studiu a k práci chválou i soutěživostí (srov. *Epp.* 107,4 a 128,1), povzbuzovali je k překonávání těžkostí, utvrzovali je v dobrých návycích a chránili před osvojováním si těch špatných, protože – jak píše s uvedením citace výroku Publilia Syra, který znal ze školy – „stěží dokážeš odstranit ty věci, které si s klidem osvojuješ“ (*Ep.* 107,8). Rodiče jsou hlavními vychovateli dětí, prvními učiteli života. Velmi jasně Jeroným klade na srdce matce jedné dívky a s odkazem k jejímu otci, přičemž vyjadřuje jakoby základní požadavek každého lidského tvora, který se rodí k životu: „Ať v tobě nalézá svou učitelku a její nezkušené dětství ať na tebe hledí s obdivem. Ať ani v tobě, ani ve svém otci nikdy nespátří postoje, jejichž napodobování vede ke hříchu. Pamatujte na to, že ji můžete vychovat spíše příkladem než slovy“ (*Ep.* 107,9). Mezi hlavními Jeronýmovými intuicemi jakožto pedagoga je třeba poukázat na důležitost, kterou přikládal zdravé a ucelené výchově již od nejtělejšího dětství, výjimečné odpovědnosti, která rodičům náleží, nálehavosti seriózní mravní a náboženské formace a požadavku studia, aby byla lidská formace úplná. Dalším aspektem, který byl ve starověku dosti řídký, ale který

náš autor považoval za velice důležitý, byla podpora žen, kterým přiznával právo na úplnou formaci: lidskou, školskou, náboženskou a profesní. Právě dnes vidíme jak výchova osobnosti v její celistvosti, výchova k odpovědnosti před Bohem a před lidmi jsou tou pravou podmínkou každého pokroku, každého míru a každého smíření a odstranění násilí. Výchova před Bohem a před lidmi. Písmo svaté nám nabízí průvodce touto výchovou a tím i pravým humanismem. Nemůžeme tyto zběžné poznámky o velkém církevním otci zakončit bez zmínky o účinném přínosu, který poskytl uchováním platných a pozitivních prvků hebrejské, řecké a římské kultury v rodící se křesťanské civilizaci. Jeroným uznal a osvojil si umělecké hodnoty, bohatství citů a harmonii obrazů, které se vyskytují u klasiků a vychovávají srdce i fantazii k ušlechtilému citění. Do středu svého života a své činnosti položil především Slovo Boží, které ukazuje člověku stezky života a zjevuje mu tajuplnost svatosti. Za to vše mu právě v dnešní době nemůžeme nebýt hluboce vděční.

(*Benedikt XVI.*)

*/foto: poutníci u sochy sv. Jeronýma před bazilikou Narození Páně v Betlémě,
Peregrinatio ad Fontes Salutis, 2.3.2013, Betlém, Palestina/*

1. ŘÍJNA - SV. TEREZIE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE A SVATÉ TVÁŘE

Mladičké Terezii z Lisieux, která zemřela na tuberkulózu ve věku nedožitých 24 let v uzavřeném klášteře karmelitek, se dostalo výsady, že byla začleněna do koruny „horoucích sluncí“, velkých duchů znalých božských věcí, s nimiž se Dante setkává ve čtvrtém nebi svého *Ráje* a které svatý Tomáš Akvinský představuje jako květy girlandy (Par. X). V neděli, 19. října 1997, při slavení Světového dne misí, prohlásil svatý Otec Jan Pavel II. za Učitelku všeobecné Církve Terezii od Dítěte Ježíše a svaté Tváře (1873-97), ženu, dívku, pohrouženou do kontemplace. „Nikomu neunikne, že dnes se uskutečňuje cosi mimořádného“, řekl papež v úvodu homílie, když podotkl, že Terezie nenavštěvovala žádnou univerzitu, ani nemohla absolvovat systematická studia teologie či jiné disciplíny.

Svatá Terezie od Dítěte Ježíše je 33. učitelkou Církve. Až do II. vatikánského koncilu bylo celkem 30 učitelů Církve: je mezi nimi dvacet biskupů křesťanského Východu i Západu, devět kněží a jeden diakon (sv. Efrém Syrský). Titulem „učitel Církve“ jsou označovány osobnosti, které se vyznačovaly jedinečností nauky a svatostí života, učitelé ve víře a křesťanském životě, jejichž myšlení mělo zvláštní vliv jak na dobu v níž žili, tak na budoucí generace. Mezi velkými světcí Východu, kteří byli biskupy a učiteli ve víře (učiteli Církve), připomínáme: Atanázius (296-373), Bazil Veliký (330-379), Řehoř Naziánský (329-389), Jan Zlatoústý (347-407); mezi Oci Církve

na latinském Západě můžeme připomenout svaté učitele: Ambrože z Milána (337-397), Jeronýma (335-420), Augustina (354-430), Lva Velikého (400-461), Petra Chryzologa (380-450), Řehoře Velikého (540-604). Mezi velké učitele Církve středověku a moderní doby patří svatí: Anzelm z Aosty (1033-1109), Bonaventura z Bagnoregia (1217-74), Tomáš Akvinský (1225-74), Petr Canisius (1521-97), Robert Bellarmin (1542-1621), František Saleský (1567-1622) a Alfons Maria z Liguori (1696-1787). Papež Pavel VI. zařadil do zástupu 30 učitelů Církve jména dvou žen: svaté Kateřiny Sianské (1347-80) a svaté Terezie z Avily (1515-82). Svatá Terezie od Dítěte Ježíše je třetí ženou zapsanou do seznamu učitelů Církve a spolu se svatou Terezii z Avily druhou karmelitkou začleněnou mezi velké učitele duchovního života.

Kterými teologickými zásluhami upoutala Terezie z Lisieux pozornost Církve? Jakou jedinečnou moudrostí se vyznačuje její *corpus doctrinae* (souhrn nauky) – kromě vyjímečné svatosti života? Když před modlitbou Anděl Páně – v neděli, 24. srpna 1997 - v závěru XII. Světového dne mládeže v Paříži Jan Pavel II. oznámil, že chce prohlásit svatou Terezii od Dítěte Ježíše „Učitelkou Církve“, mnozí zůstali překvapeni: uznávali sice, že je ctěna na celém světě, ale vůbec nesplňuje parametry pokud jde o úroveň teologického a kulturního rozhledu. Kupříkladu, laický akademický svět dokáže jen stěží pochopit, co vedlo nejvyšší autoritu Církve k udělení takové hodnosti, která má v kulturní a duchovní tradici Církve mnohem vyšší a širší význam, než má v profánní oblasti udělení *Nobelovy ceny*. Snad jediným, kdo tímto oceněním nebyl překvapen, byla sama Terezička: v roce 1896, rok před smrtí, řekla: „I přes mou nepatrnost, bych chtěla být světlem duším jako byli proroci, učitelé ...; vnímám své povolání... učitelky“. Tato slova, která před sto lety mohla znít paradoxně, divně, se nyní stala skutečností.

Svatý papež Pius X. řekl o svaté Terezii, že byla „největší světicí moderní doby“. Jeho nástupce, Pius XI. ji označil za „učitelku života“ a „hvězdu“ svého pontifikátu; Terezii – která nikdy nepřekročila práh Karmelu v Lisieux - též papež prohlásil hlavní patronkou misí spolu se svatým Františkem Xaverským, velkým apoštolem Dálného Východu. Když byla v roce 1954 posvěcena bazilika v Lisieux, zasvěcená svaté Terezii z Lisieux, papež Pius XII. řekl, že svou naukou pronikla do nitra evangelia; Pavel VI., u příležitosti 100. výročí jejího narození (1873-1973), vyzdvihl, že Terezie je příkladem v hledání Boha a označil ji za „učitelku“ modlitby a božské ctnosti naděje. kromě všech papežů XX. století, včetně Benedikta XV., Jana XXIII. a Jana Pavla I. (už jako benátského patriarchy), se o jedinečnou originalitu sv. Terezie zajímali i velcí současní katoličtí myslitelé jako Yves Congar a Hans Urs von Balthasar. Terezie, která nebyla spisovatelkou ani básníkem, i přesto že pár básní napsala, upoutala autory takového kalibru jakými jsou Bernanos, Claudel, Mauriac, Julien Green a později Didier Decoin. Podle Emmanuela Mouniera byla – „stratégem Ducha“ (*une ruse de l'Esprit*).

K tomu, abychom pochopili, co vedlo Jana Pavla II. k tomu, aby – po žádostech více než 50 biskupských konferencí a stovky tisíc petic jednotlivých věřících – začlenil karmelitánskou mystičku do úzkého okruhu učitelů Církve a veřejně ji pro její jedinečnou nauku uznal za „učitelku pravé moudrosti lásky“, je třeba vyjít z několika základních otázek: kdo je Terezie z Lisieux? Jaká je její teologická a duchovní nauka? V jakém smyslu ji lze chápat jako učitelku víry a duchovního života? Na tyto tři otázky můžeme odpovědět, vycházejíc ze slov samotného Jana Pavla II. v apoštolském listě *Divini amoris scientia*, který byl vydán u příležitosti vyhlášení svaté Terezie od Dítěte Ježíše a svaté tváře učitelkou Církve (*překlad ve Farním informátoru z 27. září 1998*).

„Vědění božské lásky (*Divini amoris scientia*), které Otec milosrdenství vlévá skrze Ježíše v Duchu svatém, je darem, uděleným maličkým a pokorným, aby poznali a hlásali tajemství Království, skrytá chytrým a moudrým; proto Ježíš zajásal v Duchu svatém, a velebil Otce, který tak stanovil (srv. *Lk* 10,21-22; *Mt* 11,25-26)“. Těmito slova začíná apoštolský list *Divini amoris scientia* (DAS) Jana Pavla II., a hned nato následuje: „Mezi maličkými, kterým byla zcela jedinečným způsobem odhalena tajemství Božího království, se skví Terezie od Dítěte Ježíše a svaté tváře, řeholnice řádu bosých karmelitek, jejíž sté výročí vstupu do nebeské vlasti si letos připomínáme“ (č.1). „Terezie je učitelkou duchovního života skrze prostou a současně hlubokou nauku, kterou čerpala z pramenů evangelia pod vedením božského Mistra“ (č. 3).

Spiritualita Terezie z Lisieux je všeobecně známá jako „malá cesta“ nebo „cesta duchovního dětství“, proto je evangelijní cestou svatosti otevřenou pro všechny. Dílo, jež tuto malou významnou ženu proslavilo po celém světě je *Histoire d'une âme* (Dějiny duše), vlastní životopis, vydaný v Lisieux v roce 1898, rok po její smrti. Kniha vychází ze tří rukopisů A, B, C, jež sepsala sama světice na prosbu spolusester. Byla přeložena do padesáti různých jazyků a vydána v miliónových nákladech. Inspirovala rovněž divadelní a kinematografická díla, jako např. film *Thérèse* (1986) Alana Cavaliera. Nyní v krátkosti nastíním aspoň některé životní okamžiky sv. Terezie, jak je předkládá DAS.

Terezka Martinová se narodila ve francouzském Alencon, 2. ledna 1873. Dva dny nato přijala svátost křtu v kostele *Notre Dame*, kde jí dali jména Marie Františka Terezie. Před nedávnem byly uznány hrdinské ctnosti jejich rodičů – Louis Martina a Zélie Guérinové. Po smrti matky, k níž došlo 28. srpna 1877, se Terezie přestěhovala s celou rodinou do města Lisieux, kde obklopena láskou otce a sester, dostala náročnou a přitom láskyplnou výchovu.

„Koncem roku 1879 přistoupila poprvé ke svaté zpovědi. O Letnicích roku 1883 se jí dostalo mimořádné milosti uzdravení z vážné nemoci, na přímluvu Panny Marie Vítězné. Po velmi intenzivní přípravě u benediktinek v Lisieux, přijala 8. května 1884 první svaté přijímání. Tento okamžik korunovala zvláštní zkušenost milosti intimního spojení s Ježíšem. Několik týdnů nato, 14. června téhož roku, přijala svátost biřmování, s živým vědomím, že dává dar Ducha svatého skrze osobní účast na milosti Letnic. O vánocích 1886 prožila velmi hlubokou duchovní zkušenost, kterou označila jako „úplné obrácení“. Díky ní překonává emotivní křehkost v důsledku ztráty matky a začíná „gigantický běh“ po cestě dokonalosti (srv. *Ms A* 44,V-45V).

„Terezie touží po kontemplativním životě na Karmelu v Lisieux, stejně jako její sestry Paolina a Marie, ale brání jí v tom mladistvý věk. U příležitosti jedné pouti do Itálie, po návštěvě Svatého Domku v Loretě a posvátných míst Svatého města, při audienci poskytnuté věřícím z diecéze Lisieux papežem Lvem XIII., 20. listopadu 1887, prosí Svatého Otce s dětinnou odvahou, aby mohla vstoupit na Karmel ve věku 15 let.

„Na Karmel v Lisieux vstupuje 9. dubna 1888, kde 10. ledna následujícího roku přijímá řeholní šat a 8. září 1890, o svátku Narození Panny Marie, skládá své řeholní sliby. Na Karmelu se vydává na cestu dokonalosti, nastíněnou matkou zakladatelkou, Terezií od Ježíše, a to s opravdovým západem a věrností, v plnění různých komunitních služeb, které jí byly svěřeny. Osvícena Božím slovem, zvláště bolestným způsobem zkušena nemocí svého milovaného otce, Louise Martina, jenž zemřel 29. července 1894, kráčí Terezie po cestě svatosti, přičemž středem celého jejího života je láska. Novickám, které jí byly svěřeny, odhaluje malou cestu duchovního dětství, na níž stále více proniká do tajemství

Církve, a přitahována Kristovou láskou cítí, jak v ní roste apoštolské a misijní povolání, které ji pudí, aby všechny strhla sebou k setkání s božským Ženichem.

O slavnosti Nejsvětější Trojice, 9. června 1895, se nabízí Boží milosrdné lásce jako žertva. Následujícího roku, 3. dubna, v noci ze Zeleného čtvrtku na Velký pátek, pocítuje první příznaky choroby, která ji dovede až ke smrti. Terezie ji přijímá jako tajemnou návštěvu božského Ženicha. Současně prochází zkouškou víry, která potrvá až do její smrti. Protože se jí přitížilo, byla 8. července 1897 převezena na ošetřovnu. Její sestry i ostatní řeholnice zaznamenávají její slova, zatímco trpělivě snášené bolesti a zkoušky, se stávají stále intenzivnějšími až vyvrcholí smrtí, dnes 30. září 1897 odpoledne. „*Je ne meurs pas, j'entre dans la vie*“ - „*Neumírám, vstupuji do života*“, napsala svému duchovnímu bratrovi, donu Bellièrovi (LT 244). Její poslední slova „Miluji tě, můj Bože“ jsou pečetí její existence“ (DAS, č. 5).

Základním dílem svaté Terezie – jak jsem zmínil – zůstává její životopis *Dějiny duše*, převzatý ze tří rukopisů známých jako *Manuscripts autobiographiques A,B,C*.

„V rukopise A – čteme v apoštolském listu Jana Pavla II. DAS – napsaném na žádost sestry Anežky od Ježíše, tehdejší představené kláštera, a jí předaném 21. ledna 1896, Terezie popisuje etapy své náboženské zkušenosti: první léta dětství, především událost prvního svatého přijímání a biřmování, až po vstup na Karmel a první sliby.

„Rukopis B, sepsaný během duchovních cvičení na žádost své sestry, Marie od Nejsvětějšího Srdce, obsahuje jedny z nekrásnějších, nejznámějších a nejcitovanějších úryvků světice z Lisieux. Odhalují naprostou zralost světice, jež mluví o svém povolání v Církvi, Kristově Snoubence a Matce duší.

„Rukopis C, napsaný v měsíci červnu a na začátku července 1897, jen pár měsíců před smrtí na prosbu představené Marii Gonzagy, která ji o něj poprosila, doplňuje vzpomínky z rukopisu A o životě na Karmelu. Tyto stránky odhalují nadpřirozenou moudrost autorky. Z tohoto posledního období jejího života Terezie zaznamenává některé výsostné zkušenosti. Působivé stránky věnuje zkoušce víry: očistující milost, která ji noří do dlouhé a bolestné noci temnoty, prozářené její důvěrou v milosrdnou a otcovskou Boží lásku. Znovu, aniž by se přitom opakovala, dává Terezie zazářit oslnivému světlu evangelia. Nacházíme tu nejkrásnější stránky, jež věnovala důvěrné odevzdanosti do rukou Božích, spojení lásky k Bohu a lásky k bližnímu, svému misijnímu poslání v Církvi.

„V těchto třech samostatných rukopisech, tvořících tématickou jednotu, v nichž popisuje svůj život a své duchovní putování, nám Terezie svěříla jedinečnou autobiografii, která je historií její duše. Z ní je zřejmé, že její život byl existencí, v níž Bůh poskytl světu zcela konkrétní poselství, když ukázal na evangelijní cestu, „malou cestu“, po níž mohou kráčet všichni, neboť všichni jsou povoláni ke svatosti.

„V 266 *Lettres* - dopisech, které máme, adresovaných příbuzným, řeholnicím, misijním „bratřím“, Terezie sděluje svou moudrost a rozvíjí učení, které je ve skutečnosti hlubokým duchovním vedením duší.

„Součástí jejich spisů je i 54 *Poésies* – básní, z nichž některé mají velkou teologickou a duchovní hloubku, inspirované Písmem svatým. Mezi nimi je třeba zvláště zmínit *Vivre d'Amour!* ... (č. 17: Žít z lásky!) a *Pourquoi je t'aime, ô Marie!* (č. 54: protože tě miluji, Maria), originální syntéza putování Panny Marie podle evangelia. K této tvorbě je třeba přidat 8 *Récréations pieuses*, básnické a divadelní skladby, které světice vymyslela a ztvárnila pro svou komunitu u příležitosti některých svátků, podle karmelské tradice. Nelze opomenout sbírku jejich slov, pronesených během posledních měsíců života. Tato slova,

uchovávaná v různých vydáních, jsou známa jako *Novissima verba*, ale také pod názvem *Derniers entretiens (Poslední rozpravy)*“ (DAS, č. 6).

Základním pilířem na němž spočívá přiznání titulu „učitel Církve“ je jedinečnost nauky svěťce či svěťice. Jan Pavel II. tuto jedinečnost nauky svaté Terezie z Lisieux zdůraznil ve svém apoštolském listě DAS.

U Ní „je především zřejmé zvláštní charisma vědění. Tato mladá karmelitka totiž bez jakékoli zvláštní teologické přípravy, avšak osvícena světlem evangelia, se cítí být poučena božským Mistrem, který – jak říká – je „Učitelem učitelů“ (*Ms A 83 v*), od něhož čerpá „božská poučení“ (*Ms B I r*). Cítí, že se na ní naplňují slova Písma: „Kdo je malý, ať přijde ke mně...; malému se dostává milosrdenství“ (*Ms B I V*; srv. Př 9,4; *Moudr 6,6*) a ví, že byla vyučena ve vědění lásky, které je skryté moudrým a znalým, jež božský Mistr uznal za vhodné zjevit jí, jakožto maličkým (*Ms A 49 r*; srv. *Lk 10,21-22*). ...

„Její nauka není pouze ve shodě s Písmem svatým a katolickou vírou, nýbrž vyniká (*eminet*) svou *hloubkou a syntézou moudrosti, jaké dosahuje*. Její učení je současně vyznáním víry Církve, zkušeností křesťanského tajemství i cestou svatosti. Terezie poskytuje zralou syntézu křesťanské spirituality; spojuje teologii a duchovní život, vyjadřuje se s rozhodností a věrohodností, s velkou přesvědčivou a komunikační schopností, jak dokazuje přijetí a rozšíření jejího poselství v Božím lidu.

„Tereziino učení vyjadřuje a spojuje křesťanská dogmata jako nauku pravdy a životní zkušenost. Nelze v tomto ohledu opomíjet, že poznání pokladu víry, předaného od apoštolů, jak učí II. vatikánský koncil: *„roste totiž přijímáním věcí i slov z podání, a to jednak kontemplací a studiem věřících, kteří o nich rozvažují ve svém srdci, tak vnitřním porozuměním duchovním zážitkům, jakož i kázáním těch, kterým se poslušností biskupského úřadu dostalo jistého charismatu pravdy* (Dei Verbum, č.8).

„*Ve spisech Terezie z Lisieux možná nenacházíme, jako u jiných učitelů Církve, vědecky propracovanou prezentaci věci Božích, ale můžeme spatřit osvědčené svědectví víry, která zatímco s důvěrnou láskou přijímá milosrdnou Boží shovívavost a spásu v Kristu, zjevuje tajemství a svatost Církve.*

„Právem lze tedy svěťci z Lisieux přiznat charisma učitelky Církve, a to jak pro dar Ducha svatého, kterého se jí dostalo, aby žila a vyjádřila svou zkušenost víry, tak pro zvláštní poznání Kristova tajemství. Setkávají se v ní dary nového zákona, milosti totiž Ducha svatého, který se projevuje živou vírou působící skrze lásku (srv. sv. Tomáš Akvinský, *Summa Theol.* I.-II., q. 106, art. 1; q. 108, art. 1). „Na svatou Terezie z Lisieux můžeme aplikovat to, co řekl můj předchůdce Pavel VI. o jiné mladé svěťci, učitelce Církve, Kateřině Sienské: „To, co nejvíce na svěťci udivuje je vlitá moudrost, totiž jasná, hluboká a opojná asimilace božských pravd...: asimilace, jistě podpořená jedinečnými přirozenými dary, ale zjevně zázračná, kterou je třeba připsat charismatu moudrosti Ducha svatého“ (*AAS 62 /1970/, str. 675*)“ (DAS, č.7).

RADOST VYVĚŘÁ Z LÁSKY

/dopis kardinála Albina Lucianiho, pozdějšího papeže Jana Pavla I., sv. Terezii od Dítěte Ježíše/

Milá malá Terezie, v sedmnácti letech jsem poprvé četl tvůj životopis, který jsi nazvala „Dějiny malé květinky“. Já bych ho spíš nazval „dějinami pevné oceli“, protože z každé řádky promlouvá silná vůle, pevná odhodlanost a mužná statečnost. Od chvíle, kdy sis zvolila cestu naprostého sebeobětování Bohu, nic Tě na ní nezastavilo, ani vnější ani vnitřní překážky a potíže. Vzpomněl jsem si na to, když mě jednou lékař poslal do nemocnice. Tehdy ještě neexistoval penicilín ani antibiotika. Pacient musel víceméně

počítat se smrtí. Také mne se zmocnil strach, ale zastyděl jsem se, když jsem pomyslel: Terezie ve svých 23 letech, kdy se těšila plnému zdraví a životnímu elánu, dostala chrlení krve. Nezalekla se zákeřné choroby, spíš ji radostně přivítala jako příležitost k větším obětem. Vymohla si dokonce povolení, aby i v nemoci mohla pokračovat a dokončit půst o chlebě a vodě. A ty se třeseš? To jsi kněz? Vzchop se a nebuď slaboch!

Když znovu pročítám tvou knihu u příležitosti stého výročí tvého narození (1973), jsem ještě víc ohromen, jak jsi dovedla milovat Boha i lidi. Sv. Augustin napsal: „K Bohu se nepřibližujeme kroky, ale láskou“. Tys také nazvala svou cestu k Bohu „cestou lásky“. Kristus řekl: „Nikdo nepřichází k Otci, nepřipoutá-li ho můj Otec“. Podle těchto slov ses cítila „malým bezmocným neopeřeným ptáčetem, k němuž přiletěl orel – Bůh, aby je vynesl do výše na svých perutích“. Boží milost jsi nazvala „výtahem“, který nás rychle a bez námahy dopraví k Bohu. Cítila ses „příliš malá a slabá, než abys mohla sama vystupovat po příkrém schodišti dokonalosti“. A přece se ani u tebe tento výstup neobešel bez těžkostí. V posledních měsících života se ti v duši náhle zatemnilo, že jsi neviděla už nic z toho, co ti dřív bylo zřejmé. „Víra už není závoj, ale zed“, napsala jsi. Tělesné bolesti se umocnily natolik, že jsi doznala: „Kdybych neměla víru, vzala bych si život.“ Tvá oddanost Bohu v závratí utrpení se tím jen vzmáhala. „Mou cestou je oddanost dítěte, které bez bázně usíná v Otcově náruči.“ Tvé poslední slovo bylo: „Můj Bože, miluji Tě.“

Nabídla ses Bohu jako oběť lásky. To vše ti však nebránilo radovat se z krásných dobrých věcí světa. Před svou poslední nemocí jsi ráda malovala, psala básně a drobné divadelní scénky, a svůj herecký talent jsi nejednou uplatnila na jevišti. Když se ti v nemoci ulevilo, prosilas o čokoládový zákusek. Když jsi někdy při rozjímání únavou usnula, neupadalas do malomyslnosti pro svou nedokonalost. „Maminka má děti ráda i když spinkají.“ Lásku k bližnímu projevovalas konáním opomíjených, drobných a všedních služeb především těm sestrám, za jejichž méně sympatickou tvář jsi viděla tvář Kristovu. A dělalas to všechno tak nenápadně a samozřejmě, že představená o tobě napsala: „Jako se dovede ponořit do Boha při modlitbě i při práci, stejně dovede žertovat a vtipkovat při rekreaci, až nás všechny rozesměje.“

Láska k Bohu vyžaduje pevné odvahy, která se musí častěji obnovovat. Tvůj krajan, maršál Foch telegrafoval za bitvy v Marne: „Střed armády povoluje, levé křídlo se probíjí k ústupu, ale já přece útočím.“ Trochu bojovnosti s chutí riskovat neuškodí ani v lásce k Bohu. Ne nadarmo jsi považovala Janu z Arku za svou „sestru ve zbroji“. Kristu se líbí naše skutky, vycházejí-li z milujícího srdce. Kristu se nelíbily postem vyhublé tváře farizeů, protože srdcem byli daleko od Boha. „Láska nesmí spočívat v citech, ale v činech. Bůh nepotřebuje naše skutky, ale naši lásku!“ To jsi napsala výtečně!“

Současně s Bohem můžeme milovat mnoho jiných věcí, ale pod podmínkou, že je nebudeme milovat proti Bohu, či stejně jako Boha nebo více jako Boha. Jinými slovy: láska k Bohu nevylučuje jinou lásku, ale musí mít před ní přednost, aspoň podle stupnice hodnot. Jakub se zamiloval do Ráchel. Sedm roků se o ni ucházel a Písmo praví, že mu to připadalo „jako několik dní; jak ji miloval“. A Bůh proti tomu nic nenamítal, naopak schvaloval to a Jakubovi žehnal. To neznamená, že všechny lásky světa by se měly požehnat a pokropit svěcenou vodou. Někteří moralisté by rádi posvětili tzv. „novou sexuální morálku“. Chtějí-li však křesťané předejít zmatku a rozkladu, ať pozorně naslouchají učitelskému úřadu Církve, který za přispění Ducha svatého dbá, aby se Kristovo učení dalo neporušené uplatnit i v dnešní době.

Hledat Kristovu tvář ve tváři bližního je zárukou, že to s láskou k bližnímu myslíme vážně, že se neohlížíme na antipatie a různost názorů a nesklouzneme na pouhou lidumilnost. Kdo miluje Boha opravdově, nemůže nemilovat lidi, kteří náleží do boží rodiny. I když jsou protivní, zlí a nudní, láska si je dovede proměnit. Láska má často cenu nejen velkých bankovek, ale i drobných mincí. Neměl jsem nikdy možnost vrhnout se do rozbouřených vln, abych zachránil tonoucího. Ale často jsem byl požádán, abych někomu něco půjčil, napsal dopis nebo poradil. Nikdy jsem nepotkal vzteklého psa, ale často mne napadaly mouchy a komáři. Nikdy jsem nebyl pronásledován a bit, ale často jsem byl rušen křikem z ulice, naplno zapnutým rádiem, ba i mlaskáním při společném jídle. Nerozčilovat se, mít pochopení a udržet si klid a úsměv za takové situace, znamená milovat bližního bez velkých slov, ale opravdově a upřímně. Takovou láskou vynikal Kristus. Jak jen byl trpělivý, když se dohadovali apoštolové. Stále připravený někoho povzbudit a pochválit. „Nenašel jsem takovou víru v Izraeli“, řekl setníkovi a ženě kananejské. A apoštolům: „Vytrvali jste se mnou v mých zkouškách“. Hájl hříšníky jako Zachea, cizoložnou ženu, Maří Magdalénu. Dovedl se vžít do jejich situace, trpět s nimi. Následovala jsi Kristův příklad v Lisieux, my ho musíme následovat ve světě.

Carnegie vypráví, jak jistá žena připravila svému muži a dětem prostřený stůl, ozdobený květinami, ale na každém talíři byla jen hrstka sena. „Dnes máme seno?“ – „Hned vám přinesu jídlo“. Ale nejdříve vám něco povím. Léta vařím a snažím se, aby jídlo nebylo jednotvárné, jednou je rýže, podruhé hovězí se zeleninou, jindy pečeně na rožni, ale nikdy jste mi neřekli: „To nám to chutná! Jsi výtečná kuchařka!“ Uvažte, že nejsem přece z kamene a že se nedá pracovat bez slova uznání a povzbuzení, je tak „pro krásné oči“.

Ke křesťanské lásce náleží radost. O tom už zpívali andělé v Betlémě. Radost je podstatou evangelia, radostné zvěsti. Sv. Terezie z Avily soudila: „Smutná svatý je opravdu smutná svatý“. A Dominik Savio: „Staňme se svatými s radostí.“ Radost se stává projevem lásky, rozdáváme-li ji. Uměla jsi ji výtečně rozdávát ve chvílích rekreace na Karmelu v Lisieux.

Podle legendy zemřel náhle jistý Ir a objevil se před Božím soudem. Srdce se mu sevřelo, když pomyslel, že bilance jeho života je značně hubená. Postavil se před Krista do řady a poslouchal, jak probíhá soudní řízení. Kristus nahlédl do tlusté knihy a povídá prvnímu: „Mel jsem hlad a dals mi najíst. Výborně! Běž do nebe!“ Druhému: „Měj jsem žízeň a dals mi napít“. Třetímu: „Byl jsem v žaláři a navštívilš mě“. A tak to pokračovalo. Pokaždé, když někdo odcházel do nebe, bylo Iru stále úzkostněji. Nedal nikomu ani jíst, ani pít, nenavštívil žádného nemocného. Konečně přišla řada na něho. Ale Kristus pozvedl oči a povídá: „Moc toho tu napsáno není. Ale přece je tu něco: Byl jsem smutný, skleslý a tys přišel a vyprávěl mi veselé příběhy, abys mě rozesmál a pozvedl mou náladu. Tak jdi do nebe!“ Je to jen vtipná legenda, ale dobře postihuje, že nemáme opomíjet a podceňovat žádný způsob lásky k bližnímu. Terezie, tvá láska k Bohu (a pro Boha k bližnímu) byla opravdu hodná Boha. Naše láska se jí musí podobat. Kéž je to tedy plamen lásky, který rozžehne vše, co je v nás veliké a čisté a odstraní a spálí, co je v nás nízké a vzpurné.

CESTA DUCHOVNÍHO DĚTSTVÍ

/Tomáš kardinál Špidlík, S.J., čestný občan Pustiměře/

«Jak je únavná dnes škola, nedovedete si představit!», postěžovala si učitelka. Dali jí duchovní radu: «Nechod'te tam děti učit, ale chod'te se učit, buď'te žačkou svých žáků. Vždyť nám je Ježíš dal za vzor dokonalosti» (sr. Mk 9,36-37). Duchovní zkušenost Terezie

od Dítěte Ježíš se stala tak populární, že donutila i teology, aby vysvětlili v pojmech, co se tzv. duchovním dětstvím rozumí. Někteří mají strach, že by to mohlo být totéž co naivnost, infantilismus. Proti tomu psal s vervou Romano Guardini: «Ježíš neznamena sentimentalitu, dojemnost, miloučkou bezmocnost, něco, co se něžně hladí... Duchovní dětství, jak je Kristus myslí, znamená křesťanskou vyspělost». Guardini měl zvláštní důvod, proč tak psal. Psychoanalýze totiž varuje před zpožděním zralosti, která se dnes, jak se zdá, častěji vyskytuje než dříve. Ve věku, kdy bývali mladí lidé schopni zakládat rodinu a brát velkou odpovědnost, se dnes můžeme setkat s úplnými děcký. Neumějí si koupit jídlo a šaty, natož si vydělat a vést rodinu. Zdá se proto, že by bylo naprosto nevhodné dávat právě těmto do ruky spisy svaté Terezičky, vybízet je, aby zůstali opravdovými dětmi. Z druhé strany je pravda, že tyto typy právě malá Terezička velmi přitahuje. Zdá se, že odpovídá jejich mentalitě a že jim je srozumitelná. Ale snad právě tu je kořen omylu. Je tu nebezpečí, že porozumějí «dětské cestičce» světice svým nevyzrálým infantilním způsobem. To by byla ovšem škoda.

«Dějiny duše», které vyšly r. 1898 v Lisieux, se stále vydávají a překládají. Nadchly, jak se přiznává, i spekulativního Mertona, přestože vyšly z buržoazního prostředí, které nemohl vystát. Nové kritické vydání Terezčíných listů posílilo zase úspěch «duchovního dětství». Světice svůj postoj tak přímo nepojmenovává. Mluví o své «malé cestičce», o «své malé vědě». Texty Písma, které o dětství mluví, si posbírала a ráda je komentovala. Přitom neujde nikomu, že se tu nemůže naprosto mluvit o nějakém opožděném vývoji, ale spíš o překotném, o zralosti, která by se v jejím věku naprosto nečekala. Nejde o růžovou idylku bezstarostné dívenky, ale jsou to léta utrpení a obrácení k nejvážnějším životním problémům. «Bylo to

25. prosince r. 1886», píše světice, «co jsem dostala milost vyjít z mládí, tj. milost úplného obrácení». To obrácení bylo v tom, že ztratila dětské iluze, pochopila, co může od života očekávat. Věděla, že to bude tuhý boj, ale že už odrostla natolik, aby odvážně nastoupila. «Vánoční mše roku 1886 byla pro mě povolání rozhodující... Ježíš, který se z lásky ke mně stal dítětem, mně pomohl vyjít z plének, z dětských nedokonalostí. Tak mě přeměnil, že jsem se sama nepoznávala... V té noci, ve které se on sám stal slabým a trpícím, z lásky ke mně udělal mě silnou a odvážnou. Oblékl mě do svých zbraní, už jsem pak v žádném boji nepodlehla. Šlo to pak od vítězství k vítězství. Nastoupila jsem, abych tak řekla, dráhu giganta». Je tu zajímavá antinomie ve výrazech «duchovní dětství» a «dráha giganta», obra. Malost a velikost se tu tedy dotýkají. Ten zdánlivý protiklad Terezička z Lisieux neobyčejně bystře pochopila, v tom je její nadpřirozená geniálnost. Jaké jsou vlastnosti člověka, který chce být velkým? Uvědomí si jednoho dne schopnosti a možnost zasáhnout do běhu světa. A protože svou sílu ocení, pocítí současně odpovědnost za všechny ostatní. V tom okamžiku je dospělý každý, kdo ví, že záchrana jiných závisí na něm. Jak si mohlo

něco podobného uvědomit malé děvče, které bylo tatínkův mazlíček? Zajímavý je Terezčín realismus. V době, kdy ostatní děvčata sní o princích a zámcích, ona sama docela klidně konstatuje, že není genius, po lidské stránce že má malé možnosti v maloměstském prostředí. Aby se dala na duchovní dráhu, na cesty, o kterých četla v životopisech velkých světců, na to nemá konstituci ani výchovu ani mentalitu. Co tedy má udělat velkého? Měla-li Terezka smysl pro realismus v přirozeném pohledu na život, měla podobnou průzračnost i v životě nadpřirozeném. Dokázala pochopit, že jediná opravdová síla, která doslova hýbe světem, je láska. Její osobní životní otázka tedy zněla: Musí se velká láska projevit navenek jenom velkými skutky, nebo stačí k tomu i cesta malého nenápadného života? *«Vždycky jsem chtěla být svatou. Bohužel, když jsem se se svatými porovnávala, vždycky jsem se přesvědčila, že je mezi mnou a nimi takový rozdíl jako mezi horou, jejíž čelo se dotýká nebe, a zrnkem písku, po kterém chodci šlapou. Místo, aby mě to vzalo odvahy, řekla jsem si: Dobrý Pán Bůh mě nemůže vnukat touhy, které se nedají uskutečnit, mohu se tedy dát na cestu svatosti, i když jsem maličká. Abych se udělala větší, to nejde. Musím tedy přijmout sebe se všemi nedokonalostmi, které mám. Ale budu hledat způsob, jak by se dalo jít do nebe malou stezkou, přímou, krátkou, malou novou cestičkou. Jsme v době vynálezů...»* Terezčín vynález pak je známý. Je to týž, který je podstatou evangelia. Život Ježíše byl inspirován stále jediným motivem: dělat vůli Otce. Jeho dokonalost je v tom, že je Syn. Od velkých dětí Bůh žádá velké práce, od malých malé. Ale lásku a důvěru žádá ode všech. Velikost Terezky tedy zní: velká láska na malé cestě, v malých věcech denního obyčejného života. Není na nich nic teatrálně velikého. Jsou to skutky dítěte, které miluje Otec a plně mu důvěřuje. *«Já vím»*, píše Terezka, *«že bylo mnoho svatých, kteří dělali neuvěřitelná umrtvování, aby dosáhli odpuštění hříchů. Ale co chcete! Je mnoho příbytků v domě mého Otce (Jn 14,2). Rekl to Ježíš a k tomu dodal: Já jsem cesta (Jn 14,6). Proto se*

starám o to, abych se o sebe nestarala, ale starala se o to, co Ježíš sám dělá v mé duši». Malé věci, dětské věci, ale velká důvěra, velká láska. To je duchovní cesta Terezčina. *«Nemám strach ani z posledních bojů, velkých bolestí, z nemoci. Dobrý Pán Bůh mně pomohl vždycky. Stál při mně a vedl mně za ruku od dětství... spoléhám tedy na něho. Jsem si jistá, že mě pomůže až do konce. Může se stát, že už nebudu moci, ale nebude toho na mne nikdy tuze moc, o tom jsem si jistá».*

2. ŘÍJNA – SVATÍ ANDĚLÉ STRÁŽNÍ

Slovo anděl pochází z řeckého "angelos" a znamená "posel". Katechismus nám dává toto poučení: *"Od dětství až k hodině smrti je lidský život obklopen ochranou andělů a jejich přímlovou. „Každý věřící má u sebe anděla jako ochránce a pastýře, aby ho vedl k životu.” Křesťanský život má již zde na zemi ve víře*

podíl na blaženém společenství andělů a lidí sjednocených v Bohu. (KKC 336) Tento článek katechismu vychází také z Ježíšových slov, týkajících se dětí: *"Jejich andělé v nebi stále hledí na tvář mého nebeského Otce."* (Mt 18,10 a dále ze slov sv. Basila Velikého. Na otázku *"Kdo jsou andělé?"* je nám v Kompendiu KKC (60) řečeno, že jsou to čisté duchovní, netělesní tvorové, neviditelní a nesmrtelní, jsou to osobní bytosti vybavené rozumem a vůlí.

Přesto, jak nás poučuje Bible, kvůli některým konkrétním úkolům brali na sebe viditelnou, lidskou podobu. V té s nimi hovořili někteří světcí, jindy jejich zviditelnění posloužilo k ochraně těch, kteří je vzývali. - S připomenutím si těchto skutečností můžeme začít ve SZ u sv. archanděla Rafaela (pam. 29. 9.), který se dal poznat až na konci příběhu o Tobiašovi. Od začátku vystupoval jako lidský průvodce, který zná cestu do Médie. K nejznámějším andělům patří Gabriel - zvěstovatel narození Jana Křtitele a Božího Syna. My se dnes především obracíme k dalším strážným pomocníkům, abychom si s nimi vytvořili živější vztah a proto si ve spojení s nimi můžeme připomenout alespoň některé světce, v jejichž životě se potvrdila víra v anděla strážného.

Neúplný přehled atributů uvádí anděla u šedesáti světců. Mezi nimi není např. sv. Kateřina Labouré (pam. 31. 12.), kterou její anděl strážný v podobě dítěte v noci budil a vedl na setkání s Pannou Marií, jehož výsledkem byla zázračná medailka Neposkvrněného početí. Některým světcům anděl podával sv. přijímání, které by z různých důvodů jinak nemohli přijmout. Nejedná se jen o mučedníky a poustevníky, ale i o děti, které nedosahovaly stanoveného věku, jako blah. Hyacinta a František z Fatimy.

Žádné vidění anděla však nebylo bezdůvodné, protože anděl, jak citováno na začátku, je duchová, neviditelná bytost, poslaná Bohem k naší ochraně a pomoci, vzhledem k naší cestě do věčného života. U některých omilostněných osob je patrné, že vnímání strážného anděla souviselo s jejich nevinností a důvěrou v Boží plány.

Mezi nejznámější zážitky s andělem patří Petrovo vyvedení ze žaláře (viz Sk 12,7-10). Sv. Rajmund z Penafortu (pam. 7. 1.) pociťoval andělovu přítomnost když se ráno probouzel. Sv. Isidora (pam. 15. 5.) zastoupili andělé na poli u pluhu, v době jeho účasti na bohoslužbě. V případě sv. Václava (pam. 28. 9.) se zjevovali po jeho boku.

Sv. Gema Galgani (pam. 11. 4.) nejen prožívala přítomnost svého strážného anděla velmi reálně, ale jeho prostřednictvím posílala i dopisy svému duchovnímu otci. O tom, že ho viděla, svědčí její slova o jeho přísnosti: „Při večeři jsem viděla jak na mne vrhá přísné pohledy a řekl: „Nestydíš se dopouštět chyb v mé přítomnosti?““

Další, od strážného anděla napomínanou sveticí, je sv. Františka Římská (pam. 9. 3.). Podle záznamu v aktech svatořečení byl pro ni neviditelným rádcem, láskyplným přítelem i přísným karatelem. Dokonce prý od něj jednou dostala takový silný políček, že ho slyšely i přítomné osoby v místnosti a Františka měla po něm červenou tvář. Tak tvrdě ji chránil před podlehnutí pokušení ďábla.

Známým světce komunikujícím s anděly byl sv. Pius z Pietrelciny (pam. 23. 9.). Jeho strážný anděl byl pro něj přítel z dětství, o němž napsal: "dělá všechno, aby zmírnil utrpení, které mi způsobují vzbouření andělů." Jedni manželé, při onemocnění dítěte, u kterého nedokázali zmírnit vysokou horečku, nezávisle na sobě poslali své strážné anděly s prosbou o pomoc k otci Piovi. Ráno bylo dítě zdravé a když táta šel děkovat otci Piovi, ten mu na uvítanou řekl: "Člověk od vás nemá pokoj ani v noci!" A dodal: "Nemusíš se

omlouvát. Já mám vždy radost, když za mnou přijdou strážní andělé." Děkovat ho však poslal ke svatostánku a Panně Marii.

Také papežové zanechali vzory soužití s anděly strážnými. Pius XI. se naučil počítat s pomocí svého anděla díky slovům sv. Bernarda. Všeobecně úctu ke strážným andělům propagoval i Pius XII. Na základě Bible, církevních Otců i liturgie popsal roli strážných andělů v našem životě. Uvedl, že anděl strážný se snaží i o naše posvěcení, o náš duchovní vzrůst a vnitřní spojení s Bohem, i když jsme nakloněni vidět jeho ochranou roli především v hmotném směru.

Sv. Jan XXIII., již před zvolením za papeže, jako nuncius uvedl v jednom dopise: "Když musím navštívit nějakou důležitou osobnost, abych s ní jednal o záležitostech Apoštolského stolce, vyzvu svého anděla, aby se on dohodl s andělem oné vysoce postavené osoby, že na ni bude příznivě působit." K podobnému jednání vybízel i později. O důvěrném vztahu se strážným andělem hovořil prostě a přirozeně.

ANDĚL STRÁŽNÝ

/Tomáš kardinál Špidlík, S.J., čestný občan Pustiměře/

Jeden Ital, který prý jezdil rychlostí 180 km po dálnici, prý vzal s sebou tři jiné: Němce, Francouze a spolukrajana Itala. Sotva začal uhánět podle svého zvyku, Němec ho poklepal na rameno: „Zastav! Já vystoupím.“ „Ale neboj se, já mám anděla strážného.“ „Říkám ti, zastav!“. Za chvíli následovala stejná scéna s Francouzem. Nakonec to nevydržel ani Ital: „Zastav, já také vystoupím.“ „I ty, už jsem ti řekl, že mám anděla strážného, proč se tedy bojíš?“ Nepomohlo to. Spolukraján také vystoupil a Ital jede sám a sám, rychlosti ještě přidal. Najednou ho někdo poklepe na rameni. „Kdo jsi ty?“ „Jsem tvůj anděl strážný. Zastav, já také vystoupím.“

Jsou skutečně andělé? Písmo svaté o nich mluví často a při různých okolnostech. Slovo anděl však není jméno, je to prostě označení funkce, znamená posel Boží, řecky *angelos*. O nebeských bytostech píše novozákonní List Židům (1,14): „Což není každý anděl jen duchem, vyslaným k těm, kdo mají dojít spasení?“ Píše totiž proti těm, kteří chtěli i Krista považovat jenom za anděla a ne za opravdového Syna Otce. List k židům ovšem nepopírá, že byl i Kristus poslán na svět, ale v něm se sám Bůh stal viditelným a přišel zvěstovat poselství spásy. Je tedy rozdíl mezi poslem a poslem, jak je známe ze zkušenosti. Za nejnižší druh považujeme otroky, kteří jsou prostě posláni na práci. Ztrácejí všechnu samostatnost a svobodu, nemají tedy lidskou důstojnost. Ale i tu jsou stupně podle práce, která se ukládá. Nazýváme to česky dřičství, nádenictví, když se někdo musí živit jenom tím, že se namáhá jenom svaly bez jakéhokoliv dalšího zájmu o to, co musí dělat. Začíná být víc ceněn, když jde o něco důležitého. Vážnost dělníka pak ještě roste, čím víc se přitom uplatní jeho osobní vlohy a odpovědnost a čím vyšší postavení má pán, kterému slouží. Najít si pokud možná nejlepšího pána bylo ideálem tzv. feudální, noblesní

společnosti. Byli sice služebníky, ale už se považovali za velké pány ti, kteří se pohybovali na císařském dvoře. I v dnešním demokratickém světě udělá kariéru ten, kdo se stane ve státě ministrem. Nehledě k tomu, že latinské slovo *minister* znamená služebník, on už je členem „vlády“.

V této situaci bylo snadné pro duchovní autory udělat závěr náboženský. Vyjadřuje jej věta užívaná v liturgii: sloužit Bohu znamená kralovat. Vyššího pána si totiž nedovedeme představit, ani se nenajde důležitější práce, než je věčná spása celého světa. K té pak jsou poslání všichni křesťané. Vyjadřuje to jiný řecký termín, který má prakticky stejný význam jako anděl, totiž *apostolos*, apoštol. Křtem jsme tedy dosáhli opravdu vysoké kariéry: staly jsme se anděly a vyslanci nejvyššího pána, členy nebeského dvora. „Nebeské je dvorstvo krásné, blaze tomu, kdo tam dojde,“ zpíváme ve svatováclavském chorálu.

Pokračujme však naši úvahu. Poslaný, *angelos*, bývá pověřen nějakou prací, ale může mu být také svěřeno poselství k nějaké osobě. I tu ovšem rozlišujeme ke komu je poslán a s jakou zprávou. Když král posílal list královně, zvolil si někoho, koho jakoby počítal ke své rodině. Vrcholným poselstvím je v tomto případě to, co v Písmu čteme o zvěstování Panně Marii (Lk 1,26-38). Už samo jméno Gabriel označuje funkci Božího posla a označuje se jako archanděl, jeden z předních vůdců andělských. Jak vysoce si tedy musí cenit Bůh osoby, ke které je vyslán tak zvláštní posel a jak důležitou zprávu musí zvěstovat! Jde tu o početí Bohočlověka, o uskutečnění jeho spasitelské činnosti na zemi.

Je to případ vrcholný, jedinečný, ale ne jediný. Vždyť každý člověk má vykonat na zemi jistý Bohem určený úkol. Nedivme se tedy tomu, že křesťané věří, že i k jeho vstupu do života Bůh posílá anděla, aby ho pak na cestě doprovázel, anděla strážného. Nemá radno tuze diskutovat o bytosti a povaze těchto tajemných nebeských duchů. Spokojme se s mluvou Písma, které nám je líčí jako spolupracovníky Boží prozřetelnosti ve světě. Stvoření člověka a jeho růst k obrazu a podobenství Krista je ovšem dílo privilegované. Proto už Otcové církve připisují jednotlivým národům, městům i každému člověka zvláštního anděla, aby ho vedl a ochraňoval v nebezpečí, aby byl andělem strážným. Dávají mu krásná jména. Sv. Jan Chryzostom jej nazývá naším „pedagogem“, pro sv. Bazila je „společník na cestě“, pro jiné je především ochránce proti vnějším a vnitřním nebezpečím. Jeho vychovatelská funkce se uskutečňuje především tím, že nám v příhodné době vnuká správné myšlenky, abychom rozřešili životní problémy a v hodinu smrti nás doprovází, abychom předstoupili k věčnému soudci se svým obhájcem. Proto se zpívá při pohřebních obřadech antifona: „Do ráje nebes přiveďte ho andělé, aby s Lazarem, druhdy chudobným, požíval tam věčné slávy.“

V životopisech svatých čteme mnoho příkladů o tom, jak jisté vyvolené osoby přítomnost svého anděla vnímaly viditelně a přímo s nimi hovořily, jako např. sv. Anežka Římská nebo Gemma Galgani. Je to ovšem vděčný námět pro umělce. Dětem se zavěšuje nad postýlku obrázek strážného anděla a modlitbička k němu bývá první, kterou se naučí zpaměti. Kontemplativní poustevníci připisovali andělům zvláštní funkci při zahánění zmatených myšlenek a pokušení. Jednoho takového jsem potkal v Rumunsku a ten mi dal toto vysvětlení: „Žiji tu v lese, naprosto o samotě, ale svět je dnes tak zmatený, že jeho sugesce proniká i sem ke mně. Na štěstí mne chrání sugesce vyšší, přicházející z nebe.“ Tato situace je ještě aktuálnější pro nás, proto věříme v ochranu dobrých duchů i my a můžeme být dobré mysli.

4. ŘÍJNA – SV. FRANTIŠEK Z ASSISI

„V světě zrodilo se slunce“. Těmito slovy se největší italský básník Dante Alighieri

zmiňuje v Božské Komedii (*Ráj*, zpěv XI.) o Františkově narození, k němuž došlo koncem roku 1181 nebo počátkem roku 1182 v Assisi. Pocházel z bohaté rodiny, otec byl obchodníkem s látkami. František prožil bezstarostné dětství a mládí; pěstoval rytířské ideály té doby. Ve dvaceti letech se účastnil jednoho vojenského tažení a upadl do zajetí. Onemocněl a byl propuštěn. Po návratu do Assisi v něm započal pozvolný proces duchovního obrácení, který jej vedl k postupnému opouštění světského životního stylu, který až dosud praktikoval. Do této doby spadají proslulé epizody o setkání s malomocným, kterého František, poté co seskočil s koně, pozdravil políbením pokoje, o poselství z kříže v kostelíku svatého Damiána. Celkem

tříkrát Kristus na kříži ožil a řekl mu: „Františku, jdi a oprav můj chátrající kostel“. Tato prostá událost sdělení Pánova slova, jež zaslechl v kostele sv. Damiána, skrývá hlubokou symboliku. Bezprostředně je svatý František povolán k opravě tohoto kostelíka, ale chátrající stav této budovy je symbolem dramatické a zneklidňující situace samotné církve té doby a její povrchní víry, která neutváří a nepřetváří život, s málo horlivými kněžími a chladnoucí láskou; vnitřní destrukce církve, která vede k rozpadu jednoty, s nástupem heretických hnutí. Přesto v této hroučící se Církvi stojí uprostřed Ukřižovaný a promlouvá, volá k obnově, volá Františka k manuální práci, aby opravil tento konkrétní kostel sv. Damiána, symbol hlubšího povolání, aby obnovil samotnou Kristovu Církev svou radikálností víry a svým zanícením lásky ke Kristu. Tato událost, která se stala pravděpodobně roku 1205, připomíná jinou podobnou událost, k níž došlo roku 1207, totiž sen papeže Inocence III. Tento vidí ve snu, jak se hroučí bazilika sv. Jana na Lateránu, „matka všech chrámů“, ale jakýsi nepatrný a bezvýznamný řeholník podpírá chrám svými rameny, aby nespádl. Za pozornost stojí, že to není papež, který poskytne pomoc chrámu, aby se nezhroutil, ale nepatrný a bezvýznamný řeholník, kterého papež poznává ve Františkovi, když k němu přichází na audienci. Inocenc III. byl mocný papež, rozsáhlé teologické kultury, stejně jako i značné politické moci. Přesto to nebyl on, kdo obnovil církev, ale nepatrný a bezvýznamný řeholník povoláný Bohem – sv. František. Z druhé strany je však důležité zmínit, že svatý František neobnovuje církev bez papeže nebo proti němu, ale jedině ve společenství s ním. Tyto dvě skutečnosti patří k sobě: Petrův nástupce, biskupové, církev založená na apoštolské poslušnosti a nové charisma, které Duch svatý v té době tvoří na obnovu církve. Opravdová obnova tak společně roste.

Vraťme se k životu sv. Františka. Poněvadž mu otec Bernardone vyčítal přílišnou štedrost vůči chudým, František před biskupem z Assisi symbolickým gestem svlékl svůj šat, čímž chtěl dát najevo, že se zříká dědictví po otci. František stejně jako v okamžiku stvoření nemá nic, jenom život, který mu daroval Bůh, do jehož rukou se svěřuje. Poté žil jako poustevník až do roku 1208, kdy došlo k další zásadní události na cestě jeho obrácení. Když slyšel úryvek Matoušova evangelia – Ježíšovu řeč k apoštolům, které posílá na misii –, František se cítí povolán žít v chudobě a věnovat se kázání. Přidávají se k němu další druhové a roku 1209 se vydává do Říma, aby předložil papeži Inocenci III. plán nové formy křesťanského života. Dostává se mu otcovského přijetí tímto velkým papežem, jenž osvěcen Pánem, vytušil božský původ hnutí, jež František vzbudil. Prostřáček z Assisi pochopil, že každé charisma darované Duchem svatým je třeba dát do služeb Kristova Těla, kterým je církev. Proto vždycky jednal v plném společenství s církevní autoritou. V životě svatých neexistuje protiklad mezi prorockým charismatem a charismatem vlády, a pokud nějaké napětí vznikne, dokáží trpělivě očekávat čas Ducha svatého.

Někteří historikové devatenáctého a minulého století se skutečně snažili vytvořit na pozadí tradičního Františka takzvaného Františka historického, stejně jako existuje snaha vytvářet na pozadí evangelního Ježíše takzvaného Ježíše historického. Onen historický František prý nebyl mužem církve, ale mužem bezprostředně spojeným s Kristem, mužem, který chtěl docílit obnovy Božího lidu bez kanonických forem a bez hierarchie. Je pravdou, že svatý František měl skutečně bezprostřední vztah s Ježíšem a s Božím slovem, jímž se chtěl řídit *sine glossa*, tedy tak jak je, v celé jeho radikalitě a pravdě. Je také pravdou, že zpočátku neměl v úmyslu zakládat řád s nezbytnými kanonickými formami, jen prostě chtěl Božím slovem a Pánovou přítomností obnovit Boží lid, znovu jej svolat, k naslouchání slovu a k doslovné poslušnosti Kristu. Navíc věděl, že Kristus není nikdy „můj“, ale vždycky „náš“, že Krista nemohu mít „já“, že nemohu rekonstruovat jeho vůli a jeho učení proti církvi, ale jediné ve společenství církve, vybudované na apoštolské poslušnosti, se obnovuje i poslušnost Božímu slovu. Je také pravdou, že neměl v úmyslu zakládat nový řád, ale pouze obnovit Boží lid pro Pána, který přijde. Skrze utrpení a bolest pochopil, že všechno musí mít svůj řád a že také právo církve je nezbytné, aby obnova dostala formu a tak se skutečně celým srdcem zařadila do církevního společenství s papežem a biskupy. Vždy si byl vědom, že středem církve je eucharistie, v níž se zpřítomňuje Kristovo Tělo a Jeho Krev. Prostřednictvím kněžství a eucharistie existuje církev. Tam kde kněžství, Kristus a společenství církve jdou ruku v ruce, jen tam přebývá i slovo Boží. Pravý historický František je Františkem církve a právě takto oslovuje i nevěřící a věřící jiných vyznání a náboženství. František a jeho stále početnější bratři se usadili v Porziuncole neboli kostele Panny Marie Andělské, výsostně posvátném místě františkánské spirituality. Také Klára, mladá žena z Assisi ze vznešené rodiny vstoupila do Františkovy školy. Vznikl tak druhý františkánský řád, klarisky, další zkušenost, která přinesla významné plody svatosti v církvi. Také nástupce Inocence III., papež Honorius II. svou bulou *Cum dilecti* z roku 1218 podpořil jedinečný rozvoj prvních Menších bratří, kteří šířili své poslání v různých zemích Evropy a dokonce i v Maroku. Roku 1219 bylo Františkovi dovoleno odebrat se do Egypta, aby tam promluvil s muslimským sultánem Melek-el-Kamelem, a i tam hlásat Ježíšovo evangelium. Rád bych zdůraznil tuto epizodu ze života sv. Františka, která je velice aktuální. V době, kdy probíhal střet mezi křesťanstvím a islámem, František vyzbrojený jen svou vírou a osobní vlídností, se s úspěchem vydal na cestu dialogu. Kroniky nám vyprávějí o laskavém a srdečném přijetí

muslimským sultánem. To je příklad, kterým by se i dnes měly inspirovat vztahy mezi křesťany a muslimy, tedy vést dialog v pravdě, ve vzájemné úctě a vzájemném porozumění (srov. *Nostra Aetate*, 3). Roku 1220 František zřejmě navštívil Svatou zemi a zasel tam semeno, které přineslo hojné plody: jeho duchovní synové totiž učinila místa, kde žil Ježíš, privilegovaným polem jejich mise. S vděčností dnes myslím na velké zásluhy františkánské Kustodie Svaté země. Po návratu do Itálie František předal vedení řádu svému vikáři fra Petru Cattanimu a papež jmenoval kardinála Ugolina, budoucího papeže Řehoře IX., protektorem řádu, který se neustále rozrůstal. Zakladatel se cele věnoval kázání, jež konal s velkým úspěchem, redigoval Řeholi, kterou později papež schválil. Roku 1224 v pustevně v La Verně František spatřil Ukřižovaného v podobě seraфина a od ukřižovaného seraфа dostává stigmata. Stal se tak jedno s ukřižovaným Kristem. Tento dar vyjadřuje jeho niterné ztotožnění s Pánem. Smrt Františka – jeho *transitus* – nastala večer 3. října 1226 v Porziuncole. Poté, co požehnal svých duchovním synům, zemřel, leže na holé zemi. O dva roky později jej papež Řehoř IX. zapsal do seznamu svatých. Krátce nato byla zbudována k jeho cti v Assisi velká bazilika, která je dodnes metou mnoha poutníků, kteří zde mohou uctít světcův hrob a těšit se z fresek, jimiž malíř Giotto velkolepě ilustroval Františkův život.

O Františkovi se říká, že je *alter Christus*. Byl opravdu živou ikonou Krista, byl nazýván také „Ježíšovým bratrem“. To byl vlastně jeho ideál: být jako Ježíš; kontemplovat Krista evangelia, intenzivně jej milovat, napodobovat jeho ctnosti. Chtěl dát zásadní význam zejména vnitřní a vnější chudobě, kterou vštěpoval také svým duchovním synům. První blahoslavenství z horského kázání – Blahoslavení chudí v duchu, neboť jejich je království nebeské (*Mt* 5,3) – tak našlo oslnivou realizaci v životě a slovech svatého Františka. Vskutku, drazí přátelé, svatí jsou nejlepšími interprety Bible; tím, že vtělují do svého života Boží Slovo, činí je přitažlivějším, takže k nám reálně promlouvá. Svědectví Františka, který miloval chudobu, aby s naprostou oddaností a svobodou následoval Krista, je také pro nás pozváním, abychom pěstovali vnitřní chudobu a tak rostli v důvěře v Boha, a zároveň si osvojovali střizlivý životní styl a odstup od materiálních dober.

U Františka se láska ke Kristu vyjadřovala zvláště v adoraci Nejsvětější svátosti. Ve *Františkánských pramenech* čteme dojemná slova: „Celé lidstvo se chvěje, celý vesmír se třese a nebe jásá, když je na oltáři v rukou kněze Kristus, Syn Boha živého. Jak úžasná přízeň! Pokorná vznešenost, že Pán vesmíru, Bůh a Syn Boží, se tak ponížil a kvůli naší spáse skryl pod obyčejnou způsobu chleba“ (František z Assisi, *Spisy*, Františkánské nakladatelství, Padova 2002, str. 401). V tomto kněžském roce bych také rád připomněl doporučení, které dal František kněžím: „Když budou přistupovat ke slavení mše, ať jsou čistí a čistě s úctou konají pravou oběť nejsvětějšího Těla a Krve našeho Pána Ježíše Krista“ (František z Assisi, *Spisy*, 399). František vždycky projevoval velkou úctu kněžím a doporučoval chovat k nim úctu dokonce i v případě, že by toho byli osobně málo hodni. Důvodem tohoto hlubokého respektu je fakt, že obdrželi dar konsekrovat eucharistii. Drazí bratři v kněžské službě, nezapomínejme nikdy na toto učení: svatost eucharistie po nás žádá, abychom byli čistí a abychom důsledně žili v souladu s tajemstvím, které slavíme.

Z lásky ke Kristu se rodí láska k lidem a také ke všemu Božímu stvoření. To je další charakteristický rys Františkovy spirituality: smysl univerzálního bratrství a lásky ke stvoření, který inspiroval slavnou *Píseň tvorstva*. I to je velmi aktuální poselství. Ve své nedávné encyklice *Caritas in veritate* jsem připomněl, že udržitelný je pouze rozvoj, který respektuje stvoření a neničí životní prostředí (srv. 48-52). A v Poselství k letošnímu

Světovému dni míru jsem zdůraznil, že také budování trvalého míru se pojí s úctou ke stvoření. František nám připomíná, že ve stvoření se otevírá moudrost a laskavost Stvořitele. Přírodu pojímal právě jako řeč, ve které k nám mluví Bůh a kterou se realita stává průhlednou a my můžeme mluvit o Bohu a s Bohem.

Drazí přátelé, František byl velkým světcem a radostným člověkem. Jeho prostota, pokora, jeho víra, láska ke Kristu, dobrota ke každému muži a každé ženě jej činily radostným v každé situaci. Mezi svatostí a radostí totiž existuje vnitřní a nerozlučný vztah. Jeden francouzský spisovatel řekl, že ve světě existuje jen jediný smutek: totiž, že nejsme svatí, tj. že nejsme blízkými Bohu. Patříme-li na svědectví svatého Františka, chápeme, že právě tajemstvím pravého štěstí je právě toto: stát se svatými, blízkými Bohu! Kéž nám Panna Maria, něžně Františkem milovaná, vyprosí tento dar. Svěřme se Jí slovy samotného Prostřáčka z Assisi: „Svatá Panno Maria, mezi ženami, co se na svět zrodily, ti není podobné, dcero a služebnice nejvyššího Krále a nebeského Otce, Matko nejsvětějšího Pána našeho Ježíše Krista, snoubenko Ducha svatého: oroduj za nás... u svého nejsvětějšího milovaného Syna, Pána a Učitele“ (František z Assisi, *Spisy*, 163). (Benedikt XVI.)

5. ŘÍJNA – SV. FAUSTINA KOWALSKÁ

Narodila se 25. 8. 1905 v Głogowci v Polsku, Stanislawovi a Marianě Kowalských, jako třetí dítě z deseti. Rodina patřila k farnosti Świnice Warckie v diecézi Włocławek. Žila z velmi chudého hospodářství a otec pracoval i jako tesař. Helena, pozdější sestra Faustina, už v sedmi letech pocítila před vystavenou Nejsv. svátostí první pozvání k hlubšímu životu s Pánem. K prvnímu svatému přijímání přistoupila v 9 letech a od té doby v ní rostla touha po apoštolském působení. Jakmile se naučila trochu číst, sedávala nad knihou Životopisy svatých, která prý byla jedinou knihou v rodině. Příběhy svatých pak vyprávěla druhým. Do školy chodila asi od 11 let a jen tři roky, pak začala polsko-ruská válka. Velká chudoba znemožňovala Kowalským společnou nedělní návštěvu bohoslužeb v sousední vesnici, protože neměli potřebné oblečení a obuv pro všechny členy. Malá

Helena doma proto organizovala společné modlitby používané při liturgii, aby mši svatou prožívali alespoň duchovně. Po skončení války 16letá Helena, aby finančně vypomohla rodině, odešla sloužit do Aleksandrówu u Łódži, vzdálené 50 km jihovýchodně od rodné vesnice. Po necelém roce, zneklidňována viděním neznámého světla, pocítila naléhavé volání do kláštera. O souhlas rodičů však žádala marně. Otec odůvodňoval zamítnutí i potřebou věna. Helena proto v 17 letech znovu odešla do Łódži, tentokrát k příbuzným a pracovala přes rok v prodejně M. Sadowské. Ani pak jí rodiče nedávali naději na souhlas a tak začala zkoušet žít světským životem. Při jedné taneční zábavě měla vidění zkrvaveného

Ježíše a vnímala jeho výčitku: „Jak dlouho tě mám trpět, jak dlouho mě budeš pokoušet?“ Pak ji v lodžské katedrále vnitřní hlas vyzval, aby jela hned do Varšavy. Strýc se ji pokoušel zadržet, ale nakonec se stal jejím pomocníkem v útěku od rodiny. V neznámém prostředí Varšavy se Helena obrátila s prosbou k Panně Marii, aby vedla její kroky. Poté v duši obdržela výzvu jít za město. Tam u dobrých lidí přenocovala a ráno se vrátila hledat klášter, který by ji přijal. Nemohla ale takový najít a již znechucena zaklepala na dveře posledního - u sester Božího milosrdenství v Žytné ulici 3/9. Zde jí představená poradila, aby alespoň rok pracovala a vydělala si na výbavu. Uposlechla a práci našla u Lipszyců v Ostrówku. Když se 1. 8. 1925 vrátila za představenou, ta ji poslala zeptat se "Pána domu" zda ji přijme. Šla tedy do kaple, kde uslyšela: "Ano, přijímám, jsi v mém srdci." Po prvních týdnech Helenino nadšení vystřídaly určité pochybnosti, pro které chtěla jít za představenou. Od toho ji odradila vize bolestné Ježíšovy tváře na zácloně v kapli. Na otázku, kdo mu to způsobil, vnímala odpověď, že bolest Ježíše souvisí s jejími myšlenkami na opuštění kongregace. Řekl jí: "Já jsem tě přece povolal sem a připravil ti mnoho milostí." Po prosbě o odpuštění přistoupila Helena ke svátosti smíření. Vzájemná láska se neobejde bez bolesti - že k ní patří utrpení na obou stranách, vidíme i v tomto životopise sestry Faustiny. Láska vyžaduje oběti. Ještě jako kandidátka prožila mystické vidění očistce, na jehož konci jí Ježíš řekl: "Mé milosrdenství to nechce, ale nařizuje to spravedlnost." Po postulátu ve Varšavě byla 23. 1. 1926 poslána do Krakova-Łagiewnik, do velkého domu kongregace (Matky Božího Milosrdenství) s internátem a ústavem Josefov, pro výchovu dívek. Zde, 30. dubna téhož roku, měla obláčku s přijetím nového jména Marie Faustina. Tehdy jí také bylo zjeveno kolik bude muset vytrpět, přičemž omdlela. Jako novicka pracovala v kuchyni, projevovala horlivost v modlitbě i v práci, během rekreace byla veselá a družná. Po ročním noviciátu prožila období duchovní tmy a připojilo se i tělesné utrpení. O Velkém pátku 1928 jí dal Pán vnitřně poznat, kolik toho pro ni vytrpěl. Na duši posílena ke společnému životu s ním, složila 30. 4. 1928 sliby na jeden rok, které po pět let opakovala.

V druhém říjnovém týdnu byla na generální kapitule za matku představenou zvolena Michaela Moraczewska, jejíž vedení, pomoc a útěcha provázely Faustinu do konce života. Na poslední říjnový den byla Faustina přeložena zpět do Varšavy a v únoru odtud do kláštera ve Vilně (dnes Vilnius v Litvě), patřícího v té době Polsku. Již v červnu se vracela do nového domu ve Varšavě a brzy, během noviciátu, vystřídala další místa. Koncem jara 1930 nastoupila do kongregačního domu v Płocku, kde 22. 2. 1931 měla v cele vidění "Pána Ježíše oblečeného do bílých šatů. Jednu ruku měl pozdvíženou k žehnání a druhá se dotýkala šatů na hrudi. Z poodhrnutých šatů na hrudi vycházely dva velké paprsky: jeden červený a druhý světlý. ...Po chvíli Ježíš řekl: Namaluj obraz podle toho, co vidíš, s nápisem: Ježíši, důvěřuji Ti. Toužím, aby byl tento obraz uctíván nejprve ve vaší kapli a na celém světě. Slibuji, že duše, která bude tento obraz uctívat, nezahyne." (Deník 47-48)

Jak Faustina v deníku psaném na výslovné přání Pána Ježíše uvádí, on chtěl obraz malovaný štětcem a jeho posvěcení vykonat první neděli po velikonocích, kterou určil za svátek milosrdenství. Dále vyslovil požadavek, aby kněží kázali o jeho velkém milosrdenství vůči hříšným duším. O problému, že duše, kterým chce pomáhat, nevěří jeho dobrotě, hovořil při dalším vidění, za kterého z jeho srdce vyšlehly dva paprsky jako krev a voda. Tehdy pochopila, že jsou Božím milosrdenstvím. Ježíš zároveň vyzval k modlitbě s vírou a láskou za obrácení konkrétního hříšníka, která má znít: „Ó Krví a Vodo, která jsi vytekla z Ježíšova Srdce jako pramen milosrdenství pro nás – důvěřuji Ti.“ Věčné řeholní

sliby Faustina skládala 1. 5. 1933 před biskupem Rospondem v Krakově-Łagiewnikách. Po třech týdnech byla poslána do Vilna, kde se jejím zpovědníkem stal otec Sopoćko. Ten první pomohl s malováním obrazu, když jí představení nevěřili. Zprostředkoval, že obraz podle osobních pokynů Faustiny v r. 1934 namaloval malíř E. Kazimirowský. Faustina s ním nebyla dostatečně spokojena, ale Ježíš ji ujistil, že velikost obrazu není v barvách, ale v jeho milosti. Obraz po veřejném uctívání v Ostré Bramě v dubnu 1935 se vrátil do Vilny, kde zůstává v chrámu Ducha svatého. Nejznámějším po celém světě se stal druhý obraz namalovaný Adolfem Hyłou, který byl v Krakově posvěcen 7. 3. 1943 jako votivní dar až po smrti světice a zůstává ve starém kostele v Krakově-Łagiewnikách. Pán Ježíš sestru Faustinu v září 1935 ve Vilně naučil také modlitbu Korunky k Božímu milosrdenství, ke které dal významné přísliby. O dva roky později jí doporučil uctívání hodiny své smrti, kterou nazval „hodinou milosrdenství pro celý svět.“ (viz Deník 1320) V březnu 1936 Faustina přijela z Vilna do Varšavy a byla přeložena do Walendowa a do nedalekého domu v Derdech. Ještě téhož roku začala být léčena pro tuberkulózu plic v ústavu na Prądniku, v němž byla do 27. 3. 1937 a znovu do něj byla poslána 21. 4. 1938. Tam měla prorocká vidění, např. liturgie po domech bez liturgického oblečení. Dne 8. května prožila symbolické vidění budoucího chrámu Božího milosrdenství a o svátku Nanebevstoupení (26. 5.) ji Matka Boží poučila o tom, že „opravdová velikost duše spočívá v milování Boha, pokořování se před ním, v plném zapomenutí na sebe a v považování se za nic.“ Pro velmi zhoršený zdravotní stav přijala 24. 6. svátost pomazání a 17. 9. byla převezena do Łagiewnik, kde zemřela 5. října, jak 10 dní předem předpověděla. O dva dny později byla pohřbena v zahradě Kongregace Matky Božího Milosrdenství. Její ostatky byly 25. 11. 1966 přeneseny z řádového hřbitova do kaple. Dne 7. 3. 1992 byla dekretem o hrdinských ctnostech prohlášena za „služebnici Boží“ a 18. 4. 1993 byla v Římě blahorečena. Kanonizační proces byl uzavřen 20. 12. 1999 vyhlášením dekretu o zázraku na její přímluvu a 30. 4. 2000 ji papež Jan Pavel II. slavnostně kanonizoval.

6. ŘÍJNA – SV. BRUNO

Narodil se kolem roku 1035 v Kolíně nad Rýnem do šlechtické rodiny Hartenfaust. Brzy se u něj projevilo nadání a upřímná zbožnost. První studia, včetně filozofie, začal v rodném Kolíně. Pokračoval ve francouzském městě Remeši, kde začal studium teologie. Kněžské svěcení ale přijal v katedrále rodného města asi roku 1055. Zde také po určitou dobu působil jako kanovník ve chrámu sv. Kuniberta. Do Remeše, kam se vrátil učit na katedrální školu jako kanovník, přišel znovu na přání arcibiskupa Gervasia, který ho od roku 1057 pověřil správou školy. Byl zde profesorem gramatiky a teologie, vyučoval i filozofii,

latinu a řečtinu. Později byl v Remeši jmenován kancléřem. V roce 1069 arcibiskup Gervasius zemřel a na jeho místo se svatokupeckým způsobem dostal lakotný a lehkomyšlný Manasses, který začal žít rozmařile z uchvácených majetků církve. Bruno se mu pokoušel domluvit, prý jako jediný, a když poznal jeho zatvrdelou pýchu, opustil Remeš. Nějakou dobu se od r. 1077 zdržoval na hraběcím statku u přítele v Chompagoni. S několika druhy byl i za papežským vyslancem v Clermontu a jednal s ním o situaci v Remeši. Následně byl remešský arcibiskup předvolán na Autunskou synodu, které předsedal papežský legát, jenže se nedostavil. V Římě pak usiloval o odklad svého sesazení, které učinila synoda a získaný čas využil na pomstu těm, kterým svědomí nedovolilo s ním souhlasit. Nakonec byl Manasses vyhnán a Bruno se ještě asi na tři roky vrátil k úřadu kancléře a ke starostem o školu. Jedni jej chtěli dostat na arcibiskupský stolec, druhí, s králem Filipem I., stáli proti němu. Za této situace Bruno odešel do ústraní neboť poustevnický život ho již delší dobu lákal. Po poradě s opatem Robertem (pam. 17. 4.) v Molesme, pokračoval Bruno v roce 1084 do údolí La Chartreuse, kolem 27 km severně od Grenoble. Místní biskup Hugo (pam. 1. 4.) v té době viděl ve snu nad tímto divokým údolím vycházet 7 jasných hvězd, proto Brunovi a jeho šesti druhům toto místo doporučil a přispěl na postavení kaple. Zde si Bruno se svými druhy po způsobu egyptských poustevníků vybudovali chýšky a začali žít nadmíru přísným životem, k němuž zvláště patřilo mlčení. Mimo společné modlitby mlčení přerušovali jen o nedělích a svátcích. Zachovávali přísné posty. Nejedli vůbec maso a v postním období jedli jen jednou za den. Bruno, když zde položil základy kartuziánského řádu, pojmenovaného podle místa (zv. lat. Cartus), kde později byl vybudován klášter, byl odtud povolán do Říma. Jeho bývalý žák a biskup ostijský Odo de Châtillon, který se stal papežem Urbanem II. (pam. 29. 7.), si ho totiž r. 1090 zvolil za poradce. Bruno mu pomáhal provést reformu duchovenstva a když německý císař Jindřich IV. se vzdoropapežem Klementem III. obsadili Řím, Bruno šel s papežem do Kampánie v jižní Itálii. Dále na jihu, v lesnatější Kalábrii, lákala Bruna odlehlejší místa k založení další poustevnické osady a požádal Urbana II. o uvolnění. Do Francie by jej papež nepustil, ale zde mu po čtyřech letech dovolil návrat k poustevnickému životu. K založení druhé komunity vznikajícího řádu si vyžádal povolení u majitele pozemku, hraběte Rogera Sicilského. Jednalo se o neschůdné území La Torre v diecézi Squillacké. Hrabě jej zde při honu navštívil a oblíbil si ho. Za válečného tažení proti Lombardům, hrabě Roger oblehl Kapui, ale jeden z jeho lidí ho za úplatu zradil. V kritickou noc viděl hrabě ve snu plačícího Bruna, který mu říkal, že pláče pro životy tolika křesťanů a zvláště jeho. Ve snu ho ještě vyzval, aby se rychle chopil zbraně. Hrabě to po probuzení proti všem plánům udělal a zrádce, domnívaje se, že byl prozrazen, se sám prozradil útekem. Záchranu svého i ostatních životů přičítal hrabě modlitbám Bruna. Vedle obdarování pozemky nechal pro jeho komunitu vystavět chrám "Panny Marie v pustině" (Maria del Eremo), u které se rozšířil klášter kartouzského typu.

Bruno poblíž, na Latorrském území, založil ještě třetí klášter, zvaný "Štěpán v lese" Společenství, na které Bruno také dohlížel, se lišilo údajně zmírněnými kartuziánskými pravidly. Z Itálie udržoval Bruno jistý kontakt s mnichy v Kartouzích u Grenoble. Po bratru Landuinu posílal písemná povzbuzení k vytrvalosti na příkré cestě, kterou se vydali k branám věčného života. I v samotě se Bruno nadále zabýval studiem a spisovatelskou činností. Před smrtí v La Torre shromáždil kolem sebe své druhy, slavnostním vyznáním své víry s dalšími slovy prakticky obnovil své křestní sliby. Varoval před bludy důrazem na víru v Nejsvětější Trojici a Eucharistii a když se s nimi těmi slovy rozloučil, skonal.

Pohřben byl v klášteře San Stefano, kde se jeho tělo uchovalo údajně do roku 1514 neporušené. Ke schválení jeho kultu došlo téhož roku tím, že papež Lev X. schválil kartuziánům Brunovu úctu modlitbou kněžských hodin. Papež Řehoř XV. ji rozšířil v roce 1623 na celou církev.

7. ŘÍJNA – Panna Maria Růžencová

Slavení této liturgické památky (původně P. Marie Vítězné) ustanovil od roku 1572 papež Pius V. ve výroční den vítězství křesťanů v boji s Turky u Lepanta (na mapě Nafpaktos či Naupactus). Dne 7. 10. 1571 došlo k rozhodující námořní bitvě mezi islámem a křesťanstvím. Dějinný pohled na situaci říká, že Turci od počátku XV. stol. vládli velké části Balkánu. V r. 1453 se zmocnili Konstantinopole, kterou přejmenovali na Istanbul a chrám Hagia Sofia změnil v mešitu. Počátkem 16. století si Turci podrobili Přední východ a s podmaněním benátského Kypru, v r. 1571,

ovládala osmanská říše celý východní středozevní prostor. Muslimové, kteří uchvacovali křesťanské země, se na křesťanech dopouštěli ukrutností a mnohé odváděli do otroctví. Z podnětu papeže Pia V. byla vytvořena protiturecká Liga, kterou 20. 5. 1571 spolu s ním podepsal španělský král a Benátská republika. Velitelem se stal španělský princ don Juan de Austria. Turků byla početná převaha. Za této velmi vážné situace pomohla modlitba růžence, ke které všechny křesťany vyzval papež Pius V. U řeckého pobřeží v ústí zálivu u Lepanta se na začátku října střetly dvě flotily o počtu 500 lodí (křesťanských lodí bylo 111

benátských, 81 španělských, 12 papežských a 5 Maltézských rytířů) a asi 200 000 mužů. Ve vítězném boji zahynulo celkem na 40 000 mužů. Šlo o velmi významnou porážku Turků. Památka, která se začala slavit, byla už r. 1573 přeložena na první říjnovou neděli. Na celou církev byla rozšířena v r. 1716 po vítězství nad Turky u Petrovaradina (v Jugoslávii). Při potvrzení svátku v r. 1883 papež Lev XIII. přidal do litanií invokaci "Královno posvátného růžence." Slavení svátku je od r. 1913 ve výroční den vítězství u Lepanta.

SV. JUSTINA

Pocházela ze vznešené rodiny v Patavii (pozdější Padově) v Itálii. Legenda uvádí, že jako křesťanka žila

na zděděném statku při okraji města. Za pronásledování Diokleciánem a Maximianem Herculaem byla na cestě za dalšími křesťany zajata při pokusu o útěk před vojáky z obav o svoji nevinnost. Při výslechu doznala, že je křesťankou a nebyla ochotna vykonat oběť Martovi. Pro neoblomnou víru byla odsouzena k smrti a na východním okraji města probodnuta mečem. Jednorožec mezi jejími atributy symbolizuje její panenskou čistotu, neboť se o něm vypráví, že jedině čistou pannou může být chycen. Justinino srdce bylo uchváčeno láskou ke Kristu a s pevným odhodláním mu zůstala věrná. Byla pohřbena od patavieského biskupa Prosdecima. Nad hrobem sv. Justiny byl v V. - VI. stol. postaven jí zasvěcený chrám, údajně zničený v roce 1117 při zemětřesení. Tehdy byly ostatky Justiny přeneseny a zároveň sepsán její legendární životopis. Byl zde také vybudován benediktinský klášter, obnovený r. 1408. Benediktini za 10 let opět postavili baziliku a v XVI. století došlo k jejímu rozšíření. Ostatky sv. Justiny byly umístěny do hlavního oltáře až v roce 1627. Klášter v r. 1810 přestal plnit své poslání a teprve r. 1919 byl znovu otevřen. Kolem roku 1354 údajně obdržel svatovítský chrám dvě částky ostatků této mučednice.

8. ŘÍJNA - SV. HUGO

Narodil se asi roku 1168 v Castellazzo Bormida v Alessandria v Itálii. Stal se rytířem Řádu sv. Jana z Jeruzaléma, založeného blah. Gérardem (s pam. 13. 10.) a účastnil se tažení do Svaté země, kde strávil delší dobu. Po návratu do vlasti vykonával službu ve špitálu řádu v Janově a na některých místech je uváděn jako představený i jako kněz. S velkou pokorou a laskavostí sloužil především nemocným. Uvádí se, že byl drobnější postavy, pohledný a ke všem přívětivý. Žil velmi asketicky. Na těle nosil

kající pás, trvale se prý postil a v postní době si odřekl veškeré vařené pokrmy. Čím skromnější vůči sobě, tím štědrější byl vůči chudým a potřebným.

Při péči o nemocné jim s láskou umýval i nohy a zemřelé pohřbíval. Mši sv. prožíval s mimořádným soustředěním. Podle legendy se při ní někdy dostával do extáze a před očima přítomných se nadnášel. Stal se známým zejména pro charisma zázraků týkajících se přírodních živlů, které popisují legendy. V jednom horkém dni zůstala nemocnice bez zdroje vody a ženy mající na starost praní prádla pro nemocné se obrátily o pomoc k Hugovi, protože si nedovedly představit donášení vody z velké dálky. Snad chtěl problém řešit přirozeným způsobem, ale ženy prý naléhaly s otázkou: "Copak byste ji nemohl dostat od Boha?" Vyzval je k modlitbě a když dál naléhaly řekl: "Já nejsem Pán, ale on řekl, že vírou můžeme všechno." (srov. Lk 17,6) Pro jejich nářky nakonec udělal u fontány, v níž voda vyschla znamení kříže a za nadšení přítomných voda začala téci. Jednoho večera, v

němž nastala na moři silná bouře, se Hugo od věže nemocnice starostlivě v modlitbě zahleděl k přístavu v Janově. V dále vlny zmítaly s lodí, která se marně snažila dostat k přístavu a námořníkům hrozila smrt. Hugo padl na kolena a v soucitu i velké lásce mu vytryskly slzy. Pak sebevědomě vstal a směrem k místu, kde se loď chystala potopit, udělal veliké znamení kříže. V tom okamžiku prý nastal velký klid, utichl vítr i moře a na obloze zazářil měsíc. Když se loď dostala do přístavu, všichni námořníci z ní zamířili průvodem do kostela při nemocnici a chvalozpěvem zde vyjadřovali vděčnost Bohu a jeho sluhovi. - S tímto příběhem souvisí i hlavní Hugův atribut - loď. Další legendy o Hugových zázracích se týkají oběda u Nicolase Pigliacaro, kde voda donesená z pramene se údajně po požehnání změnila ve víno a nebyl to ojedinělý zázrak. Stalo se také, že při setkání s posedlým se začal tento postižený svíjet v křečích a údajně křičel: "Hugo! Netrap mě víc! Jsem připraven už odejít." K tomu v zápětí došlo a proto se uvádí, že pouhým pohledem přemohl tento světec d'ábla. Ať to bylo jak to bylo, každopádně Hugo vždy vítězil mocí lásky a víry ku prospěchu bližních. Jeho spojení s Kristem přinášelo plody, protože Kristův kříž nenosil pouze na řádovém plášti, ale především ve svém srdci, jak o něm psáno. Poté co zemřel, byl v Janově pochován v kostele San Giovanni di Pré a místní krypta je mu zasvěcena. U jeho hrobu se udály další zázraky. Patří mezi ně uzdravení člověka, jemuž zkrácení šlach na nohou bránilo v pohybu. V modlitbě u hrobu světce setrval po pět dní a nocí. Pak vstal zdrav a začal sloužit v nemocnici, jak slíbil v prosebné modlitbě.

9. ŘÍJNA

— SV. DIONÝSIUS A DRUHOVÉ

Dionýsiů máme v martyrologiu 12 a mezi nimi je několik biskupů i mučedníků, nepřiliš vzdálených době, v níž podstoupil mučednickou smrt tento první pařížský biskup, který byl zařazen mezi tzv. 14 svatých pomocníků. Přes mnohou jedinečnost neznáme přesný rok jeho smrti a některé pozdější životopisy jej chybně spojovaly s Dionýsiem Aeropagitou (pam. 3. 10.). Za nejvýznamnější životopisné údaje o prvním pařížském biskupovi lze brát ty, které pocházejí od svatého Řehoře z Tours. Podle nich se Dionýsius narodil v

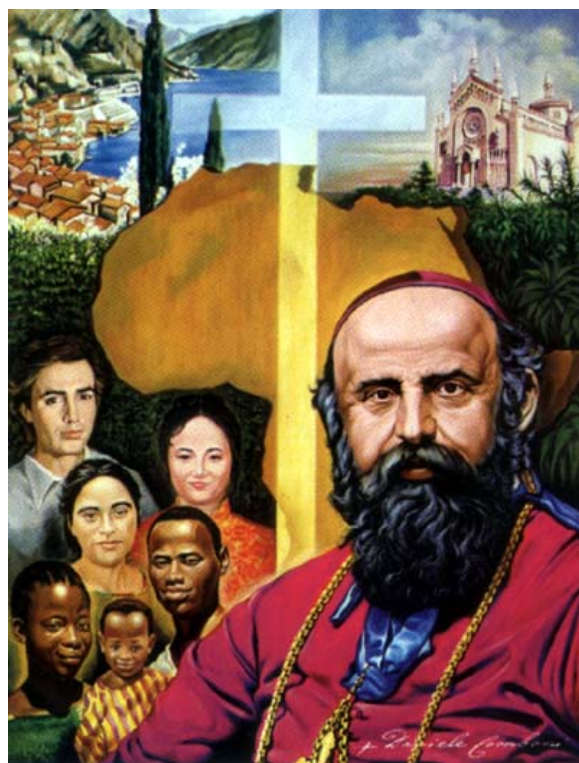
Itálii. Byl vysvěcen papežem Fabiánem krátce před jeho mučednickou smrtí (v lednu 250) a spolu s pěti dalšími biskupy poslán do Galie. Byl prvním biskupem sídlícím v Lutetia (dnešní Paříži) a kázal s velkým úspěchem. Založil křesťanské centrum na ostrově v Seine a větší počet kostelů, připomínány jsou zvláště v Paříži a Chartres. Úspěchy v evangelizaci vystřídal pronásledování a s knězem Rustikem a jáhnem Eleuteriem byl Dionýsus, z nařízení římského guvernéra Fescennina Sissinnuse, zatčen a uvězněn. Nakonec na pařížském vrchu s dnešním názvem Montmartre došlo k jejich popravě. V údajích, které nejsou zcela jisté, se vyskytuje rok 258 nebo 285. Legenda vypráví, že po stětí vzal

popravený svou hlavu do rukou a s přitisknutou k srdci ušel asi dvě míle, až do místa jeho pohřbení. Zde, severně od Paříže, byl postaven kostel, který nese jeho jméno, Saint-Denis (tj. Dionýsius a čes. Diviš). Uvádí se, že stavbu chrámu začala v roce 475 sv. Genovefa. Jeho vznešená podoba byla dokončena asi kolem r. 625 za merovejského krále Dagoberta I. K první přestavbě chrámu došlo asi v roce 750, v době, kdy zde bylo již benediktinské opatství. Místo se stalo i pohřebištěm králů a katedrála byla víckrát stavebními pracemi změněna a restaurována. Pro nás má být hrob tohoto mučedníka památkou jeho vítězství nad smrtí a znamením vzkříšení. K hrobům mučedníků putovali věřící, aby si vyprosili milosti a uzdravující síly. Zamyšlení směřující k tomuto mučedníkovi nemůže končit u jeho smrti, ale hledáme zde význam pro náš život, zejména jako pomocníka v těžkostech. Anselm Grün poukazuje na smysl legendy, v níž světec jde s hlavou pevně v rukou. Podle něj, také my máme „vzít svou hlavu do rukou, získat odstup od všeho, co ji naplňuje a tíží. Přitisknout ji k srdci, rozum protříbit láskou a předložit jej Bohu, ke zbavení vnitřního tlaku.“

10. ŘÍJNA— SV. DANIEL COMBONI

Narodil se 15. 3. 1831 v Limone sul Garda v provincii Brescia v Itálii do chudé rodiny zaměstnanců majitele citrusových plantáží nad jezerem Lago di Garda. Z osmi dětí Ludvíka a Dominiky roz. Paceové byl čtvrtý, ale nakonec se stal jedináčkem, protože všech jeho 7 sourozenců v dětství a v době dospívání zemřelo. Daniel byl poslán do školy P. Mikuláše Mazziho ve Veroně. Ten svůj institut založil pro chudé a opuštěné děti. Přijímal sem i africké dívky a chlapce vykoupené z nevolnictví a to jej i Daniela přivedlo k myšlence na misijní práci. Daniel Comboni přijal povolání ke kněžství. Vystudoval filozofii a teologii a 31. 12. 1854 přijal v Tridentu od Jana Nepomuka Tschiderera (pam. 3. 12.) kněžské svěcení. Na pozvání vedoucího misíí v Africe, Ignáce Knoblechera, odcestoval 6. 12. 1857 s pěti druhy z ústavu ve Veroně do Chartúmu v Súdánu na stanici nazvané "Svatý kříž." Místo se nachází na horním Nilu u městečka Juba. Skupinu misionářů zde zasáhla tropická horečka, na jejíž následky tři z nich v následujícím roce zemřeli, i 39letý Knoblecher. Onemocněl i Daniel a byl odvolán zpět do Verony. Další rok tam zemřelo ještě 12 misionářů, proto byl r. 1863 vikariát v Africe zrušen. Daniel Comboni v následujícím roce vykonal pouť ke hrobu sv. Petra a tam se začal zabývat myšlenkou jak opět začít s náboženskou obnovou v Africe a to pomocí vlastních obyvatel. Po návratu do Verony vypracoval plán, podle kterého bylo zapotřebí: aby se misie staly záležitostí celé církve; aby v Africe hlásali evangelium sami Afričané a evropští misionáři byli jen jejich pomocníky, a aby misie obsahovala evangelizaci v celém komplexu včetně humanitární pomoci, která by znamenala i osvobození od jakéhokoli útlu. Tento plán byl přeložen do mnoha jazyků a rozeslán misijním řeholním společenstvím i různým místním církvím. Získal též podporu papeže a vyvolal mnohé

diskuse. Daniel, aby získal podporu, cestoval po Evropě a vysvětlováním vyvracel pochybnosti. Kolínská diecéze se pak rozhodla převzít na rok misijní náklady a v Belgii, Holandsku a Anglii získal podporu. Stejně tak v Paříži, kde ho přijala císařovna Evžénie. Na radu apoštolského stolce 1. 6. 1867 založil vlastní "Institut afrických misíí", zvaný též "Combonianum." V lednu 1872 k němu přibyla ženská kongregace, později označovaná jako "Misijní sestry z Verony." P. Daniel začal také vydávat misijní časopis, který dnes pokračuje pod názvem "Nigrizia." Po jmenování apoštolským vikářem Afriky byl P. Daniel Comboni 12. 8. 1877 v Římě vysvěcen na biskupa pro Chartúm. Odtud řídil misijní stanice v El-Obeidě, Berbere, Dillingu a v Malbese. V Káhiře pro budoucí misionáře a misionářky založil školu, na které vyučovali Afričané. Velkou bolestí byl pro biskupa Daniela hladomor, který v Africe vypukl r.1878 a zkosil prý polovinu obyvatel i mnoho misionářů. Pro podlomené zdraví se v březnu 1879 biskup Daniel musel vrátit do Itálie. Zpět se vracel v prosinci dalšího roku se skupinou misionářů pro Egypt. Pokračoval ještě v boji proti otrokářství a v upevňování misijní práce samotnými Afričany. Prožil vlnu pomluv i obvinění a při dalším onemocnění skonal ve věku 50 let. K vyhlášení jeho hrdinných ctností došlo 26. 3. 1994 a 6. 4. 1995 byl uznán potřebný zázrak na jeho přímlovu, kterým bylo uzdravení Afro-brazílské dívky Marie José de Oliveira Paixao. Blahořečený byl 17. 3. 1996 v Římě papežem Janem Pavlem II. Po dalším uznaném zázraku (20. 12. 2003) uzdravení Lubny Abdel Aziz, muslimské matky ze Súdánu, byl stejným papežem 5. 10. 2003 kanonizován.

11. ŘÍJNA – SV. JAN XXIII.

Angelo Giuseppe se narodil v 10.15 hodin ráno, 25. listopadu 1881 v Sotto il Monte, 16 kilometrů jihozápadně od Bergama, ve čtvrti Brusicco, číslo 42, v chudém domku rolníků, zvaném Palác, jako čtvrtý ze třinácti synů a dcer Battisty Roncalliho a Marianny Mazzoly. Téhož dne byl pokřtěn farářem Francescem Rebuzzinim v kostele Panny Marie ve čtvrti Brusicco. Kmotrem mu byl prastrýc Zaverio Roncalli, hlava rodu, bratr Angelova dědečka. Vyrůstal v chudém prostředí velmi skromné rodiny pachtovních rolníků.

Největším bohatstvím rodiny byla nezlomná víra, láska, naprostá důvěra v Boží prozřetelnost, každodenní společná modlitba, což byly zdroje naprostého klidu. Pozdější papež vždy vzpomínal na vzácnost těchto ctností, které se mu staly vlastními v prostředí rodiny, a o nichž říká, že patřily mezi „nejvzácnější a nejdůležitější skutečnosti, které podpirají a dávají vřelost mnoha dalším“, které poznal později. V letech 1887-1890

navštěvoval první tři třídy základní školy. 13. února 1889 přijal svátost biřmování v Carvico z rukou biskupa Gaetana Guindaniho a 31. března přistoupil k 1. svatému přijímání. V roce 1892 vstoupil Angelo v 11-ti letech do semináře v Bergamu. Tato gymnaziální a lyceální studia mohl absolvovat také díky ekonomické pomoci svého faráře, dona Francesca Rebuzziniho a dona Giovanni Morlaniho, vlastníka pachtu, který Roncalliovi obhospodařovali. Tady uzrálo jeho rozhodnutí vyvinout veškeré úsilí pro to, aby se stal svatým, jak čteme opakovaně v jeho deníku „Deníku duše“, který začal psát v roce 1895, tedy ve svých čtrnácti letech a dokončil ho v jednaosmdesáti.

Pro své intelektuální schopnosti a morální ryzost byl poslán do Říma, aby pokračoval ve studiích jako alumnus římského semináře sv. Apolináře díky studijnímu stipendiu. V atmosféře otevřenosti a nových kulturních podnětů, intelektuální formace, kterou seminář poskytoval – jak říká – „dávala diskrétní křídla našemu mládí a vybízela k širokým horizontům“. V letech 1901-02 dobrovolně žádal s předstihem o vojenskou službu a obětoval se tak za bratra Zaveria, kterého bylo potřeba doma pro práce na polích. Byl to skutečný očištec, ale i přesto – jak píše – „vnímám po svém boku Pána s jeho svatou prozřetelností“. V roce 1904 dosáhl doktorátu teologie. 10. srpna 1904 byl Angelo vysvěcen na kněze v kostele S. Maria in Monte Santo v Římě. Následujícího dne slavil svou primiční mši svatou v bazilice sv. Petra, v blízkosti hrobu apoštola a v poledne byl přijat papežem Piem X.

V Deníku duše na tuto událost vzpomíná: „Jakmile ke mně papež přišel a vícerektor mne představil, usmál se a sklonil se, aby mi naslouchal. Já jsem s ním mluvil na kolenou: řekl jsem mu, že jsem mohl poníženě složit k jeho nohám své pocity, které jsem ráno během první mše svaté složil na hrob svatého Petra, a krátce jsem mu je přednesl, nakolik to bylo možné. Papež tehdy, stále ještě skloněný, mi položil ruku na hlavu, a skoro jako by mi šeptal do ucha řekl: - Dobře, dobře synáčku ... tak se mi to líbí: a já budu prosit Pána, aby zvláště žehnal těmto tvým dobrým předsevzetím a tys byl opravdu knězem podle jeho srdce. Žehnám pak i všem tvým dalším úmyslům a všem, kteří se v tyto dny nad tebou radují. Požehnal mi a podal ruku k políbení. Pak šel dál, rozmlouval s dalšími, mám za to, že s nějakým Polákem; ale vzápětí, jakoby pokračoval v myšlence, se vrátil ke mně a ptal se, kdy budu doma; a jen co jsem mu odvětil, že na svátek Nanebevzaté – ach, jaký to svátek tam nahoře ve vaší vesničce (předtím se mne ptal, která to je) a ty krásné zvony Bergama, jak toho dne budou znít!“

V roce 1905 byl jmenován sekretářem bergamského biskupa, Mons. Giacoma Radini Tedeschiho a následujícího roku pověřen vyučováním dějin a patrologie v semináři. 23. května 1915 byl povolán do armády jako seržant zdravotní služby a den nato se hlásil ve sběrném centru sv. Ambrože v Miláně, odkud byl určen do Bergama. Až do roku 1918 sloužil jako kaplan v záložní nemocnici v Bergamu a na dalších místech. Svou přívětivostí a optimismem dokázal těšit vojáky a znovu je přivádět k víře.

V roce 1921 byl povolán do Říma jako prezident pro Itálii ústřední rady Papežského díla šíření víry a tady živil svou lásku k zahraničním misiím, ovlivněn rovněž setkáním s otcem Mannou, generálním představeným Papežského institutu zahraničních misií. Jeho programem bylo: „Celá Církev pro celý svět“ a byl jedním z největších animátorů misií století. V roce 1925 vstoupil Mons Roncalli do diplomatických služeb Svatého Stolce. 9. března 1925 byl vysvěcen na biskupa u sv. Karla al Corso v Římě a jmenován apoštolským vizitátorem v Bulharsku. Velmi trpěl pro nesmírně obtížnou sociální, politickou a

náboženskou situací této země. Avšak sympatií, skromností, srdcem a inteligencí si dokázal získat všechny. Stačí citovat jeho program stran pravoslavných, vyjádřený v jeho prvním proslovu: „Nestačí živit srdečné city k našim odloučeným bratřím: jestliže je skutečně milujete, dáte jim dobrý příklad a svou lásku proměňujete v činy“.

V roce 1934 byl přesunut na Apoštolskou delegaci do Turecka a Řecka a jmenován apoštolským administrátorem katolíků v Istanbulu. Tady Mons. Roncalli, díky svým privilegiím papežského legáta a dobrým vztahům s diplomatickým sborem a papežskými představiteli dunajských zemí, dokázal pomáhat pronásledovaným židovským komunitám.

V prosinci 1944 jej Pius XII. jmenoval apoštolským nunciem v Paříži, kde předal své pověřovací listiny 1. ledna 1945. Také ve Francii jej čekala velmi svízelná situace: ať politická, kvůli obviněním mnoha biskupů ze spolupráce s německou invazí; tak náboženská, kvůli otázce dělnických kněží. Také tady jeho obratnost, důvtip, prostota a vlídnost dokázaly vyřešit problémy a získat sympatie Francouzů i celého diplomatického sboru.

12. ledna 1953 jmenoval papež Pius XII. nuncia Roncalliho kardinálem a tři dny nato, 15. ledna jej jmenoval benátským patriarchou. Program své pastýřské služby vyslovil již v první homílii v bazilice sv. Marka: „Chci být vaším přívětivým bratrem, starostlivým, vnímavým“. Nepořídil si ani motorovou loď ani gondolu podle tradice patriarchů, ale pro přesuny po laguně používal veřejných prostředků. V Benátkách se o něm říkalo: „Každý, kdo ho potká v benátských uličkách nabývá jistý dojem, že patriarcha pro něj má zcela zvláštní pozornost“. 28. října 1958 byl k překvapení všech - vzhledem k jeho pokročilému věku – zvolen v sedmasedmdesáti letech papežem a přijal jméno svého otce, patrona svého rodiště a evangelisty lásky: Jan.

Neodkladně začal novým způsobem vykonávat své papežské poslání, veden svou vírou a radostnou povahou. Necelé dva měsíce po svém zvolení dal příklad praxe skutků tělesného milosrdenství: o vánocích navštívil nemocné děti v nemocnicích Ducha Svatého a del Bambin Gesù, a následujícího dne šel navštívit vězně v římské věznicí Regina Coeli. Tři měsíce po svém zvolení, 25. ledna 1959, k všeobecnému překvapení oznámil v bazilice sv. Pavla za hradbami svolání XXI. Ekumenického koncilu, který pak dostal název II. vatikánský, I. římského diecézního synodu a revizi Kodexu kanonického práva. V průběhu svého pontifikátu, během tří konzistoří, jmenoval 37 nových kardinálů, mezi nimiž byl poprvé v dějinách kardinál z Tanzánie, Japonska, Filipín a Mexika.

Byl po roce 1870 prvním papežem, který přímo vykonával službu římského biskupa tím, že osobně navštěvoval farnosti. 4. října 1962, přesně týden před zahájením koncilu, vykonal vlakem pouť do Loreta a do Assisi, aby se modlil za nadcházející koncil. Bylo to poprvé, co římský biskup opustil Lazio po anexi Říma italským státem v roce 1870. Všechny sdělovací prostředky zdůrazňovaly mimořádný dosah této události. Tisk zvlášť věnoval pozornost jeho promluvám v Loretu a v Assisi. Obsáhlé zpravodajství shromáždilo živé konverzace papeže, které vedl z okna svého vagónu s lidmi při zastávkách vlaku v nejvýznamnějších stanicích. Ovšem tou nejvýznamnější skutečností bylo, že papež se chtěl vydat na pouť do Loreta a Assisi, aby vroucně prosil o mimořádné milosti pro nadcházející ekumenický koncil.

11. října 1962 zahájil papež Roncalli v bazilice sv. Petra II. vatikánský koncil a ukázal přesné zaměření jeho cílů: nedefinovat nové pravdy či odsoudit omyly, ale obnovit Církev, aby se stala svatější a tedy schopnější k hlásání evangelia současnému světu; hledat cesty

jednoty křesťanských církví; vyzvednout to, co je v současné kultuře dobrého a otevřít novou etapu dialogu s moderním světem, hledaje především „to, co spojuje místo toho, co rozděluje“. 11. května 1963 mu byla udělena mezinárodní Balzanova cena za mír jako uznání jeho intenzivní činnosti pro zabránění konfliktům a ukázání cesty lidstvu pro pokojné soužití národů.

7. března 1963 měl odvahu zahájit rozmrazování vztahů se Sovětským svazem, když ve své soukromé pracovně ve Vatikáně osobně přijal Alexeje Adjubeje s manželkou Radou, dcerou hlavy Sovětského svazu Nikity Chruščeva. Dojatá a šťastná rada tehdy řekla papeži Janovi: „Máte velké a mozolnaté ruce rolníků, jako je má můj otec“. Na závěr setkání řekl papež Jan svému sekretáři: „Může to být klam anebo tajemná nit Prozřetelnosti, kterou nemám právo trhat“. A dějiny ukázaly přítomnost této niti.

11. dubna 1963, o Zeleném čtvrtku, vydal papež Roncalli encykliku *Pacem in terris*, adresovanou poprvé nejen katolíkům, ale také „všem lidem dobré vůle“. V situaci současného světa byla všemi i nekřesťany chápána jako nejlepší vyjádření cest pro život naděje na mír a solidaritu celého lidského rodu. Byla vložena do archívů Spojených národů v New Yorku. Papež Jan vydal celkem osm encyklik: *AD PETRI CATHEDRAM*, *SACERDOTII NOSTRI PRIMORDIA*, *GRATA RECORDATIO*, *PRINCEPS PASTORUM*, *MATER ET MAGISTRA*, *AETERNA DEI SAPIENTIA*, *POENITENTIAM AGERE*, *PACEM IN TERRIS*.

23. května téhož roku byla veřejně oznámena papežova nemoc a 3. června 1963, po 4 letech, šesti měsících a šesti dnech pontifikátu, Angelo Giuseppe Roncalli, který si zvolil jméno Jan XXIII., tiše zesnul, vzývá Ježíšovo jméno a přinášeje svůj život v oběť za uskutečnění Ježíšovy závěti: „aby všichni byli jedno“ („*Ut unum sint*“). Poté, co nás naučil žít, vydal svědectví, jak se ve světle víry umírá. Stal se tak příkladem, jak umírá křesťan, jenž dal na světové úrovni zažít jednu z nejsilnějších duchovních zkušeností XX. století.

Zármutek byl všeobecný. Kdosi, jenž papeže poznal a sledoval jeho službu Petrova nástupce, shrnul všeobecný dojem těmito slovy: „Papež Jan mi dal novým a útěšným způsobem objevit Boží otcovství“. Hned po skončení II. vatikánského koncilu zahájil papež Pavel VI. v roce 1965 kauzu beatifikace svého předchůdce. Jan XXIII. byl beatifikován po zázračném uzdravení řeholnice Cateriny Capitani z Dcer sv. Vincence z Pauly, která byla hospitalizována v nemocnici della Marina di Napoli, papežem Janem Pavlem II., 3. září 2000.

Jeho liturgická památka byla stanovena na 11. říjen – den zahájení II. vatikánského koncilu. 3. října 2001, o slavnosti Seslání Ducha svatého a 38. výročí jeho smrti, po rekognici těla, které bylo shledáno nedotčené, bylo přeneseno z podzemí vatikánské baziliky k oltáři sv. Jeronýma. První pověření, které po kněžském svěcení Roncalli dostal totiž bylo přednášení Patologie a svatý Jeroným byl velkým otcem Církve, který přeložil Písmo svaté z hebrejštiny do latiny. Relikviář sv. Jana XXIII. se nachází u oltáře tohoto vznešeného otce Církve, který ho předešel na cestě svatosti.

Svatořečen byl papežem Františkem spolu s bl. Janem Pavlem II., 27. dubna 2014. Sarkofág, v němž se uchovávala rakev byl převezen do Sotto il Monte, do kostela Santa Maria v Brusicco.

FARNÍ INFORMÁTOR, XXXII. ročník, týdeník pro vnitřní potřebu farností PUSTIMĚŘ, DRYŠICE, PODIVICE, TOPOLANY (tel. 51 735 63 51, 723 593 106. Email: josef.benicek@seznam.cz). Vychází každou neděli díky Božímu požehnání, mému namáhání a vašemu finančnímu přispívání. Na mě pamatujte v modlitbě, na příspěvek u pokladny v kostele – „*Příspěvky na Farní Informátor*“ označené (resp. na účet farnosti u ČS a.s., Vyškov, č.ú.: 1560129309/0800), neboť bez toho, jak každý nepochybně ví, by letošní ročník mohl být i poslední. **Díky sponzorům dotovaná cena: 30,- Kč/ks.** Tisk: MORAVIATISK spol s r.o. Ve formátu pdf na <http://www.pustimer-farnost.cz>

PROHLÁŠENÍ

STÁLÉ RADY ČESKÉ BISKUPSKÉ KONFERENCE K VOLBÁM

Zbývají poslední dny do voleb, ve kterých se chystáme na další čtyři roky svěřit moc svým zástupcům v parlamentu i ve vládě. Naposledy při této příležitosti voliči vyřadili ze sněmovny komunistické poslance. Ti se tam však nyní chtějí vrátit pod značkou Stačilo!. Vedeni mocenskými ambicemi a zřejmým kalkulem, že lidé rychle zapomínají a volební programy nečtou, se nijak netají úmyslem znovu omezit náboženskou svobodu, tedy i dosavadní svobody církví. Není možné k tomu mlčet a považujeme za nutné na tyto úmysly upozornit.

- Toto hnutí chce vyvést agendu církví ze zodpovědnosti Ministerstva kultury ČR a vytvořit jakýsi „kontrolní orgán“, který by dohlížel na církev. Ten by měl mít pravomoc dokonce „administrativně uzavřít kostel“.

- Tito politici chtějí omezit i jakoukoliv dotační podporu církví, a to přímo zákonem, a zavést „mechanismy, které by umožnily státu kontrolovat, zda církev a náboženské společnosti využívají majetek získaný v rámci majtkového vyrovnání v souladu s jeho účelem“, který nadto sami vyjmenují.

- Ve svém volebním programu toto hnutí slibuje, že zruší uzavírání platných sňatků v kostele, a chce tak zvrátit dosavadní praxi uznání těchto manželství státem. Byla by pak povinná „legalizace“ manželství na civilním úřadě jako v době komunistického režimu.

- Dále ve svém volebním programu slibuje i výrazné omezení financování církevních a soukromých škol.

Jsme vděční, že církev může po letech útlaku svobodně působit a být nedílnou součástí občanské společnosti. Nedovolme nikomu, aby toto svobodné působení omezil. Nejít volit je sice také projevem svobody, ale nevybereme-li své reprezentanty, jiní to udělají za nás – a my neseme spoluzodpovědnost za to, co jsme svou pasivitou dopustili. Pamatujme při svém rozhodování i na to, že některé strany tiše či otevřeně připouští povolební spolupráci se zmíněnou partají a hrozí tak, že v rámci povolebních vyjednávání se tyto otázky mohou dostat na pořad dne a stát se součástí výměnného obchodu „něco za něco“. Starší z nás mají za sebou zkušenost komunistické totality – a ti nejstarší zažili i postupné ukrajování svobody, které po válce přivedlo komunisty až k moci. Nedovolme to znovu. Prosíme, jděte k volbám a buďte ostražití a zodpovědní. Modleme se za volby, voliče i samotné politiky, jak jsme to slyšeli při nedělních bohoslužbách: „První věc, ke které vybízím, je tato: ať se konají modlitby prosebné, přímlyvné i děkovné za všechny lidi, za krále a všechny, kdo mají moc, abychom mohli vést život pokojný a klidný, v opravdové zbožnosti a počestnosti. Tak je to dobré a milé Bohu, našemu spasiteli.“ (1 Tim 2, 1-3)

MOTU PROPRIO

PROVOLÁNÍ K VOLBÁM DO PARLAMENTU ČR

*Radou, co prorocstvím, obracím se k Vám:
nevolte STAČILO, ANO, PRO, SPD,
Mororisté sobě - sobectví to deklarované ...,
ni žádnou, ni žádného z populistických hnutí či stran.
Jejich hlas podvodný vše možné slibuje,
kdo věří, klame se, a pozdě lituje!
Jste svobodní!
Kdo radou však pohrdne – jeho zodpovědnost a vina,
že naše vlast dopadne, jak Ukrajina!
Dnes prázdné tlachy a lži populistů
je představují co spasitele, hrdiny!
Zítřka však, po ruských náletech,
z iluzorního hrdinství zbudou domů měst, obcí, ruiny.
Nechci, by zaslepenost, na pohled tu krásnou zem,
dětí a budoucích generací učinila hřbitovem.
Před tím uchránit a varovat jsem povinen!
Bůh vševládný, Kníže pokoje, Alfa i Omega historie,
jenž moudrostí a pravdou inspiruje,
na cestě naděje, co neklame, žehnej Vám všem.*

**„Máme rádi práci v zahradách, na vinicích, v polu,
proto se svěží myslí, srdcem, volíme **SPOLU!**“**

NÁBOŽENSTVÍ NA ZŠ PUSTIMĚŘ

Přihlášky prvňáčkům dají paní učitelky, starší zájemci je dostanou přímo v hodině náboženství od paní katechetky. Náboženství je nepovinný předmět. Do náboženství může chodit kdokoli, účast ve školním předmětu náboženství není vázána křtem ani pravidelnou účastí na bohoslužbách a je zdarma.

ROZVRH VÝUKY NÁBOŽENSTVÍ VE ŠKOLNÍM ROCE 2025/2026:

ÚTERÝ: 1.+2. třída: 11.35 – 12.20 3.+4.+5. třída: 12.35 – 13.20

6.-7. třída: 13.30 – 14.10

VÝUKA BYLA ZAHÁJENA V ÚTERÝ, 9. ZÁŘÍ 2025.

**FARNOST EUCHARISTII, MODLITBOU, DOBROČINNOSTÍ ŽIJE.
PROSÍM S VDĚČNOSTÍ - PAMATUJTE DAREM NA RODINU SVÉ FARNOSTI:**

**ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST PUSTIMĚŘ:
číslo účtu: 1560129309/0800**

**ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST DRYVICE:
číslo účtu: 1560130369/0800**

**ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST PODIVICE:
číslo účtu: 1560131329/0800**

**ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST TOPOLANY:
číslo účtu: 1560196309/0800**

SVŮJ DAR MŮŽETE ODEPSAT Z DANÍ!

POŽADAVEK NA POTVRZENÍ PRO ODPIS ZAŠLETE NA EMAIL: josef.benicek@seznam.cz

PÁN BŮH ODPLAŤ KAŽDÝ VÁŠ DAR A ŽEHNEJ VÁM.

FARNÍ INFORMÁTOR, XXXII. ročník, týdeník pro vnitřní potřebu farností PUSTIMĚŘ, DRYVICE, PODIVICE, TOPOLANY (tel. 517356351, 723593106. Email: josef.benicek@seznam.cz). Vychází každou neděli díky Božímu požehnání, mému namáhání a vašemu finančnímu přispívání. Na mě pamatujte v modlitbě, na příspěvek u pokladny v kostele – „Příspěvky na Farní Informátor“ označené (resp. na účet farnosti u ČS a.s., Vyškov, č.ú.: 1560129309/0800), neboť bez toho, jak každý nepochybně ví, by letošní ročník mohl být i poslední.

Díky sponzorům dotovaná cena: 30,- Kč/ks. Tisk: MORAVIATISK spol s r.o. Ve formátu pdf na <http://www.pustimer-farnost.cz>

"Když jsem šel k Janu Pavlu II., vždy jsem musel mít připraveny aspoň dva vtipy

TOMÁŠ KARDINÁL ŠPIDLÍK, S.J.,
čestný občan Pustiměře

I.

Padesátá léta. Vojenské odvody. Před odvodovou komisí přicházejí branci a jeden po druhém se chtějí vyvléct z vojny. První povídá: „Soudruhu doktore, já mám TBC...“ – „To nic. I soudruh Zápotocký měl TBC, a co všechno vykonal pro socialistickou vlast! Schopen! Odvést!“ Další to zkouší: „Soudruhu doktore, já mám nemocné ledviny...“ – „I soudruh Gottwald měl nemocné ledviny, a co všechno vykonal pro socialistickou vlast! Schopen! Odvést!“ – „Já jsem úplně blbý!“ zahlásí třetí rekrut. Šéf komise zakřičí na doktora: „Nepřirovnávat! Jenom odvést!“

II.

V SSSR se konají olympijské hry a Leonid Iljič Brežněv má pronést zahajovací projev. Přijde s ochrankou k tribuně, dostane do ruky papír a začne: „Oooooo...“ Lidé začnou tleskat, jásat... Mávne rukou, aby je zase uklidnil a pokračuje: „Oooooo...“ Lidi zase jásají, mávají, tleskají... Mávne rukou a zase: „Oooooo...“ Situace se opakuje, davy šílí, úplná euforie... Tu se k němu nakloní člen ochranky a povídá: „To nečtěte, soudruhu generální tajemníku, to jsou olympijské kruhy...!“

III.

Na smrtelné posteli chce umírající jako poslední přání, aby byl přijat do KSČ. „A k čemu ti to bude?“, ptá se uplakaná manželka. „Nechci abys plakala, víš jakou jsi měla vždy radost, když umřel komunista...“.

IV.

Anglická jednotka se utábořila na břehu řeky v hluboké džungli. Voják poslaný pro vodu se obratem vrátil. „Pane,“ hlásil veliteli, „v řece je obrovský krokodýl, bojím se nabrat vodu!“ „Vojáku,“ zahřměl důstojník, „co je to za blbost!? Ten krokodýl se vás bojí desetkrát víc, než vy jeho!“ „To je možné, pane. Ovšem, jestli se ten krokodýl bojí třeba i jen zpolovičky tak jako já, tak už se ta voda stejně nedá pít...“.

V.

Paní učitelka se ptá dětí, jak by popsaly komunismus. Děti se hlásí a odpovídají: „Jako vonnou růži uprostřed louky.“ – „Jako modré nebe bez mráčku.“ Až zvedne ruku Pepíček a praví: „Jako loď v rozbouřeném oceánu.“ – „Aha, to jako myslíš ten pocit bezpečí a tak?“ – „Ale ne. Všem je na blití a nikdo nemůže vystoupit!“.

POŘAD BOHOSLUŽEB: 28. září - 5. října 2025

DEN	LITURGIE	FARNOST	ÚMYSL MŠE SV.
NEDĚLE 28. září	SLAVNOST SVATÝ VÁCLAV, MUČEDNÍK, HLAVNÍ PATRON ČESKÉHO NÁRODA	PODIVICE 8.00: za + Marii OPATŘILOVOU, celou zemřelou rodinu a Boží požehnání pro živou rodinu	
		DRYSICE 9.30: za + P. Václava ŽÁKOVSKÉHO, rodiče a sourozence	
		PUSTIMĚŘ 11.00: za + Annu a Břetislava PETŘÍČKOVY, živou a + rodinu, a na poděkování za 50 let společného života manželů CHMELÁŘOVÝCH PŘI MŠI SVATÉ PŘIJMU SVÁTOST KŘTU: Vilém Václav PETRŽELA a Ingrid Barbora CHLÁDKOVÁ	
		TOPOLANY 18.00: za dar zdraví a Boží požehnání pro rodinu GAZDÍKOVU, MAHDALOVU, LEKEŠOVU, SMETANOVU a VACULOVU	
PONDĚLÍ 29. září	SVÁTEK - SV. MICHAEL, GABRIEL A RAFAEL, ARCH.	PUSTIMĚŘ 18.00: za syna Petra, ochranu Panny Marie a Boží požehnání pro rodinu	
ÚTERÝ 30. září	SV. JERONÝM, KNĚZ A UČITEL CÍRKVE	PODIVICE 8.00	za + S. M. Augustinu Annu BENÍČKOVOU
STŘEDA 1. října	SV. TEREZIE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE, PANNA A UČITELKA CÍRKVE	DRYSICE 18.00	za živou a zemřelou rodinu POLÁCHOVU a NAVRÁTILOVU
ČTVRTEK 2. října	SVATÍ ANDĚLÉ STRÁŽNÍ	PODIVICE 8.00	za obrácení manžela a dětí
PÁTEK 3. října	PÁTEK 26. NEDĚLE V MEZ. PRVNÍ PÁTEK V MĚSÍCI	PUSTIMĚŘ 18.00	za živou a zemřelou rodinu PLISKOVU
SOBOTA 4. října	SV. FRANTIŠEK Z ASSISI	PODIVICE 8.00	za +Jana a Vlastu POSPÍŠILOVY a duše v očistci
NEDĚLE 5. října	27. NEDĚLE V MEZIDOBÍ PRAVIDELNÁ MĚSÍČNÍ SBÍRKA SV. FAUSTINA KOWALSKÁ, PANNA	PUSTIMĚŘ 8.00: za + Víta POSPÍŠILA, rodiče, sourozence, s prosbou o dar zdraví a Boží požehnání pro rodinu	
		DRYSICE 9.30: za + Ludmilu a Jana RACLAVSKÝCH, Marii a Pavla ŠEVČÍKOVY, Tomáše OSIKOVSKÉHO, dar zdraví a Boží požehnání pro rodinu	
		PODIVICE 11.00: na poděkování Pánu Bohu za přijatá dobrodiní, s prosbou o ochranu Panny Marie a dary Ducha Svatého pro rodinu a přátele	
		TOPOLANY 18.00: na poděkování za 90 let života, s prosbou o dar zdraví, Boží požehnání a ochranu Panny Marie pro rodinu BUČKOVU	

POŘAD BOHOSLUŽEB: 5. – 12. října 2025

DEN	LITURGIE	FARNOST	ÚMYSL MŠE SV.
NEDĚLE 5. října	27. NEDĚLE V MEZIDOBÍ PRAVIDELNÁ MĚSÍČNÍ SBÍRKA SV. FAUSTINA KOWALSKÁ, PANNA	PUSTIMĚŘ 8.00: za + Víta POSPÍŠILA, rodiče, sourozence, s prosbou o dar zdraví a Boží požehnání pro rodinu	
		DRYSICE 9.30: za + Ludmilu a Jana RACLAVSKÝCH, Marii a Pavla ŠEVČÍKOVY, Tomáše OSIKOVSKÉHO, dar zdraví a Boží požehnání pro rodinu	
		PODIVICE 11.00: na poděkování Pánu Bohu za přijatá dobrodiní, s prosbou o ochranu Panny Marie a dary Ducha Svatého pro rodinu a přátele	
		TOPOLANY 18.00: na poděkování za 90 let života, s prosbou o dar zdraví, Boží požehnání a ochranu Panny Marie pro rodinu BUČKOVU	
PONDĚLÍ 6. října	SV. BRUNO, KNĚZ	PUSTIMĚŘ 18.00	za dary Ducha Svatého pro syna a dceru
ÚTERÝ 7. října	PANNA MARIA RŮŽENCOVÁ	PODIVICE 8.00: za živou a + rodinu MADEJOVU, PICHLEROVU a duše v očistci	
STŘEDA 8. října	STŘEDA 27. TÝDNE V MEZIDOBÍ	DRYSICE 18.00: na poděkování za dar zdraví s prosbou o Boží pomoc pro šest rodin	
ČTVRTEK 9. října	SV. DIONÝSIUS A DRUHOVÉ, M. SV. JAN LEONARDI, KNĚZ	PODIVICE 8.00	za dar zdraví a Boží požehnání pro rodinu BENÍČKOVU
PÁTEK 10. října	PÁTEK 27. TÝDNE V MEZIDOBÍ	PUSTIMĚŘ 18.00: za + Zdeňka CHYŤU, rodiče a Boží požehnání pro živou rodinu	
SOBOTA 11. října	SV. JAN XXIII., PAPEŽ		
NEDĚLE 12. října	28. NEDĚLE V MEZIDOBÍ	PUSTIMĚŘ 8.00	za + MUDr. Evu KOLLÁROVOU, živou a zemřelou rodinu
		DRYSICE 9.30	za + Marii KNAPOVOU, rodiče, přátele a duše v očistci
		PODIVICE 11.00: za + Jiřinu SVOBODOVOU, + rodiče a Boží požehnání pro živou rodinu	
		TOPOLANY 18.00	za dar víry a Boží požehnání pro děti a vnuky

FARNÍ INFORMÁTOR, XXXII. ročník, týdeník pro vnitřní potřebu farností PUSTIMĚŘ, DRYVICE, PODIVICE, TOPOLANY (tel. 517356351, 723593106. Email: josef.benicek@seznam.cz). Vychází každou neděli díky Božímu požehnání, mému namáhání a vašemu finančnímu přispívání. Na mě pamatujte v modlitbě, na příspěvek u pokladny v kostele – „Příspěvky na Farní Informátor“ označené (resp. na účet farnosti u ČS a.s., Vyškov, č.ú.: 1560129309/0800), neboť bez toho, jak každý nepochybně ví, by letošní ročník mohl být i poslední. **Díky sponzorům dotovaná cena: 30,-Kč/ks.** Tisk: MORAVIATISK spol s r.o. Ve formátu pdf na <http://www.pustimer-farnost.cz>